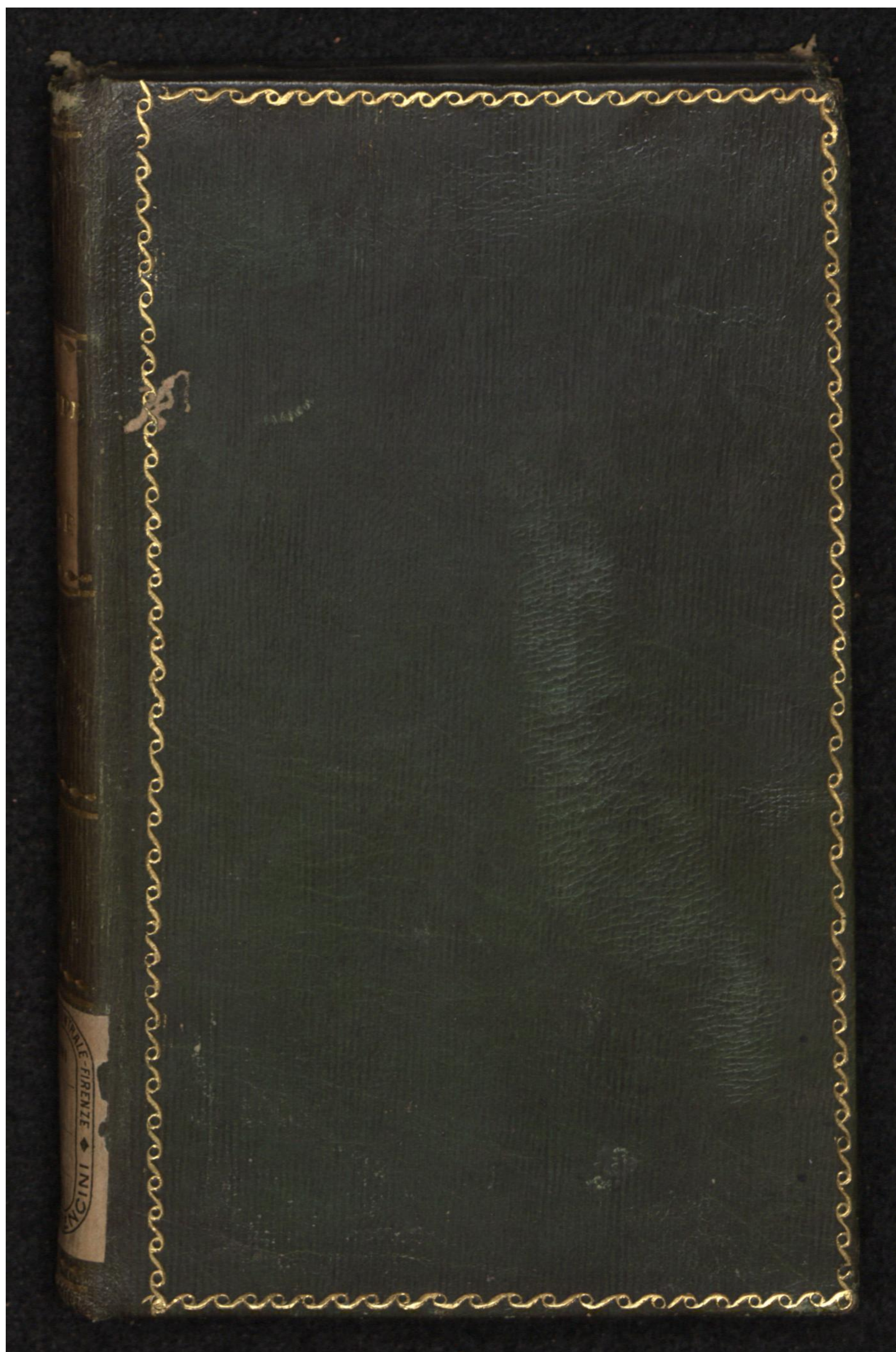
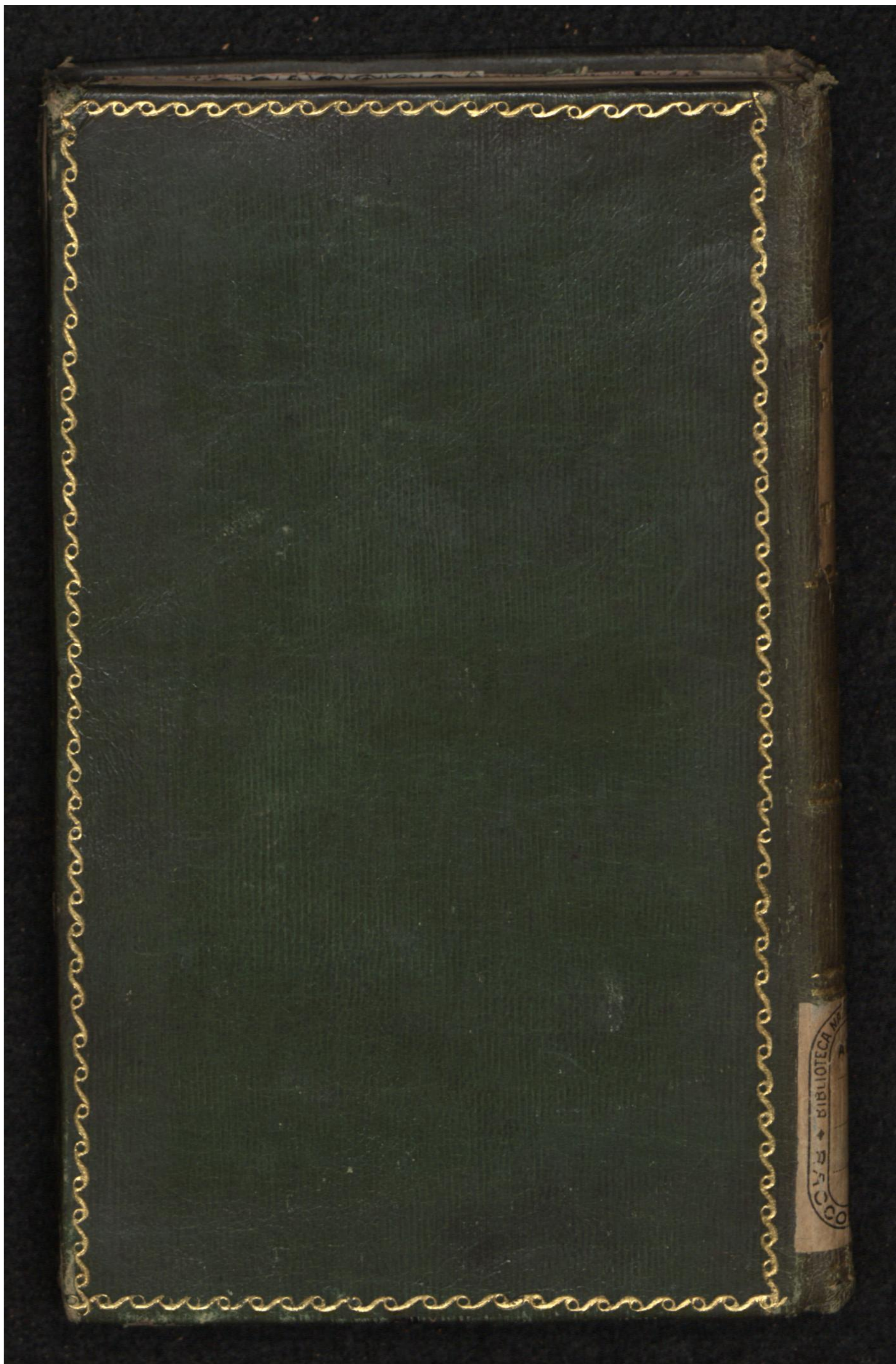

NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
I
25

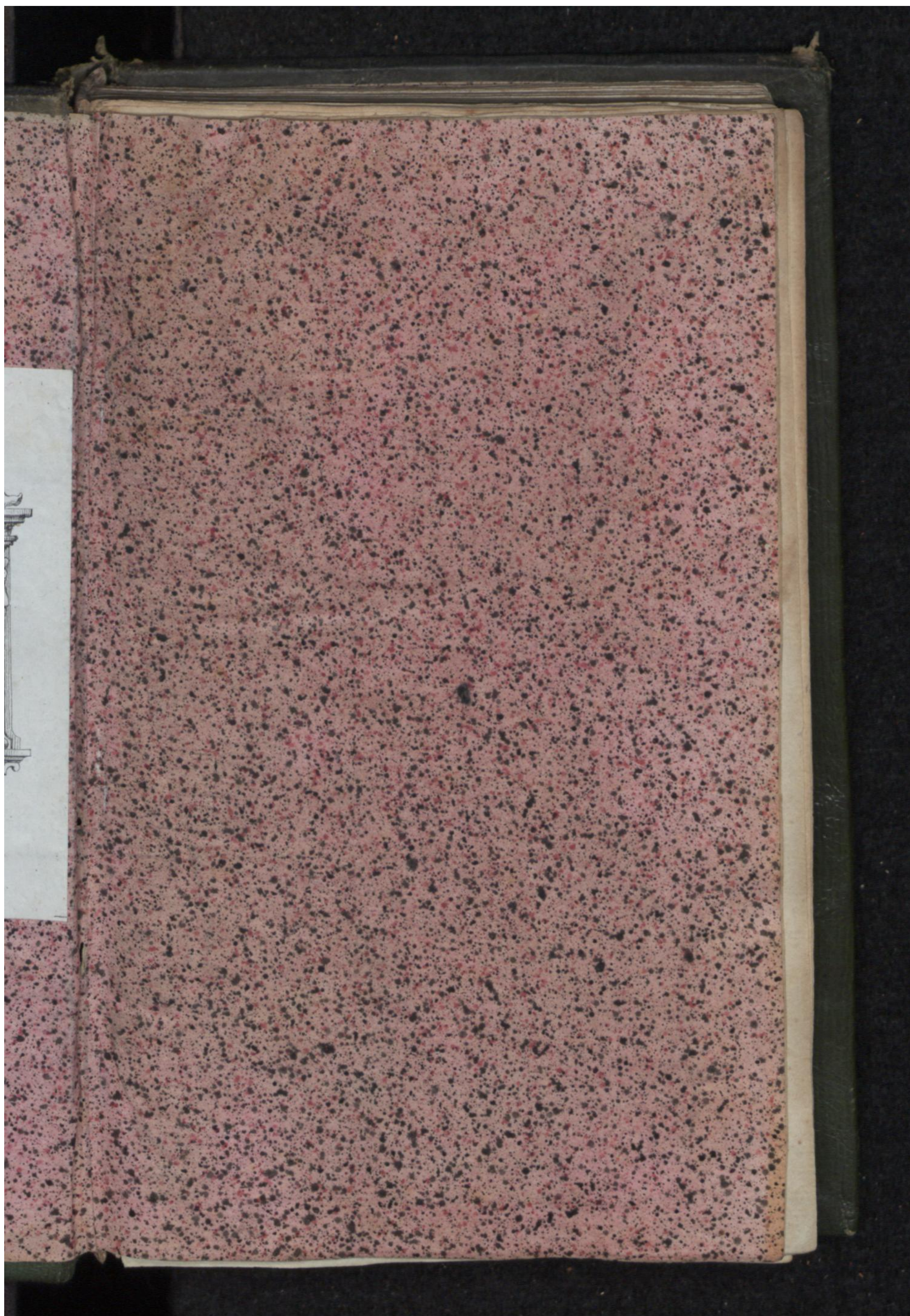

Ex Libris Joannis Nencini
1874

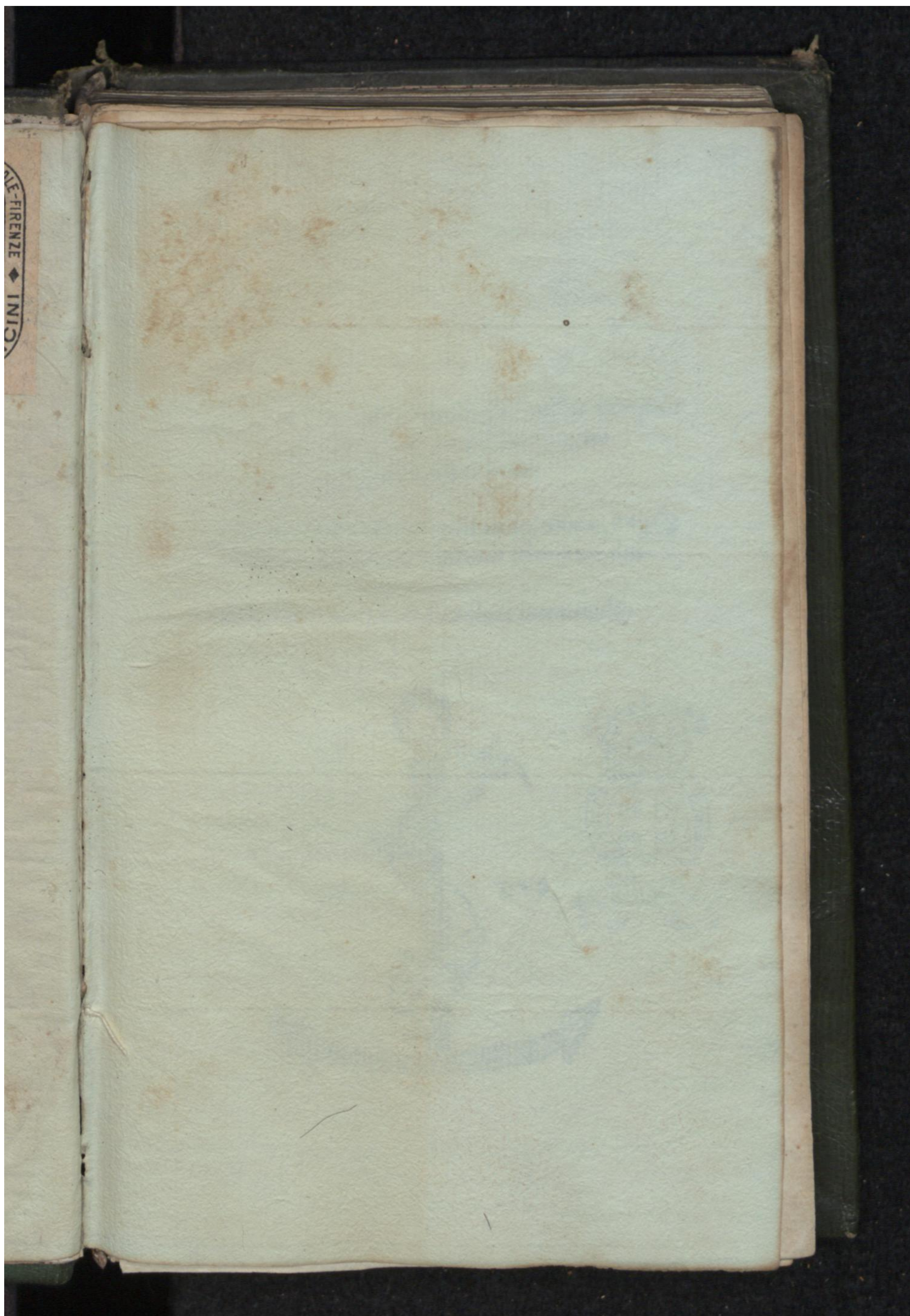

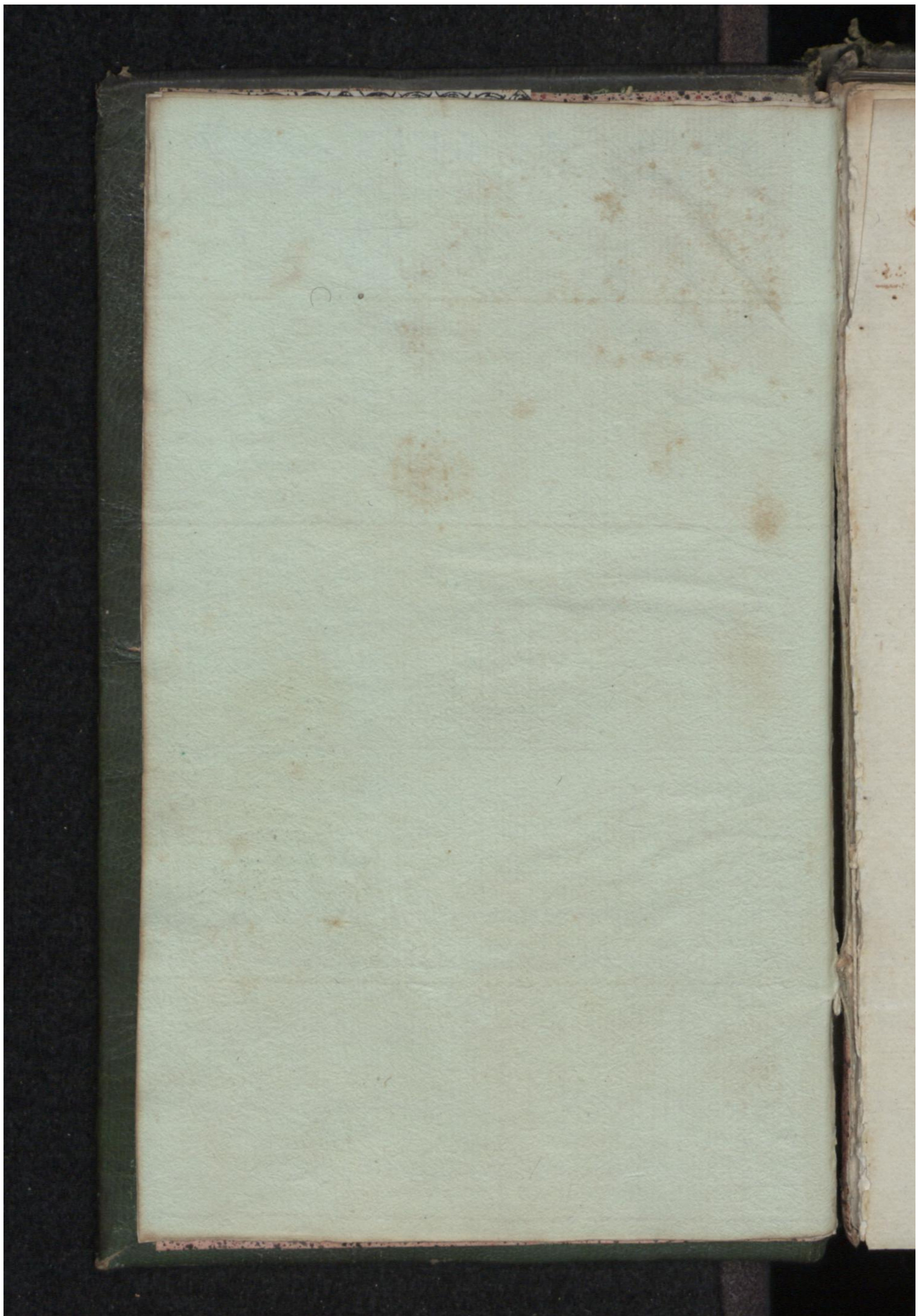
Ald. 1/1.

LL. 1X.

1508

LE-FIRENZE ◆
CINI

HECVBA, & Iphigenia in Aulide Euripidis tragœdiæ in latinum tralatæ Erasmo Roterodamo interprete.

EIVSDEM Ode de laudibus Britanniæ, Regisq; Henrici septimi, ac regiorum liberorum eius.

EIVSDEM Ode de senectutis incommodis.

Herculis Fabali · ...
petri Pauli Panis liber

ALD. STVDIOSIS. S.

Erasmus Roterodamus, homo et græce, et latine doctiss. Hecubam, & Iphigeniam in Aulide Euripidis tragœdias carminib. nuper quidem latinas fecit, sed admodum q̃ fideliter, & erudite. Quamobrem curaui eas excudendas characterib. nostris tum doctiss. uiri rogatu, & amici mei summi, tum quia uobis utilissimũ fore existimabam et intelligendis græcis, et interpretandis. Quo fit, ut uobis plurimum gratuler. Deerant olim boni libri. Deerant docti præceptores. eorum enim qui callerent utranq; linguam mira paucitas. Nunc est, Deo gratia, & bonorum librorum copia, & doctorum hominum tam in Italia, q̃ extra ita, ut de conducendo tractet iam rhetore Thule. Non pœnitet igitur me magnorum laborum, quos iã multos annos edendis bonis autorib. uestra & bonarum literarum caussa perfero. immo plenus gaudii, cur enim dissimulem? sic mecum sæpe. Eia Alde, βάλλ' οὕτως. q; si maius quiddam, ut spero, præstare potuero, felices quidem uos eritis, sed feliciores posteri. Ipse autem sublimi feriam sydera uertice. Valete.

GVILIELMO ARCHIEPISCOPO
CANTVARIEN. PRIMATI BRI
TANNIAE ERASMVS RO
TERODAMVS .S.

Cum in animo statuissem Præsul amplissime, uertendis græcis autoribus rem theologicam, deum immortalem quam ĩdigne sophisticis nugis deprauatam, pro uirili mea uel restituere, uel adiuuare, ne statĩ iuxta Græcorum adagionem, ἐν τῷ πιθῷ τὴν κεραμείαν periclitari uiderer, et ad tantum munus illotis (ut aiũt) pedibus irrumpere, uisum est mihi prius periculum facere, quam non lusissem operam in utriusq; linguæ studium insumptam, idq́; in re difficillima quidem illa, sed tamen profana, quo pariter & negocii difficultas ad meditationem conduceret, & siquid esset peccatum citra sacrarum scripturarum iniuriam solius ingenii periculo peccaretur. Itaq; duas Euripidis tragœdias, Hecubam & Iphigeniam in Aulide, latinas facere sum aggressus, siquis forte deus cœptis tã audacibus dexter aspiraret. Deinde cum uiderem operis instituti specimen non displicere uiris utriusq; linguæ callentissimis (quos profecto iam aliquot habet Britannia, liceat modo uerum citra inuidiam fateri, quouis in genere doctrinæ uel Italiæ totius admiratione dignos) intra pauculos menses, musis bene iuuantibus, ad umbilicum perduxi, quanto cum sudore id ii demum experientur, quicunq; in eandem palæstram descenderint. Etenim cum illud ipsum ex bonis græcis bona latina facere, sit eiusmodi, ut singula

rem aliquem requirat artificem, neq; solũ sermonis utriusq; copiosa, parataq; supellectile ditissimum, uerum etiam oculatissimum, uigilantissimumq; adeo, ut seculis iam aliquot nullus extiterit, qui in hoc munere omnibus eruditorum calculis probaretur, facilis nimirum est coniectura, quantum fuerit negocii, carmen carmini reddere praesertim tam uarium & inusitatũ, idq; ex autore non modo tam antiquo, eoq; tragico, uerum etiam mirum in modum presso, subtili, excusso, in quo nihil ociosum, nihil quod uel adimere, uel mutare citra flagitiũ queas. Praeterea qui ĩ tractandis locis rhetoricis tam creber sit, tam acutus, ut passim declamare uideatur. Adde nũc choros nescio quanam affectiõe, adeo obscuros, ut Oedipo quopiam, aut Delio sit opus magis, quã interprete. Accedit ad haec codicum deprauatio, exemplarium inopia, nulli interpretes, ad quos confugiamus. Quo minus admiror, si ne hoc quidem felicissimo seculo quisquam Italorum ausus fuit hoc muneris aggredi, ut tragoediam aliquam, aut comoediam uerteret, cum plures Homero manus sint admoliti, ĩter quos etiam Politianus ipse sibi nõ satisfecit. Quidam Hesiodum tentarit, neq; id satis feliciter. alius Theocritum sit aggressus, sed multo etiam infelicius. Deniq; cum Fran. Philelphus (id quod post institutam interpretationem cognouimus) primam Hecubae scenam ĩ oratione quadam funebri traduxerit, sed ita ut nobis alioqui putidulis, uir tantus animi non parum addiderit, Ego porro neq; tantis exemplis, neq; tam multis operis difficultatibus deterritus, magis quam poetae huius sua-

niloquentia plusquam mellita, quam illi tribuũt eti am inimici, allectus, rem hactenus intentatam non sum ueritus aggredi, futurum sperans, ut etiam si parum præstitissem, tamen candidi lectores uel hunc meum conatum laude aliqua dignum ducerent. Porro maligniores saltem ueniam darent operis tam ardui nouo interpreti. Maxime ꝙ ad cæteras difficultates ipse prudens non mediocre pondus adiecerim, mea in uertendo religione, dum conor, quoad licet, græcanica poematis figuras, quasiq; filum representare, dum uersum uersui, dum uerbum pene uerbo reddere nitor, dum ubiq; sententiæ uim, ac pondus summa cum fide latinis auribus appendere studeo. Siue ꝙ mihi non perinde probatur illa in uertendis autoribus libertas, quam Marcus Tullius ut aliis permittit, ita ipse (pene dixerim immodice) usurpauit, siue ꝙ nouus interpres in hanc malui peccare partem, ut superstitiosior uiderer alicubi potius, quam licẽtior, id est ut litoralibus in harenis nonnunquam hærere uiderer potius, quam fracta naue mediis natare fluctibus, maluiq; committere, ut eruditi candorem, et concinnitatem carminis in me forsitan desiderarent, quã fidem. Deniq; nolui Paraphrasten professus eam mihi latebram parare, qua multi suam palliant inscitiam, ac loliginis in morem, ne deprehendantur, suis se tenebris inuoluunt. Iam uero ꝙ Latinæ Tragœdiæ grandiloquentiam, ampullas, & sesquipedalia (ut Flaccus ait) uerba hic nusquam audient, mihi non debent imputare, si interpretis officio fongens, eius quẽ uerti, pressam sanitatem, elegãtiamq; referre malui,

quam alienum tumorem, qui me nec alias magnope re delectat. Porro certissimam in spem uocor fore, ut hic labor meus cum aduersus iniquorum calumnias sit egregie tutus, tum candidis, et æquis gratissimus exeat excellentissime pater, si tuo quoq; calculo fuerit comprobatus, quem equidem in tanto ornatissimorũ pricipũ numero facile mihi delegi, cui meas has uigilias consecrarem, ut quem unum perspexerim præter summum fortunæ splendorem, literis. eloquentia. prudentia. pietate. modestia integritate. postremo singulari quadam erga bonarum literarum cultores benignitate, sic præditum. ornatum. cumulatũ, ut istud Primatis uocabulũ i neminem magis competat, quã in te, quam nõ solum officii dignitate, uerũ multo magis omnium uirtutum genere primas teneas, idem & regiæ aulæ præcipuum ornamentum, & ecclesiasticæ dignitatis unicum fastigium. Quod si mihi contigerit, ut hoc meum studium probetur a uiro tam probato, profecto nec hactenus exhausti laboris me pœnitebit, neq; grauabor in posterũ maiore conatu rem theologicam adiuuare. Vale & Erasmum in eorum numerum adscribito, qui tuæ paternitati toto pectore sunt addicti. Londini IX. Calendas Februarii.

AD EVNDEM.

CARMEN IAMBICVM TRIMETRVM

Cite poetas doctus appellat Maro
s Cycnos Guielme præsulũ eximium decus.
Res mira dictu, ut cuncta consensu nouo
V ati, atq; holori congruant diuinitus.
N iueus utriq; candor. alter lacteis
P lumis, amico candet alter pectore.
M usis uterq; gratus, ac Phœbo sacer.
E t limpidis uterq; gaudet amnibus,
R ipis adæque uterq; gaudet herbidis,
P ariter canorus uterq; tum potissimum,
V icina seram mors senectam cum premit.
S ed, qui tenent arcana naturæ, negant
A udiri olorem, ni sonent fauonii.
N il ergo mirum, barbaro hoc si seculo
C anorus olim obmutuit uatum chorus,
Cum tot procaces undiq; obstrepant noti,
Boreæq; tristes, inuidorum & pinguium,
N ulli fauentum prouocent fauonii.
Quod si bonis clementer ingeniis tuæ
B enignitatis blandus aspiret fauor,
I ta ut facit, tota statim Britannia
V ates uidebis exoriri candidos,
A deo canoros, atq; uocaleis, uti
I n alta fundant astra Cycnorum melos,
Quod ipsa & ætas posterorum exaudiat.

FINIS.

ARGVMENTVM HECVBAE.

Post euersam troiam Græci soluẽtes in Cherrhonesum, quæ est e regione Thraciæ, adpulerũt, ubi monimentum extabat Achillis in Troia sepulti. Illic cum rerum ordinandarũ gratia dies aliquot egissent, iáq; iterare nauigationem appararent, Achillis umbra super tumulum uisa graecos ne soluerent prohibuit, postulãs, ut ante sibi Polyxena Priami filia mactaretur, quam pater aliquando uiuo despondisset, cuiusq; gratia a Paride, ac Deiphobo iaculo confossus interisset, id temporis, cum Priamus puellam despõsam traditurus uideretur. Itaq; Græci memores quam ille rẽ bellicam adiuuisset, statuentesq; uiri uirtutem decorare, suffragiis decreuerunt, uti Polyxena in eius tumulo mactaretur. Datum est autem negocium Vlyssi, ut uirginem deduceret, simulq; uafricie facundiæ suæ, qua præditus erat, Hecubæ matri persuaderet, ne id factũ ferret impotentius. Quo cũ peruenisset Vlysses, repperit puellam ad necem paratam, spontaneamq;, atq; ultro matri suadentem sibi optabilius esse decõre emori liberam, quam fœde uiuere ĩ seruitute. Deinde dum occiditur filia, Hecuba famulam quampiam ad litus mittit, ut lauando Polyxenæ cadaueri aquam adportaret. Ea dum haurire parat Polydori corpus offendit in litore iacens. Nam Polymestor Thracum tyrannus simulatq; Troiæ cognouit excidium, trucidatum puerũ in mare abiecerat, quo nimirũ auro potiretur, quod unà cum filio Priamus ad illum miserat clanculum, cum iam periculum im

minere uideret, ne caperetur Ilium. Erat autem ingẽs auri uis, satisq; idonea, qua Priami genus restituere=tur. Hunc igitur Polydorum nacta famula uestibus inuolutum defert ad Hecubam Hæc polyxenam esse suspicata, donec corpus retectum inspiceret. ubi Polydorum esse cognouit, misere discruciatur, secumq; uiam quærit, qua possit Polymestorẽ ulcisci Ac re prius cum Agamemnone communicata, ancillam suam mittit ad Polymestorem, quæ eum unà cum liberis suis ad se iubeat accedere, Esse enim quiddam maximi momenti, de quo uelit cum illo colloqui. At ille ignarus Polydori cadauer in litore fuisse repertum, unà cum liberis suis ad Hecubam accedit. Ea simulat sese ob eam causam accersiuisse hominem, ut illi thesauros quosdam antiquos in Ilio defossos indicaret. Deinde iusso secedere satellitio, solum cum filiis in tentorium deducit, tanquam illi traditura, quicquid pecuniarum e Troia secum extulisset. Erat autem illic abdita maxima mulierum turba. Quibus adiuta, Polymestorem introgressum exoculat, ac liberos occidit. Agamemnon audita utriusq; caussa, contra Polymestorem pronuntiat, qui uideretur non iuuandi græcos studio, sed auri cupiditate puerum interemisse.

FINIS.

Actio fabulæ constituitur in Cherrhoneso, e regione Thraciæ Chorus constat ex mulieribus Troianis captiuis Hecubæ auxiliaturis.

De carminum generibus, ut paucis obiter admonitus sis lector optie, Prima Hecubæ scena cōstat iābico trimetro, Secunda anapæstico dimetro, nonnunquam intermistis eiusdem formæ monometris. Quanquam hoc metrum & dactylum recipit, aliquoties & proceleusmaticum, nonnūquam et meris conficitur spondeis. Chorus, cui initium, Aura, pontica aura, rursum qui incipit. Mihi ærumnam atropos. iterum alius, cui initiū, Patria heu dolor, præterea polymestoris oratio, quæ sic incipit, Heu quo ferar, ex uariis metrorum constat generibus, ac ferme iisdem quibus usus est Euripides Polymestoris oratio, cui pricipiū est, Heu ohe ferocis, duobus duntaxat generibus alternat, dimetro iambico catalecto, & eodem acatalecto, cætera constant aut iambicis trimetris, aut anapæsticis, de quibus modo meminimus.

Iphigeniæ prima scena constat iisdem anapæsticis usq; ad chorum, Modo profecta, qui mistus est ex alcaico composito ex iambica penthemimeri, ac duobus dactylis iambico dimetro hypercatalectico dactylico e dactilis duobus, ac totidem trochæis. choriambico dimetro, & eodem hypercatalectico dactylico trimetro, Glyconio dactylico dimetro asclepiadeo. iambico monometro hypercatalecto. dactylico dimetro hypercatalectico iābico dimetro catalecto. pherecratio iambico dimetro acatalecto. iābico dimetro acephalo iābico trimetro catalectico. anapæstico trimetro hypercatalecto. adonio dimetro Trochaico monometro hyper

catalectico. deinde ſequuntur iambica trimetrã, paulo poſt a uerſu Cæterum Menelae. incipiũt Trochaica tetrametra hypercatalecta. chorus Felices q̃bus, conſtat glyconio, deinde iambico dimetro catalectico Alter proximus Anapæſtico quo et prima ſcena. chorus. Ilicet ſacrũ Simoentis Carmine Sapphico, intermiſto Adonio dimetro. chorus, Feſtus ut ille, conſtat dactylicis trimetris hypercatalecticis et anapæſticis. Vale.

PERSONAE FABVLAE.

Polydori occisi umbra.
Hecuba regina troianorum.
Chorus mulierum troianarum.
Polyxena filia Hecubae.
Vlysses.
Talthybius praeco.
Famula Hecubae.
Agamemnon rex.
Polymestor Thracum tyrannus.

HECVBA.

EVRIPIDIS TRAGICI POETAE HECVBA: LATINA FACTA ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

POLYDORI VMBRA.

Dsum profectus e profundis manibus,
Noctis'q; portis, cæcæ qua silentium
Ab arce porro cœlitum sita est domus,
Polydorus Hecubæ natus e Cisseide,
Priamo'q; patre. Quem simul cœpit timor,
Ne marte Graio phrygia caderent mœnia,
Me furtim alendum Troico emisit solo,
Ad hospitam Polymestoris Thracis domum.
Qui Cherronesi fertilem glebam colens,
Armis ferocem Martiis gentem regit.
Multum'q; mecum clanculum misit pater
Aurum, urbis ut si concidissent mœnia,
Ne uictu egerent liberi superstites.
Eram'q; natu Priamidum nouissimus,
Atq; hac foras potissimum me gratia
Submisit, ut cui nec ferundæ lanceæ,
Et ad arma non dum tenera sufficeret manus,
Sed usq; donec recta stabant pergama, &
Non dum iacebant Ilii turres soli,
Hector'q; frater marte florebat meus,
Bene apud Tyrannum Thracæ, patrium hospitē

Crescens alebar, plantulæ in modum miser.
At ubi interiuit Troia, simul & Hectoris
Vita, ac penates concidere patrii,
Deumq; ad aras ipse procubuit sacras,
Mactante Achillis prole sanguinaria,
Mox me paternus amicus, auri gratia
Miserum trucidat, ac trucidatum salo
Exponit, aurum ut ipse possideat sibi.
Nunc super harena littoris iaceo, hactenus
Aestu per æquor huc, & huc uectus uago,
Inhumatus. indefletus. at iam promico
Charam ob parentem, corpore relicto meo.
Mihi supernis deuagenti sedibus,
Superaq; in aura, Sol agitur hic tertius.
Itidemq; misera tertium mater diem,
Extorris amplis Ilii pomœriis,
In hac adest tellure Cherronesia.
Cunctiq; Danai littore hoc in Thracio
Classem tenentes ociosi desident.
Nanq; e sepulchro uisus Aeacides suo,
Argiuum Achilles tenuit omnem exercitum,
Remum ad penates dirigentem ponticum.
Meam is sororem postulat Polyxenam,
Tumulo cupitum honorem, & inferias suo
Dari, ac feret. neq; enim hoc sinent frustrarier
Honore amici. Deinde decretum iubet
Fatale, cædi hac luce germanam meam.
Geminæq; prolis gemina mater funera
Cernet, meumq; et lachrumandæ uirginis.
Nam quo sepulchri munus assequar mihi,

Ancillæ in undis memet offeram ad pedes,
Venia impetrata diis ab inferis, uti
Tumulo potiar, in matris incidens manus,
Itaq;(quod ad me,)quicquid optaui, assequar.
At anu a parente paululũ abscedam. hæc quidẽ
Iam regis e tentorio profert pedem
Agamemnonis, pauefacta de spectro mei
O mater, huc proh uiua peruenisti, uti
Prognata cum sis regis e stemmatis,
Indigna ferres seruitutis pondera?
Tam afflicta nunc et misera, q̃ florens eras
» Quondam, ac beata. Te aliquis euertit deus,
» Felicitatis pristinæ inuertens uices,
» Bonaq; anteacta paribus exæquans malis.
He Ducite anum hanc foras o famulæ,
Ducite sustentantes, uobis
Nunc conseruam Iliades, uerum
Dudum dominam, prendite, ferte,
Portate mei corporis artus,
Tollite, anilem corripite manum.
Ipsa ego torto nixa baculo,
Annis tardum celerabo pedem, et
Alternos promouero passus.
O fulgur Iouis, o nox picea,
Vt quid ita sub nocte silenti
Terriculis, uisisq; exagitor?
O sacra tellus,
Gignens atris somnia pennis,
Sit precor irrita noctis imago,
Quam de prole mea,

Quæ seruatur Thraces oris
Dulciq; Polyxena sobole,
Alto uidi mersa sopore,
Nam terrificum uidi uisum,
Didici, sensi,
O terrestria numina, gnatum
Seruate meum, qui iam solus
Generis superest ancora nostri,
Thraces habitans arua niualis,
Patrio commendatus amico.
Aderit iamiam quodcunq; malum,
Luctumq; nouum luctibus addet.
Haud sic unq̃ mens mea certo
Tinuit, tremuit, tacta pauore.
Vbinam diuina Helenum mente,
Vbi Cassandram Iliades uideam,
Vt mihi cæca insomnia pandant,
Vidi siquidem ceruam uariam
(Visu miserum)
Nostro e gremio ui direptam,
Quam laniat lupus ungue cruento.
Terrebar et hinc, summum in tumulum
Vmbra ferocis uenit Achillis,
Aliquam e miseris sibi Troadibus,
Præmia poscens.
Procul a nostra, procul hæc quæso,
Dii depellite somnia, gnatæ.
Ch Ad te celeri præcurri Hecuba
Pede, tentoria herilia linquens,
In quæ serua ego tradita sorte,

V bi troianæ mœnibus urbis,
G raiis abigor bellica præda.
H aud equidem ullum porto leuamen
A erumnæ præsentis, at ingens
I nsuper & graue defero pondus
T ibi priuatim o mulier, sæui, ac
D iri ueniens nuntia luctus.
N anq; ferunt decernere Graios,
C elebri cœtu, tua uti gnata
M anibus occidatur Achillis.
Q ui sublimem scandens tumulum,
S cis fuluis cum apparuit armis,
N aueis detinuit pontigradas,
N ixáq; torto uela rudente,
H æc uociferans. Quo iam Danai
F ugitis, nostros
C ineres deserturi inhonoros?
A t lis multo est orta tumultu,
A c uariat sententia duplex,
B ellaces graiugenum turmas,
D um pars dandam tumulo inferias,
P ars mactari censet iniquum.
A tq; inde tuæ studuit parti
R ex Agamemnon, id fatidicæ
T halamis elargitus honoris.
A tq; uicissim dixere duo
T hesidæ, hos genuistis Athenæ
V na erat hæc sententia utriq;,
V ti Pelidæ decorent tenero
B usta cruore.

Nec placet, uti Cassandræ thalamos
Armis habeant pluris Achilli.
At studiis ferme hactenus æquis
Decertatum est, donec uarius
Et suauiloquens suasor, Achiuum
Populo non ingratus Vlysses
Omnem dictis flexit cœtum,
Ne, pro captæ cæde puellæ,
Neglectum pateretur Achillem,
Vnum e Danais longe primum,
Neu quis apud Persephonen, ex iis
Qui bello cecidere, referret,
Quam male gratus miles Achiuus
Danais Danaûm causa cæsis,
Ex Iliacis cesserit aruis.
Sed iam nunc hic aderit Vlysses,
Isto uti uellat ab ubere gnatam,
Eq́; manu, ui tollat, anili.
Proin templa adeas, adeas aras.
Accide Atridæ genibus supplex,
Prece sollicita, quicquid olympus,
Quicquid claudit terra deorum.
Siquidem aut places numina uotis,
Ne miseranda orbere puella,
Aut spectent tua lumina oportet
Ad tumulum procumbere, sparsam
Sanguine gnatam, deq́; aurifera
Ceruice atrum undare cruorem.
He Heu me miseram, quid uociferer?
Quonam ululatu, quonam fletu

Plorem miseræ misera senectæ
Haud portandum,
Seruitii, haud tolerabile pondus?
Heu me me, quis opem mihi uindex
Tulerit? Quænam urbs? Quænam soboles?
Periit senior. gnati extincti.
Hucine an illuc flectam gressum?
Quo me uertam?
Vbi quis deus, aut dæmon præsens
Ferat auxilium?
Proh iliades sæua ferentes,
Eheu sæua ferentes fata,
Extinxistis me, extinxistis,
Nec mihi posthac
Grata est supero in lumine uita.
Defer anum hanc, o pes infelix,
Hanc me infelix ducito ad aulam
Eheu gnata, heu supra cunctas
Miseræ matris filia, prodi.
Prodi tectis, percipe matris
Filia uocem.
Vt cognoscas, qualis qualis,
Fama tua de uita fertur.
Pol Ehem mater, mater,
Quid clamas? Quid subitum apportans,
Sic me ueluti uolucrem tectis
Cogis trepidam prouolitare?
He Heu me gnata.
Po Cur sermonum exordia mecum
Diro sumis ab omine mater?

He. Ah gnata tuæ metuo uitæ.
Po. E loquitor, neq; cælato diu.
Formido, formido mater,
Quæso quid ingemis?
He. Gnata, ah miseræ gnata parentis.
Po. Cur istud ais?
He. Hoc gnatus contendit Achillis,
Communi decreto argiuum,
Vti Pelidæ gnata sepulchro
Mactata cadas.
Po. Eheu genitrix, ut mala nobis
Immensa refers.
Aperi sodes, aperi mater.
He. Rumorem adfero filia dirum.
De cæde tui,
Satum populus sanxit achiuus.
Po. O te afflictam, proh ter miseram,
O male faustæ genitrix sortis.
Quam tibi tristem rursus luctum,
Infandumq;, et acerbum mouit
Dæmon aliquis.
Non iam gnata hæc, non tibi posthac,
Infelicæ senecta infelix
Conseruiero. nanq; perinde, ac
Hinuleum, seu montibis hirtis
Alitam uitulam, miseram miseræ
Mox de manibus uelli aspicies,
Ac sub humum, ceruice recisa,
Obscuro demittier orco.
Illic inter lumine cassos

Degam

D egam infelix.
S ed te miseram luctu omnigeno
D efleo mater. nam mea fata,
Sortemq́; grauem non lamentor,
C um mihi casus sit & optandus
C edere uita.
Ch S ed ecce V lysses huc citus mouet gradum,
H ecube, tibi aliquem nuntium ferens nouum.
Vl T e scire mulier credo placita plebis, &
S ententiam quæ uicit, exponam tamen.
V isum est Pelasgis, tua uti gnata Polyxena
C adat ad sepulchri A chillis excelsum aggerem.
A t uirginis nos esse solennes duces
S tatuere, Pyrrhus A eacidæ proles, huic
P ræfectus autor, ac sacrificus hostiæ.
S cin ergo quid ages? né ue ui retraxeris,
M ecum'ue manibus ne uelis contendere.
» S citum est profecto quiddam, et in mediis malis
» E a quenq; secum sapere, quæ sapere est opus.
He V æ uæ adest discrimen (ut uideo) graue,
G emituq́; plenum & non inane lachrumis.
N eq; enim ipsa dudum uitam acerbam et asperã
I llic reliqui, quo mori decuit loco.
N eq; me interemit I uppiter, sed in hoc alit,
T ristissimis uti tristiora conspicer.
P roh misera. Sed iam si licet captis, neq;
M olesta, nec quæ mordeant animum, loqui
H eris, rogeris oportet & paucis mihi
A tq; ut uicissim nos rogantes audias.
Vl L icet, roga, neq; enim hoc tibi inuideo moræ.

He S cin Ilium explorator, ut subiueris
P annosus, atq; squalidus? genas tuas
S tillæ obsidebant mortis, oculis excitæ.
vl Memini. haud. n. hæc res summa strixit pectoris.
He T en' agnitum uni prodidit Helene mihi?
vl M eminimus in discrimen adducti graue.
He S upplex'q; factus genua tangebas mea?
vl S ic, manus ut istis instupesceret peplis.
He D edin' ergo uitam, & ilio emisi solo?
vl I ta, ut hoc profecto Solis aspiciam iubar.
He Q uid tum locutus, cum mihi in manu fores?
vl Q uo me necis subducerem periculo,
O mnes uafer tum comminiscebar dolos,
C unctas'q; pariter persuadendi uias.
He L ege igitur istac gratiam refers malam,
C um tuleris a me, quæ tulisse non negas,
At nil iuues nos, sed magis pro uiribus
I ncommodes, benefacta compensans malis.
V estrum genus mortalium ingratissimum,
Q uicunq; plebis concionibus leues
C aptatis auras, cognitum heu mihi plus satis.
Q ui damnum amicis ferre non facitis pili,
M odo disseratis grata multitudini.
A t iure quonam, aut quid secuti, uirginem
I n hanc cedo decreta sanxerunt necis,
I psum'ne decus hoc suasit homines cædere
T umulis, ubi bos uictima addecet magis?
A n porro Achilles mortis autores suæ
P unire quærens, iure in hanc refert necem?
A tqui hæc in illum sceleris admisit nihil.

Helenam sepulchris hostiam par est peti.
Illa hunc peremit, illa traxit ad Ilium.
Quod si qua uultu legitur ex captis neci,
Formáq; præstans cæteris, non nostrum id est
Quippe ore multo Tyndaris decentior.
Eadem'q; q̃ nos, non minus dedit mali.
Atq; hæc pro æquo dixerim quidem, ac bono.
At nunc, mihi quæ te reposcenti inuicem
Reponere æquum est, accipe æquis auribus,
Meam (quod ipse non negas) humilis manum, ac
Supplex anilem hanc contigisti tum genam,
Nunc hæc uicissim prona contingo tui,
Beneficium'q; tunc datum, reflagito,
Item'q; supplex obsecro, ne filiam
Mihi puellam manibus abripias meis,
Ne'ue perimatis, quippe funerum satis.
Oblecto in hac me, sortis oblita grauis.
Solamen hæc est, una pro multis mihi,
Vrbs, atq; nutrix, scipio rector gradus.
» Iniqua uictis imperare non decet,
» Quis sors dedit rerum potiri, ac uincere.
» Neq; quis secundæ res, oportet fidere
» Itidem futuras semper ex sententia.
Etenim ipsa quondã quæ fui, non sum amplius.
Opes sed omnes unicus rapuit dies.
Age grata barba paululum me respice,
Miserescæ, et adiens rursum achiuum exercitum,
Doceto, q̃ sit sæuum, atrox'q; fœminas
Mactare, quas non interemistis prius
Raptas ab aris (sed pepercistis) sacris.

Lex æqua porro uos apud, de sanguine,
Seruisq; liberisq; capitibus stata est.
Si uel male hæc autoritas dicat tua,
» Flectet, quod a leuibus profecta oratio,
» Et a probatis, non idem ualet eadem.
ch Tam rigida nusq̃ est ulla mens mortalium,
Audita quam non ista comploratio,
Ingensq; luctus, cogat ædere lachrumas.
vl Audi Hecuba, ne'ue mente percita, uirum
Qui recta dicat, maleuolum fingas tibi.
Ego quidem uitam tuerier tuam,
Per quam ipse uiuo, cupio, nec dicam dolo,
At quæ palàm suasi, ea haud negauerim.
Nempe urbe capta, exercitus primario
Gnatam immolandam (quando postulat) tuam.
» Hinc nanq; plures defluunt respublicæ,
» Dum strenuum qui præbet, ac fortem uirum,
» Non plus honoris quam uir ignauus, capit.
Nos contra, Achillem dignum honore ducimus,
Vt qui pro Achiuis cecciderit promptissime.
» Quam turpe, si quem uiuum amicum sensimus,
» Huic desinamus esse amici mortuo?
Age quid futurum, si quarursum appareat
Acies coacta, et hostium certamina,
Vtrum manus iam conseremus, an magis
Vitæ, ac saluti consulemus? quippe qui
Fraudari honore cernimus, quisquis cadit.
Ac mihi profecto luce donec hac fruar,
Quantumlibet pusilla, sufficiant tamen.
Porro sepulchrum conspici exoptem meum

Insigne, quando durat in longum hic honos.
At misera patior inquis, audi contra ad hæc.
Sunt & Pelasgis neutiq̃ miseræ minus,
Anus'q; et annis te priores fœminæ,
Sponsæ'q; sponsis orphanæ præstantibus,
Hic ossa quorum puluis idæus tegit
Fer ista. Nos si perperam decernimus
Decorare fortem præmio merito uirum,
Inscitiæ ipsi obnoxii tenebimur.
At barbari, neq; hos amicos ducitis
Qui sunt amici, neq;, decore qui oppetunt,
Suspicitis, hinc & nostra floret Græcia.
Vos contra habetis instituto congrua.
Ch » Heu seruitus ut semper est miserrima,
» Subacta ui fert præter æquum plurima.
He Ah gnata in auras irrita hæc oratio
Frustra mihi iactata, de tui nece.
Tu, si amplius quid, q̃ ualet mater, uales,
Annitere, omneis ad modum lusciniæ
Experta uoces, uita ne pereat tibi.
Miseranda Vlyssis accide huius ad genu,
Et commoue, argumentum habes, ipsi quoq;
Sunt liberi, quo fata miseretur tua.
Po Video te Vlysses dexteram sub pallio
Manum occulentem, et ora uertentem retro,
Tetigisse malam ne mihi sit fas tuam.
Animo bono sis iubeo, me'q; nuntia
Scito, quod ad me pertinebit, te fore
In tuto, et effugisse siquis supplices
Curat fauens, æquus'q; respicit, Iouem.

Nam te sequar, uel quia trahat necessitas,
Vel q mori expetam ipsa, sin uelim minus,
Vitæ auida mulier uidear, ac timida omnibus.
Quæ nanq; uitæ causa iam superest mihi?
Vt cui pater rex omnium fuerit phrygum,
(Etenim rudis mi lucis hoc initium,)
Dein spes ad amplas educabar, regibus
Nuptura, multis æmulantibus procis,
Quis me ad penateis duceret uictor suos.
Regina ego proh misera, fœminis eram
Troadibus. inter uirgines insignis, ac
Diis æqua, solum hoc siquis excipiat, mori.
At serua nunc sum, protinus uocabulum
Minime assuetum, facit ut expetam mori.
Dein forsitan continget immitis mihi
Herus, ære me quicunq; commercabitur,
Et Hectoris quondam sororem, & plurium.
Adigens'q; ui me pinsere in tectis, solum
Verrisse coget, stamini'q; insistere,
Vitam exigentem duram & illætabilem.
Thalamos'q; nostros seruus emptus undeuis
Fœdabit, ante destinatos regibus?
Absit. relinquam lucem ego istam libera,
Orco, inferis'q; hoc corpus exponens meum.
Iam ducito me Vlysses, ac ductam immola.
Neq; enim penes nos uel spei fiduciam,
Vel opinionis uideo, cur mi debeam
Posthac benigna fata pollicerier.
At tu genitrix, ne quid obsistas mihi
Verbo'ue, facto'ue incita magis mori

Quo libeat ante, q̃ quid indignum accidat.
» Nam qui malis haud assueverit, fert quidem,
» Dolet tamen, cum colla supponit iugo.
» At mortuus, quam uiuus hic felicior
» Foret, haud decore uiuere est ingens labor.
Ch » Inest in homine mira, & euidens nota,
» Probis satum esse, generis illustrat decus,
» Quisquis celebribus dignus est natalibus.
He Dixisti honeste gnata, uerum isti dolor
Adest honesto. cæterum si Pelei
Et facere gratum filio, simul et probrum
Effugere uultis, hanc Vlysses omittite,
Me ductam Achillis immoletis ad pyram.
Ne parcite inquam. nam Parin produxi ego,
Qui Thetide natum petiit arcu, ac perdidit.
Vl Non te umbra Achillis poscit arguos, anus
Vt immolere, sed hanc poposcit uirginem.
He Vos attamen cum filia me occidite,
Duplumq; tellus sparsa sanguinis bibet,
Eiusq; manes, ista qui poscit sibi.
Vl Sat filiæ mors, cæde cædem non decet
Cumulare, & osi ne hæc quidem pendenda sit.
He Gnatæ at necesse utcunq; commori meæ.
Vl Qui? quando dominos esse non noui mihi.
He Vt hedera quercu, sic ego huic inhæsero.
Vl. Haud feceris, si obtemperabis iis, quibus
Et mentis, & prudentiæ plus, q̃ tibi est.
He. Non hanc ego uolens omittam uirginem.
Vl. At ego hinc relicta non abibo uirgine.
Po. Mihi mater audi, tuq; Laertæ genus

Parentibus concede merito concitis.
Tu misera cum uictore ne pugnaueris.
Sterni solo uis, ac trahi corpus tuum
Anile per uim pulsa? uin iuuenis manu
Foedis modis reuulsa dedecorarier?
Istaec ut accidant tibi absit. haud enim decet.
Quin age manum da iam mihi dulcissimam
Dilecta genitrix, ac genam applicem genae.
Posthac enim haud unq̃, sed extremum iubar,
Orbem'q; phoebi hodie quidem conspexero.
Finem ergo nostri fac age alloquii cape,
Ac dicta mecum conserito nouissima.
O mater, o parens abeo iam ad inferos,

He. Heu gnata nos in lumine hoc seruibimus.
Po. Frustrata sponso, ac debitis mihi nuptiis.
He. Miseranda gnata es, mulier infelix ego.
Po. Illic iacebo in tartaro te te procul.
He. Hei misera q̃d agã? uitã ego hãc quoad trahã?
Po. Ancilla moriar patre nata libero.
He. At ego orba quinquies decem iam liberis.
Po. Quid Hectori ex te nuntio, aut seni uiro?
He. Dic foeminarum me omnium miserrimam.
Po. O pectus, & quis alita blande sum ubera.
He. Proh ante tempus fati acerbi filia.
Po. Vale o parens. Cassandra iam mihi uale.
He. Alii ualebunt, istud haud matri est datum.
Po. Qui'q; in fera es Polydore frater Thracia.
He. Ita siquidem ille uiuit, atqui non puto
Adeo undequaq; prorsus infelix ago.
Po. Viuit, premet'q; mortuae tibi lumina.

Ego

He Ego & ante mortem præ malis sum mortua.
Po Me duc Vlysses flammeo obuoluens caput,
Etenim prius, quam macter, examinor meæ
Luctu parentis, & hanc neco ploratibus.
O lux, licet nam nomen affari tuum,
Neq; ulla posthac copia dabitur tui
Nobis fruendi, nisi quod interest moræ
Ad ensem eunti hinc, atq; Achillis ad pyram.
He Soluuntur artus hei mihi. ac mens deficit,
O gnata matrem prende. porge dexteram.
Da. ne relinquas orbam. Amicæ, concidi.
Vtinam Lacænam sic sororem Castoris
Helenam uiderem, quæ decentibus oculis
Florens peremit indecenter Ilium.
Ch Aura, pontica aura,
Quæq; pontigradas per undam
Rateis celeres agis marinam,
Quo loci miseram uehes me?
Addicta cui sub ædeis
Ancilla deferar?
Ad littora dorica, an ne
Ad Pthiada, quo loco aiunt pa=
trem eximii laticis
Currere Apidanum, sataq; rigare, an
Salso misera remo
Illam appellar in insulam, Pro-
ductura domi dies acerbos,
Primitiua ubi palma frondet,
Laurusq; sacros in altum
Latona tibi edit,

Gratissima ramos,
Partus monimenta dii,
Ac cum deliacis puel-
lis, Artemidisq; deæ
Spicula, arcusq; canam, auream'q; uittam?
An palladis urbe, quam
Currus nitidi uehunt,
Peplis in croceis equos
Subiuga splendida mittam?
Pingens uaria, crocoq;
Sindone florulenta?
An titanum ad sobolem,
Quam saturnius igniuomo rex
Strauit iaculo?
Væ progenitoribus,
Væ patribus, ac solo,
Quod fumo mihi concidit.
Marteq; captum, & exustum
Ab Arguis. at ipsa in
Tellure uocabor externa
Serua, Asiam fugiens
Europæ famulantem,
Mutans morte faces thalami.
Ta Vbi phrygum regina quæ dudum fuit,
Hecubam, puellæ Troades conuenero?
Ch Etiam haud procul te, tergo humi strato cubat
Talthybie præco, circumoperta linteis.
Ta O Iuppiter quid dicam? utrum mortalia
Respicere te? anne opinione fallier
Falso putantes esse diuorum genus?

Casu sed omnes res agi mortalium?
Non hæc modo regina ditium Phrygum?
Priami uxor ista nón ne locupletissimi?
Nunc urbs quidem eius funditus bello iacet,
At ipsa, anusq́; et orba liberis, humi
Cubat, inquinata puluere infaustum caput.
Pheu senex sum, sed tamen mori prius,
Quam fœdus ullus accidat casus uelim.
Te surge misera, tolle subductum latus,
Quodq́; omne canis albicat pilis caput.
He Ehem, quis hic qui corpus haud sinit meum
Iacere? quid me, quisquis, afflictam moues?
Ta Talthybius adsum Achiui mulier agminis
Minister, accersente te hinc Agamemnone.
He O uir mihi carissime, an quod me quoq;
Visum est Pelasgis, ad sepulchrum occidier,
Ob id uenis? ut grata nuntias mihi.
Properemus. acceleremus. age duc me senex.
Ta Gnatæ ut cadauer sepelias, te mulier hinc
Ducturus adsum, me quidem legant ad id
Geminiq́; Atridæ, exercitusq́; Achaicus.
He Miseræ hei mihi, quid ais? ergo non adisti, uti
Moriamur & nos? uerum acerba nuntians?
Gnata interisti matris auulsa e sinu.
Ego orba posthac liberis, miseræ hei mihi.
Sed illam ut occidistis? an reuerentius?
An sic, ut hostis diriter leto est data?
Dic hæc senex, haud læta dicturus licet.
Ta Duplices mihi uis me parare lachrumas,
Miseratione filiæ mulier tuæ.

Et hic enim tam sæua commemorans, genam hãc
Fletu rigaro, maduit & lachrumis mihi
Modo ad sepulchrum, cæsa dum ferro occidit.
Turba aderat uniuersa Achiui exercitus
Frequens sepulchro, filiæ ad cædem tuæ.
Polyxenam autem Pyrrhus attollens manu,
Summo sepulchro statuit, atqui pone ego.
Lectiq; iuuenes ex Achiuis inclyti,
Saltum iuuencæ ut manibus exciperent tuæ,
Sequuntur, ac plenam tenens pateram, undiq;
Auro nitentem gnatus Aeacide manu,
Fudit parenti mortuo libamina.
Mihi innuit, præconio silentium
Indicerem omni Achiuûm multitudini,
Egoq; inter omnes medius adstans, hæc loquor.
Silete Achiui, Pax sit omni cœtui,
Pax, & quies. statui quietum exercitum.
Hic inquit. O mi nate Peleo pater,
Libationes propicius cape has meas,
Placida abditorum manium euocamina.
Atq; huc ades, quo purpurantem combibas
Puræ puellæ sanguinem, quem tibi damus
Egoq;, plebsq;. iamq; nobis sis fauens.
Soluens rudentem, & nauium retinacula,
Concede nobis, sospites ab Ilio
Omnes reuersos, patriam reuisere.
Hæc ille. At omnis populus appreccatus est
Loculis sub hæc mox aureis pictum notis
Educit ensem, iuuenibus Graio agmine
Lectis, puellam ut prenderent manu, innuit.

Vbi sensit illa, hos ore prodidit sonos.
O qui exscidistis oppidum Argiui meum,
Cupide obeo, nequis corpus attingat meum.
Intrepida siquidem colla porrigam, ac uolens
Quo ingenua moriar, liberam me per deos
Sinite immolantes, quippe apud maneis quoq;,
Regina cum sim, dicier seruam pudet.
Turba adfremebat. rex & ipse iuuenibus
Mox imperat, quo uirginem remitterent.
Hi simul ut audiere uocem regiam,
Summā'q;, omittūt, nā hūc penes ius primū erat.
Vbi illa sensit iussa principum, illico
Summo prehensos pectore, scidit manu
Ad umbilicum, uentris ac medium, peplos,
Sinum'q; monstrat, & uelut statuæ admodum
Mammas decenteis, dehinc humi figens genu,
Verba ore fudit omnium miserrima.
En iuuenis, hoc si pectus ense mauoles
Promptum ferire, ferito, Sin ceruicem, adest
Exprompta ceruix. Tum misertus uirginis
Pyrrhus, uolens'q;, et non uolens, atq; hæsitans
Animæ meatus ense librato secat.
Fluxere uenæ, at illa iam moriens, tamen
Sollicita mire est, condecenter ut cadat,
Celet'q;, quæ celerare decet oclos uirûm.
Letalis ast ubi uitam ademerat mucro,
Labor ex Achiuis idem habebat neminem.
Alii iacentem frondibus consternere,
Alii supremum sedulo apparant rogum,
Tædas ferentes pineas qui nil tulit,

Male audiebat a ferente, hunc in modum.
Ignaue cessas, nec puellæ amiculum,
Nec aliud ullum munus adferens manu?
Nihil es daturus, uirgini promptissimæ,
Animoq; summo? de perempta filia
Hæc tum ferebant. liberorum at te quidem
Matrem optimorum, uerum eandem ex omniū
G rege fœminarum conspicor miserrimam.
Ch Acerba quædam Priamidas clades premit,
Vrbemq; nostram, fata sunt istæc deûm.
He In quod malorum gnata, cum adsint plurima
Intuear, hæreo. Si quod attingam, illico
Aliud uetat. rursum alia me molestia
Aliò uocat, malisq; succedunt mala.
Et nunc acerba fata ne plorem tua,
Nequeam profecto temperare pectori.
Hoc rursus ipsum, nempe ne gemam admodum,
Nimisq; acerbe, sustulisti, strenua
" Mihi nuntiata. Non nouum ergo, si mala
" Fauente cœlo terra fert segetem bonam.
" Bona destituta, quibus opus fuerat, malum
" Fructum edit. At mortalium quisquis malus
" Nil possit aliud esse, quam semper malus,
" Frugi, usq; frugi. Sors nec ingenium uiri
" Aduersa uitiat. Sed probus semper manet.
Vtrum id parentum, an educantium magis?
" Recte educari scilicet nonnullam habet
" Doctrinam honesti, quod quidem quisquis probe
" Tenet, idem honesti ad regulam nouit scelus.
Sed inaniter iam mens mihi hæc effutiit.

Tu porro Achiuis uade, & ista nuntia,
Ne filiæ quis applicet manum meæ,
" Veten'q; populum. nam frequenti in agmine
" Indomita turba est, ac tumultus nauticus
" Vincit furens incendium. quisquis mali
" Nihil hic patrarit, ille demum erit malus.
At tu uetus ministra sumito situlam,
Atq; huc reporta pontico impletam salo,
Vti supremis te lauachris filia,
Innupta nupta. uirgo non uirgo, lauem.
Et ut tibi exhibeam quibus digna es, sed id
Qui? aut unde? nequaq̃ potero, ueruntamen
Sic ut licebit. nanq; quid aliud agam?
Mundum'q; captis colligens a fœminis,
Quæ mecum in iisdem desident tentoriis,
Si qua ex penatibus aliquod suis habet
Furtum, insciis, quos nacta nuper est, heris.
Tecta o decora, proh beatæ olim domus,
O liberis, opibus'q; florentissime
Priame, uetus'q; ego illa liberûm parens,
Vt pristina exuti superbia, ad nihil
Recidimus. et post ista adhuc tumescimus,
Locupletibus nostrum hic quidem penatibus,
Præfulsit hic q̃ dignitate ciuibus.
Curarum inania mentis hæc sunt somnia,
" Linguæ'q; fastus. Ille felicissimus
" Cui nihil contigerit in uita mali.
Ch Mihi ærumnam Atropos,
Mihi cladem dei parabant,
Syluam ut primum abiegnam in Ida

A lexander incidit,
L iquida uada rate transiturus, audax
H elenæ ad thalamos, iubar quam
P ulcherrimam auricomi in
O rbe uidet Phœbi.
N am mala, en nos, malisq; uallant
Tristiora fata.
P riua amentia ciuitati
M alum publicum iliacæ
P eperit, et ab aliis profecta clades.
I udicataq; lis in ida est,
Q ua treis cœlicolum puellas
P astor iudicauit ad
B ellaq; stragemq;, &
M eæ exitium domus.
G emitq; forte quæpiam, ad
V ndosum Eurotam
L acæna lachrumosa puella in ædibus.
C apiti quoq; mater albo
O rbata gnatis, iniicit
M anum, & unguem in ora cruentum
I nfigit auida, dilaniatq; malas.
Fa V bi Hecuba multo Fœminæ, miserrima?
Q uæ superat omne uirũ, ac simul nostrũ genus
M alis? nec ullus palmam ei præceperit?
Ch V t misera nunquam dormiunt uocis tuæ
M ale ominosæ tristia præconia.
Fa » H ecubæ dolorem hunc adfero. porro in malis
» H aud est facile, bene ominata dicere.
Ch A c forte tectis prodiens uidelicet

Verba inter ipsa commode apparet tua.
Fa O misera prorsus, & magis quam proloquor
Hera, occidisti, uiua non es amplius,
Orba urbe, gnatis, ac marito, perdita.
He Ais nouum nil, ac scientibus opprobras.
Sed quid cadauer hoc Polyxenæ uenis
Portans, sepulchrum cuius Arguiûm manu
Modo nuntiatum est omnium properarier?
Fa Nihil ista nouit sed Polyxenam mihi
Deflet, nouarum cladium attingit nihil.
He Heu misera, uatis nunquid huc adfers mihi
Sacro citum furore Cassandræ caput?
Fa Viuam elocuta es, mortuum hunc nihil gemis.
Atqui retectum iam cadauer inspice,
Noua res, & insperata se offeret tibi.
He Extinctus eheu cernitur gnatus mihi
Polydorus, a me Thraci creditu: uiro.
Infausta perii, nulla sum posthac. ohe
O pignus. ohe, cantionem mænadum
Ingredior, hæc noua ab hoste rescisœns mala.
Fa Infausta gnati fata cognoscis tui?
He Inopina. mira. noua. noua aspicio, malis
Prognata ab aliis, alia contingunt mala,
Nec ullus absq; lachrumis unquam dies,
Suspiriis'q; me relinquet tristibus.
Ch O infausta. dira. dira perpetimur mala.
He Heu gnate. gnate matris infaustissimæ.
Quo genere mortis occidisti? quo iaces
Fato? peremit te quis e mortalibus?
Fa Me latet. at hunc in littore offendi maris.

He E iectum ab undis, an trucidatum manu?
Fa I n littus harenosum
M arinus illum fluctus æstu eiecerat.
He H ei mihi. V æ. uæ.
D idici mihi nocturna uisa insomnia.
N on me fefellit furua imago, quæ mihi est
C onspecta de te Gnate, ꝙ non amplius
S uperstes aura uescerere cœlica.
Ch S cis qui peremit somnii prudens, cedo?
He B ellator hospes ille Threicius meus.
Ch V bi senior illum collocauerat pater.
H eu quid ais? auro quo potiretur, tuum
I ta ut uidetur, interemit filium.
He I nfanda. abominanda. plus, quam mira. nec
P ia, nec ferenda. V bi hospitum ius, ac fides?
O he uir execrate, ut ense ferreo
P uerile corpus conscidisti. nec ferum
C ommouit ætas pectus, ubi discerperes.
Ch V t misera te mortalium infaustissimam
S tatuit, deorum quisquis infensus tibi est.
I psum sed ecce conspicor A gamemnonem
R egem. loqui iam desinamus obsecro.
Ag G natam sepultum quin uenis Hecube tuam?
N am sic, uti T althybius attulerat mihi,
N e quisquam A chiuûm filiam attingat tuam,
S inimus quidem illam nos, manu nec tangimus.
A t ipsa cessas. Proinde miror ego. Sed huc
V t te illò mittam, uenio. quippe illinc bene
P eracta res est, siquid est in his bene.
H em quem uirum hic intueor in tentoriis

Phrygem interemptum? nanq; corpus ambiens
Non esse Danaum nuntiat amictus mihi.
He Infausta (memet enim loquor, cum te loquor)
Hecube. qd ago? numnam huius accido ad genu
Agamemnonis? an hoc tacita perfero malum?
Ag In ora tergum quid mihi obuertens tuum
Lachrumas? quid acciderit, taces? istic quis est?
He At forte reputans hostem, & ancillam esse me,
Genibus repellet, et auxero molestiam.
Ag Diuinus haud sum, nec nisi audiero, queam
Viam tuorum nosse cogitatuum.
He At huius animum cur ut hosticum, magis
Interpretamur, cum sit hostis haud tamen?
Ag Huiusce si nil scire me uoles rei,
Mecum facis, neq; enim cupio cognoscere.
He Hoc absq;, ferre liberis opem meis
Minime potis sim. Sed quid hæc uerso? necesse
Audere, seu impetro, siue et impetro nihil.
Agamemnon, en per genua supplico tibi,
Tuamq; malam, & auspicatam dexteram.
Ag Rei quid optans? nunquid hoc, ut libera
Aeuum exigas? id facile continget tibi.
He Minime, sed ulta maleficos, ac perfidos,
Seruire reliqui quicquid est æui, uelim.
Ag Nostram ergo mulier ad quid imploras opem?
He Nil tale prorsus, quale tu rex autumas.
Vides cadauer hocce, quod ego lachrumo?
Ag Video. futurum quid sit, haud etiam scio.
He Peperi hunc ego olim, ac uentre gestaui meo.
Ag Est hic tuorum misera quisquam liberûm?

He A t non eorum qui iacent sub Ilio.
Ag N um præter illos edidisti quempiam?
He I nutiliter, ut re liquet. nam hunc quem uides.
Ag V rbs cum periret, hic ubi tum forte erat?
He E miserat, quo sospes esset, hunc, pater.
Ag Q uo semouens a cæteris unum omnibus?
He T ellurem in hanc, in qua repertus mortuus.
Ag A d hunc, tenet qui sceptra Polymestor loci?
He S eruator auri missus huc tristissimi.
Ag Q uis interemit? quóue fato extinctus est?
He Q uis alius? hospes hunc peremit Thracius,
Ag M iser heu, potiri cupidus auri scilicet.
He S ic habet, ubi iam fata cognouit Phrygum.
Ag H unc nacta alicubi es mortuũ, aut quis attulit?
He H æc, in marino forte nacta littore.
Ag V trũ ne quærens hunc? an aliud quiddã agẽs?
He I erat lauachra ferret ut Polyxenæ.
Ag E iecit, ut uidetur, hospes hunc necans.
He P onto uehendum, membra sic sic dissecans.
Ag M iseranda mulier, obruta immensis malis.
He P erii, nec ullum restat Agamemnon malum.
Ag H eu quæ perinde infausta mulier extitit?
He N ulla est, nisi ipsum dicas infortunium.
Q uapropter autem genibus aduoluor tuis,
A udito, & æqua si tibi uidear pati,
M ittam querelas, sin minus, te uindicem
P ræbe mihi hospitis omnium impiissimi.
Q ui nec supera, nec infera uerens numina,
M anu peregit facinus immanissimum,
M ensa receptus sæpe communi mihi,

Primum'q; amicos inter, obtinens locum,
Demum assecutus, quicquid æquum erat, dolis
Præcogitatis, filium occidit meum.
At nec sepulchro, quando decreuit necem,
Dignatus est, sed æquori abiecit fero.
Nos imbecilles forsan & captæ sumus,
" At dii ualentes, lex'q; diuis imperans.
" Etenim uel ipsos lege censemus deos.
" Aequa, atq; iniqua hac finientes uiuimus.
Ea siquidem ad te pertinens, pereat, neq;
Pœnas luant ii, qui trucidant hospites,
Vel audeant qui sacra diuis tollere,
Iam pensi erit mortalibus prorsum nihil.
Hoc itaq; fœdum si putas, me respice,
Miserere nostri, pictor & ueluti procul
Stans, me intuere, quanta perpetiar mala.
Regina dudum, ancilla nunc quidem tua.
Modo cincta gnatis, orba nunc, anus simul
Deserta, et exul, infima in mortalibus.
Hei misera, quonam clam mihi abducis pedem?
Sum actura, quantum apparet, infelix nihil.
" Quid disciplinis (dignum ut est) in cæteris
" Sudamus, atq; singulas inquirimus?
" Ac non magis suadela, quæ mortalibus
" Regina sola est, examussim exquiritur?
" Dato'q; pretio discitur? Quo quæ uelit,
" Ea quisq; persuadere possit, et assequi?
Quis itaq; posthac læta promittat sibi?
Gnati tot illi, non mihi adsunt amplius.
Abducor ipsa capta, & indigna patiens.

Vrbis'q; fumum subuolantem conspicor.
Ast illud, etsi forsan importunius,
Hunc admonere ueneris, eloquar tamen.
Mea gnata phœbas ad latus cubat tuum.
Quam multitudo phrygia Cassandram uocat.
Vbi quæso nocteis rex suaueis iam refers?
Dulcissimorum aut in thoro complexum
Quam gnata gratiam feret, et ex illa ego?
" Siquidem tenebræ, & noctis oscula scilicet
" Summam inter homines beneuolentiam serunt.
Nunc igitur audi hunc mortuum coram uides.
Hunc si iuuabis, cum sit affinis tibi,
Facies probe. unius parum est oratio
Membri, nec una lingua nobis est satis.
Vtinam quidem fiant mihi uocalia
Brachia, manus'q;, comæ'q;, & extremi pedes,
Seu Dædali arte, siue quopiam deo,
Vt cuncta pariter genua contingant tua,
Plorent'q;, et omnis generis emittant sonos.
O rex, et o lux summa Achiuûm, flectere.
Dextram'q; opiferam porge supplici. Rei
" Nil aliud ut sit, attamen uiri est probi,
" Vt faueat æquo, iusta quod potest, iuuans.
" Contra, maleficos semper afficiat malis.
Ch " Mirum est, ut omnes res cadant mortalibus.
" Moderantur ipsa et fata leges, ac regunt,
" Dum qui fuere nuper inimicissimi,
" Statuunt amicos. Rursus & qui beneuoli
" Fuerant, eos odiis acerbant mutuis.
Ag Ego te'q;, gnatum'q; Hecuba, fortunas tuas

Suscipio miserans, suppliœm simul manum.
Voloq́; et deorum, & æquitatis gratia,
Pœnas tibi istas hospitem impium dare,
Si quo uidebis posse confieri modo,
Simul ut tibiq́; commodetur, nec tamen
Me multitudo fauore Cassandræ sciat
Necem hanc tyranno thracio moliri er.
Scruplo illud animum turbat iniecto meum,
Quod illum amicum copiæ ducunt uirum.
At rursus istum qui peremptus est, suum
Hostem autumant. is siquidem est carus tibi,
Priuatum id est, nec pertinet ad exercitum.
Ad ista noris, ꝙ uolentem me quidem
Habes, ut adsim rebus adiutor tuis,
Opemq́; ferre promptum, et accinctum tibi,
Contra, pigrum, si offendo multitudinem.
He » Heu,
» Vt nemo quisquam liber est mortalium, aut
» Fortuna seruum reddit, aut pecunia,
» Aut scripta lex, aut multitudo ciuium,
» Vetat suopte uiuere ex arbitrio.
Sed quia paues, nimiumq́; multitudini
Tribuis, ego isto te leuauero metu.
Sis conscius modo, siquid intendam mali
Huic, qui peremit. cæterum adiutes nihil.
Tantum hoc ferente, quæ feret, siqui interim
Existet aut tumultus, aut succursio
Compesce tu, studere dissimulans mihi.
Porro alia, fide, cuncta conficiam probe.
Ag Qui quæso? quid ages? num manu, cũ sis anus

Ferro prehenso barbarum interimes uirum?
An mage uenenis, siue quali tandem ope?
Tibi unde amicos? quæ tibi assistet manus?

He Hæc ipsa claudunt tecta Troadum gregem.

Ag Prædam Pelasgum forte captiuas ais?

He Per has quidem sum ultura carnificem meum.

Ag Et qui uirile robur aderit fœminis?

He Res ualida multitudo, nec superabilis,
Armata quando est clancularis dolis.

Ag Res ualida, sed muliebre noc probo genus.

He Quid? nonne iuuenes nuper Aegypto satos
Omneis semel fœminea confecit manus?
Mares'q; Lemno sustulere fœminæ?
Sed qua gerendum sit uia negocium,
Istam mihi relinque solliciatudinem.
Quin fœminam hanc per copias duci iube
Tuto. hospitem sed tu profecta ad Thracium
Dic, aduocat regina te dudum Ilii
Hecube, tuapte gratia haud minus, ac sua,
Gnatos'q; refert scire & hos, quæ mox tibi
Narrabit illa. Sed recentem uictimam
Agamemnon inter hæc ueta sepelirier,
Germanus una ut cum sorore, uno rogo
Geminus dolor parenti, humo condi queant.

Ag Ita fiet, at si nauigare copiis
Licuisset, hoc tibi haud queam largirier,
Sed quia ferenteis nunc negat uentos deus,
Manendum, & opperiendum erit nobis, quoad
Detur secundus cursus, atq; commodus.
Bene uertat autem, quippe pariter omnium

Et publicitus,

» Et publicitus, & singulorum proprie
» Refert, malis, male euenire, bonis, bene.
Ch. Patria heu dolor Ilium, haud
Vrbs inexpugnata uocabere posthac
Tam densa circum Danaûm tegere nube,
Domita, heu domita hosti es,
Spoliataq; turrium corona.
Fumi uapore flagranti
Pingeris miserabili nigrore.
Non te rursus obambulabo.
Noctis medio interiui,
Cum iam a cœna somnus suauis
In oclos spargitur.
Solennibus ac sacris choreis,
Cantibusq; peractis,
Iacet in thalamo maritus,
Suffixaq; lancea,
Paxillo hæret in alto.
Et necdum agmina nautica Tro-
iæ conscendere mœnia sentit.
Ast inter hæc mihi reuinctis
Mitris uaga lege, & orbe
Certo coma componitur
Aurei rotundum
Spectanti speculi æquor, atq;
Lecto proxima stabam,
Subituraq; mox eram cubile,
En oppidum occupat tumultus,
Phrygumq; talis urbe clamor
Sonat. quando Achiui, quando, agedum

P opulati ualidam Phrygum arcem,
V estras domos repetetis?
A t dulceis thalamos ego simplici
R elinquo ueste sic, uti
S olent puellæ Dorides.
N ec profuit mihi, quod supplex
P rocumberem Artemidi infelix.
A gor autem, oculis uirum interemptum
I ntuens, pelagi per undas,
V rbemq; respectans, ubi
I am pedem reducem carina
M oueret, undiuagum per æquor,
M éq; solo abduceret Iliaco,
D olore concidi, ger-
manam Dioscurorum Helenam execrans,
I dæumq; pastorem,
P estiferum Paridem, qui e parente
T ellure me exigeret,
A tq; pellerent domo nuptiæ, non nuptiæ.
I mmo dæmonis
M ale amici
A trox calamitas quæpiam. at
I llam neq; maria tumida reuehant, neq;
A d patrias peruenerit ædeis.
Po. O Priame pectori uir omnium meo
C arissime uiuus, atq; item carissima
H ecuba illachrumo te contuens, urbem ac tuam,
I stamq;, quæ modo est perempta, filiam.
H eu
" V t stabile nil est, nec licet confidere,

" Confidere inquam non licet succeßibus,
" Vt, qui secundis floret, haud in posterum hic
" Rebus repente fiat aduersis miser.
" Verum excitato susquedeque numina
" Miscent tumultu cuncta. Proinde inscitia
Veneramur illa. Flere at hæc quorsum attinet,
Cum nil medelæ ad pristina adferant mala?
Absentiam at tu siquid incusas meam,
Ignosce, nam forte intimis aberam procul
Thraces in oris, hunc ubi appuleras locum.
Verum ut reuerti, famula protinus domo
Pedem efferenti commodum occurrit tua,
Verbis tuis mihi nuntians, quæ simul ego
Vt audii, e uestigio huc me contuli.

He. O re intueri te quidem aduerso pudet
Polymestor, istiusmodi sitam in malis.
Nam cui beata uisa sim, huic me pudor habet
In hoc statu, in quo nunc ago, reperirier.
Neq; te queam rectis tueri pupulis.
Sed ne putaris istud esse odio tui
Polymestor, atqui est quippiam in causa rei.
Vel lex recepta moribus mortalium,
Aduersa nequa fœmina spectet uiros.

Po. Neq; miror equidem, me sed ad quid est opus?
Cuiusq; gratia moueo domo pedem?

He. Arcana res est, quam tibi, ac gnatis tuis
Cupio referre. proin satellites mihi
Procul his iubeto absistere a tentoriis.

Po. Abite. tuta hæc solitudo. tu quidem es
Beneuola nobis. beneuolus mihi hic item

Exercitus, Sed indicare iam tuum est,
In quo beatum deceat afflictis opem
Adferre amicis. promptus admodum sum ego.
He. Dic hoc prius; quem creditum domi tenes
Patris e manu, meáq; Polydorus meus
Viuit ne? deinceps reliqua percontabimur.
Po. Viuit profecto, hac parte res bene habent tuæ.
He. Vir optime, ut probe loqueris, ac digna te.
Po. Post hæc quid ex me concupiscis discere?
He. Etiam parentis nunquid est memor mei?
Po. Quin clanculum ad te studuit huc accurrere.
He. Sed saluum id aurum est, Ilio quod attulit?
Po. Seruatur istud in ædibus saluum meis.
He. Seruare perge, nec appetas res hospitum.
Po. Absit mulier. iis quæ, mihi adsunt, perfruar.
He. Scin' ergo quæ tibi proloqui, ac gnatis uelim?
Po. Ignoro. uerbis indicabis hoc tuis.
He. Ametur, ut tu nunc amatus es mihi.
Po. Age, quid uolebas scire mecum liberos?
He. Gazæ priamidôn abditæ ueteres humo,
Po. Istuc referri filio cupis tuo?
He. Prorsum, & quidem per te. uir es etenim pius.
Po. Quid igitur hos adesse oportet liberos?
He. Moriare si tu, scire & hos satius erat.
Po. Probe elocuta es, & hoc modo consultius.
He. Scin' iliæ delubra ubi sint Palladis?
Po. Thesaurus illic scilicet? signi at quid est?
He. Tellure summa prominens ater lapis.
Po. At nunquid, hinc quod ad hæc loqui uelis mihi?
He. Serues uelim has, quas extuli pecunias.

Po. V bi nempe? an intra amictum? an abditas hês?
He. S poliorum aceruo his delitent tentoriis,
Po. V bi? nam hic pelasgûm nautica tabernacula.
He. S unt propria captis fœminis tentoria.
Po. T utan' satis sunt intus, atq; ab sunt uiri?
He. I ntus Pelasgûm nemo nos solæ sumus.
S ed intro propera. quippe Graii ab Ilio
C ursum ad penates flectere cupiunt suos,
V ti cuncta ubi peregeris quæ te quidem
P eragere par est, tum tuis cum liberis
E ó queas reuertier uidelicet,
V bi meum ipse collocasti filium.
Semi N on dum dedisti, at forsitan pœnas dabis
cho= P ortu ut procul quis turbidis uasti maris
rus E rrans procellis, mox suaui orbabere
" A nima, atq; uitam deseres. Siquidem dolus,
" N ec æquitati, nec deis sat congruit.
P estifera pestifera mala.
H eu mentietur istius tibi spes uiæ,
L etifera quæ te adduxerit sub tartara
E ho miser, sterneris imbelli manu.
Po. O culûm orbor eheu luce & aspectu miser,
Se. V iri eiulatum Thracis audistis precor?
Po. H eu rursus eheu, liberos necant meos.
Se. I ntus peracta genera supplicii noua.
Po. N unquam tamen quantunlibet pernicibus
M e pedibus effugeritis, immo protinus
Q uatiens & ipsa tecta funditus eruam.
Se. V ibratur ecce dextera telum graui,
V ultis ne ut irruamus intro? locus enim

H ecubæq; & istis ferre suppetias monet.
He. R efringe (nequid parseris) uellens fores.
O culos enim haud resarcies unquam, neq;
V iuos uidebis, quos necaui, liberos.
Se. N um Thraci uictrix potiris hospitis?
P atrastin' hæc, cuiusmodi narras, hera?
He. M ox hunc uidebis prodeuntem ex ædibus
C æcum, atq; cæcis lubricantem passibus.
P ariter duorum liberûm cadauera,
Q uos ipsa cum fortissimis Iliadibus
F erro peremi. Iamq; persoluit mihi
P œnas, sed (ut uides) foras mouet pedem.
V erum hinc procul concessero, ac uitauero
I ra æstuantem Thraca, & indomitum uirum.
Po. H eu, quo ferar? quo intendam? quo torquebo
Q uadrupedem gradum, montigenæ feræ
P ressa manu uestigia tentans. Q uonam
H uc, ánne illuc deflectam cursum?
V t uiricidis, quæ me perdunt,
T roadibus iniiciam manum.
S celestæ, scelestæ Phrygum nurus
P rob execratæ
Q uo me pauitantes
S e abdunt látebris?
O utinam meis sanguineis oculis
M edeare, medeare, mihi lumina
C æca adimens Phœbe.
A t at sile, occultum gradum sentio harum mulierum.
Q uo cieo pedem? carne, atq; ossibus

M e expleturus? quo mihi sumam
P œnam iniuriæ meæ. Io miser
Q uo. quo rapior? sola tartareis
B acchis relinquo secanda pignora, &
C ædem canibus cruentam
I mpias dapes, montanamq; prædam.
Q uo tendo? quo me uerto?
V t sali nauis in fluctibus
T urgida uela distendens
F unestum in has me recipiens látebras
C ustos meorum liberûm.
Cho. E heu miser, q̃ grauia perpeteris mala?
S ed cum patraris fœda, pœnas asperas
S umpsit, deorum quisquis infensus tibi.
Po. E heu, ohe feroces
G ens martialis Thraciæ,
H asta ualens, equisq;,
O he Pelasgûm copiæ,
E ho duces Atridæ,
V oco. uoco rursum uoco.
V enite. adeste cursu,
O mnes rogati per deos.
A udit aliquis uocantem?
A n nemo nobis feret opem?
Q uæ uos moræ retardant?
M e perdidere fœminæ.
M e perdidere captæ.
A cerba. acerba pertuli.
H eu dira nostra clades,
Q uo uertor, aut quorsum feror?

V trūm ne ſubuolabo
S ublimem ad ætheris domum?
V bi minax Orion,
V bi Sirius oculis ſuis
R adios iacit micanteis,
F lammis micanteis igneis?
A n tartari nigrantis
T riſtem petam portum miſer?
Ch» V bi quis malorum pondere, atq; ſarcina,
» Quā ut ferre poſſit, acerbiore, premitur, huic
» S it uenia uitam calamitoſam linquere.
Ag. M e exciuit huc audita uox, neq; enim (ſcio)
R upis profundæ filia, per exercitum
R eboauit Echo, concitans ſtrepitum, at niſi
E uerſa conſtet marte graio pergama,
M etum hic dediſſet ſtrepitus haud quaquā leuē.
Pol. A gamemnon animo rex meo cariſſime,
N am uocem ut audii, illico agnoui tuam,
E n ipſe nobis hoc, quod accidit, uides.
Ag. P olymeſtor ehem te quis euertit miſer?
Quis ademit oculos, ſanguine infectis genis?
A tq; hos peremit liberos? is quiſquis eſt,
I n teq; gnatoſq; odia ſæua geſſerat.
Pol. A diuta captiuis Hecuba me fœminis
Extinxit, haud extinxit, immo & amplius.
Ag. Quid ais? patraſtin' facinus hoc, quod hic ait?
T un' auſa es Hecube tam ſtupendam audaciam?
Pol. Hem quid ais? illa nuncubi hic adeſt prope?
A ge indica. dic ubi ſit, ut raptam manu
L aniem, ac cruentem corpus omne' ſanguine.

Hem

Ag. Hem tu quid ais?
Po. Hoc per deos te deprecor
Isti furentem'me sine iniiciam manum.
Ag. Tibi tempera, istam mente barbariem exuens.
Dic, ut ubi teq́; , & hanc uicissim audiuero,
Quapropter hæc patiare, recte iudicem.
Po. Dicam ergo. Quidam Priamidum minimus fuit
Polydorus Hecuba natus. hunc Priamus mihi
Domi educandum misit abs Troia pater,
Exscidia iam tum prætimens urbis suæ.
Eum peremi. Cur eum peremerim
Audito, quam sapiente prouidentia,
Metui, relictus ne tibi hostis, hic puer
Troiam aggregans, hoc rursus incoleret solum.
Porro ubi Pelasgi Priamidum rescißcerent
Superesse quendam, rursus huc appellerent.
Tum deinde Thraces hosce populantes agros,
Incurrerent, nocente uicino Ilio,
Quo nunc & ipso rex laboramus malo.
Ast Hecuba simul, ac filii necem sui
Cognouerat, me hac arte duxit, abditos
In Ilio monstrare thesauros mihi
Promittit, auri Priamidum. cum liberis
In tecta solum inducit, ut nequis alius
Mortalium ualeret hæc cognoscere.
Spondáq; media sedeo, curuato genu,
Statim frequentes hinc & hinc cingunt manus.
Ac uelut amicum me Iliæ circunsident
Iuxta puellæ, textáq; Edonicæ manus,
Tractant tenentes, lucidam uidelicet

A d auram amictus hoscæ spectantes probant.
A liæq; Camaca dum intuentur Thraciam
I am me renudant duplici stolismate.
A t quæ pepererant, hæ stupentes, pignora
Librant in ulnis, ac uicissim per manus
Tradunt, ut a parente summoueant procul.
D ehinc post susurros inter ipsas mutuos,
T acitas'q; post mussationes, ærea
Quibus o dei modis, repente e uestibus
L aciniosis proferentes spicula,
F odiunt puellos. rursus hæ more hostico
M anus prehendunt, atq; continent, meas,
P edes'q;: gnatis ferre concupiens opem,
S i forsan ora gestiebam attollere,
C oma tenebant, siue motabam manus,
D ensa undiq; imminente mulierum agmine
A tq; opprimente proficio miser nihil.
P orro supremum iam malum plusquam malū
M ire patrarunt, quippe correptis manu
A cubus, mihi orbes luminum miserrimos
F odiunt. cruentant, deinde mox circum domum
F ugitant. at ipse nempe prosilio foras.
V t fera cruentas persequens cursu canes,
Omnem'q; lustro parietem, uenantis in
M orem, modum'q;, concutio'q;, & dissipo.
A tq; hæc quidem sum passus Agamemnon, tibi
D um facere gratum studeo, sustollens tuum
H ostem. Sed ut ne uerba longius traham
D e fœminis si dixit antehac quis male,
H odie ue dicit, siue post dicturus est,

C uncta hæc ego compendio dicam semel.
» N eq; terra simile, nec fretum gignit genus.
» A tq; illud ipsa discit experientia
» S emper, cui cum illis negocium incidit.
He. T anta caueto utare confidentia,
N éue ex tuis ipsius æstimans malis,
M uliebre sic uel omne uituperes genus.
P leræq; nostrum aliæ quidem laudabiles,
A liæ malarum de grege, ac numero sumus.
» A gamemnon haud decet hominem lingua magis
» V llo ualere tempore, ac factis ualet.
S ed seu proba egit, oportet & probe loqui,
S eu praua, rursum dicta & esse putida,
N ec iniqua quæ sunt, posse disserere bene.
C ati quidem sunt, ista, qui callent probe,
A t non quierunt esse ad extremum cati.
V erum malis periere cuncti cladibus,
N ec ullus horum exitia suffugit sua.
E t hoc quidem ad te sit mihi procemii,
A d hunc reuertar, ac locis respondero.
Quid ais? Achiuos ut labore duplici
L euare posses, gratiaq; Agamemnonis
M ucrone gnatum tun' peremisti meum?
A tqui scelestе, Primum Achiuum cuipiam
H aud quã amicum barbarum fuerit genus,
N eq; possit esse. deinde quanam gratia
P rodesse properas? num q affinis cui, aut
C ognatus esses, aut quid argumenti habens?
A n ne reuecti carperent segetem tuæ
T elluris? horum cui putas facies fidem?

A urum (fateri uera si modo uoles)
E t tua cupiditas filium extinxit meum.
E tenim doce illud. donec incolumis fuit
T roia, urbsq; adhuc munita turribus stetit,
V ixitq; Priamus marte florens Hectoris,
Quin tum mereri de hocce si libuit bene,
C um gnatum haberes nutriendum in ædibus,
A ut enecasti, aut uiuum in Argiuûm manus
D uctum dedisti? at nos ut occidimus, simul
E t ab hoste captam fumus urbem prodidit,
I ugulasti amicum, & ad lares profugum tuos.
A usculta ad hæc, nunc, unde sceleratus magis
V ideare. Si beneuolus Argiuis eras,
A urum, quod huius esse noras, haud tuum,
A dferre decuit, ac dare iis, quibus erat opus,
A nnosq; multos patria degunt procul.
A t tu manu ne nunc quidem euelli tua
P atere, at potiris possidens in ædibus.
Quod si educare filium, ut te dignum erat,
S ic educasses, atq; seruasses meum,
L audem profecto comparasses inclytam.
» S iquidem in malis qui sint potissimum boni
» P atent amici, læta amicos passim habent.
I am si fuisset opus tibi pecunia,
I ncolumis & modo ille uixisset tibi
T hesaurus ingens filius fuerat meus.
A t nunc nec istum amicum habes tibi uirum,
A uriq; lucrum periit, ac gnati tui
T uq; ipse ad istum scilicet agitis modum.
P orro illud Agamemnon tibi iam dicam ego.

H uncsi iuuabis uir uidebere improbus.
N am nec pio, nec fido in hos, in quos decet,
Non æquo amico, non bono, facies bene.
Q uin te malis gaudere dicemus, quia
S is talis ipse. heris sed haud conuitior.
Ch ,, R es mira, ut homini materiam semper probam
,, O rationis, facta suppeditant proba.
Ag. A liena nobis iudicare graue est, mala,
T amen necesse est. nam pudor sit, in manus,
R eiicere causam, cum semel receperis.
M ihi, ut sciens sis, neq; meapte gratia,
S ed neq; Pelasgûm, hominem uideris hospitem
N ecasse, uerum ut aurum haberes in domo.
N unc in malis quæ conferunt tibi, loqueris.
I ugulare forsan hospitem, uobis leue est,
N obis Achiuis istud oppido est graue.
Q uinam probrum ergo fugio, si pronunciem
T e iam innocentem? non profecto ulla queam
Q uin potius, ubi quæ, non licent, haud ueritus es
P atrare, tolera quæ uicissim non libent.
Pol. P roh ut uidetur uictus a muliercula
C apta. dabo supplicia deterioribus.
Ag. M eritoq;, quando tute patrasti mala.
Pol. H eu liberos, oculosq; fleo miser meos.
He. D oles? dolere filium haud credis mihi?
Pol. Malefica gaudes? me ꝙ afficias malis?
He. Q uid enim? ulta te, non gaudeam iure optimo?
Pol. A t non item fortassis ubi te uis freti,
He. N unquid uehere pelasgica ad plagas soli?
Pol. I mmo supremis lapsam ab antennis teget.

He. At unde saltus tanta temeritas mihi?
Pol. Malum ipsa celeri nauis ascendes pede.
He. Alatan' humeris? uel quibus tandem modis?
Pol. Fies canis, oclos igne lucenteis gerens.
He. Qui nota formæ uersio tibi est meæ?
Pol. Threicius augur Bacchus ista prodidit.
He. At ex tuis nil ille præcanuit malis?
Pol. Sic neutiq̃ me fraude cepisses tua.
He. Defunctan' illic, anne uiua finiar?
Pol. Defuncta. tumulo nomen indetur tuum.
He. Sumptum a figura? aut quod aliud dicis meum?
Po. Canis sepulchrum, nautis signum uagis.
He. Nihil laboro, posteaquam te ulta sum.
Po. Quin filiam necesse Cassandram mori.
He. Equidem hæc abominor, in caput reprecans tuũ.
Po. Coniunx at illam interimet huius aspera.
He. Ne sic mihi unq̃ gnata Tyndari furat.
Po. Quin ipsum & hunc bipenne librata in caput,
Ag. Itan furis tu, qui malum accersas tibi?
Po. Neca, at lauacra mortifera te Argis manent.
Ag. Non hunc ministri ui trahetis hinc procul?
Po. Audire graue?
Ag. Non ora continebitis?
Po. Opprimite, dictum est.
Ag. Quã potest ocyssime
Non huncce solas deferetis in insulas,
Adeo procaci quando lingua abutitur?
At Hecuba tu proh misera, funera gemina
Abi, atq; sepeli. uos oportet herilia
Adire quanque Troades tentoria.

E tenim hos secundos uideo uentos, patriam
V ersus. bene autem nauigemus, atq; item
L iceat domi res prosperas offendere,
T andem expeditos hisce iam laboribus.
Cho. I te ad portus agite, & Graium
A d tentoria tendite saeua.
E xperturae posthac sortis
A erumnas seruilis acerbas.
N am sic urget nescia flecti, &
C ogit dira necessitas.

ARGVMENTVM IPHIGENIAE INAVLIDE.

P Ostquam Graecorum duces oēs una cum classe, reliquoq; belli apparatu in Aulidem conuenissent, ut inde pariter ad Troiam euertendam nauigarent, tanta cōsecuta est coeli tranquillitas, ut nequaquam esset nauigandi facultas. Quare cum exercitus iam moleste ferret se frustra tempus inibi terere, consultis extis, Chalcas augur respōdit, Dianae Aulidensi immolandam esse Iphigeniam Agamemnonis filiā. atq; ita Graecos feliciter ad Iliū nauigaturos. Itaq; conuocatis copiis Agamemnō persuasus a Menelao, patitur fieri decretū, ut arcersatur puella. Caeterum quo lubentius eam Clytemnestra mater mitteret, priuati fingunt titulū, qua

si Achilli Græcorum principum summo foret nuptura. Hoc commentum soli nouerant Agamemnon. Menelaus. Chalcas, atq; Vlysses. Atqui missis iam ad uxorem literis, Agamemnon, cum superioris consilii pœniteret, & filiæ futuram cædem ferre non posset, noctu clanculum alias ad ad uxorem literas scribit, denuntians, ne uirginẽ mittat in Aulidem, in aliud enim tempus proferendas nuptias. Eas antelucano seni cuidam seruo Argos perferendas committit exposito simul earũ argumento. Verum hunc cum epistola Menelaus, dum & ipse ante lucem puellæ aduentum obseruat, intercipit, & acriter cum fratre de consilii inconstantia expostulat. Interea e comitatu Clytemnestræ præcurrens quidã, Agamemnoni Menelao præsente nuntiat, adesse in Aulide Iphigeniam, una cum matre, & Oreste infante, neq; eam rem clam esse exercitu. Ibi simul atq; Menelaus sensit, illi iam non esse integrum filiam remittere, ficte fratri cœpit suadere, ne uirginem sua causa pateretur occidi. Dum hæc inter illos uersantur, Interim aduecta est Clytemnestra cũ filia, multisq; modis exagitantur patris affectus, dum consilium de iugulanda filia studet cælare. Qua de re dum consulturus Chalcantem abiisset, interea accessit Achilles expostulaturus cum Agamemnone. Salutatur a Clytemnestra tanquã futurus gener. Achilles ignarus demiratur. Ibi seruus senex ille, cui litteræ secundæ fuerant commissæ, rẽ profert, proditq; consilium regis. Indignatus Achil-

les q ad cædem uirginis suo nomine essent abusi, in concilio defendit eam, ne perimatur, sed uincitur suffragiis. Itaq; cum res ad summum tumultum spectare uideretur, reliquo exercitu postulãte puellam, contra Achille cum uniuersis depugnare parato, ipsa ultro mutata sententia, suadet matri satius esse speciosam oppetere mortem, quam ob suã unius uitam aut tot principes in certaminis periculum uocari, aut rem tantam omitti. Ducta igitur ad aram deæ, ipsa quidem sublata est in Tauricam regionem, at eius loco cerua supposita est. Sacro peracto, nauigant Græci.

GVLIELMO ARCHIEPISCOPO CANTVARIENSI ERASMVS. S. P. D.

Posteaq̃ huic tragœdiæ manu admoliri cœpissem amplissime Præsul, protinus alium quẽdam orationis gustum, diuersamq; carminis indolem sentire mihi sum uisus. Nam (ni fallor) et plusculũ habet candoris, & fusior est dictio. Quo quidem nomine Sophoclea uideri queat. At rursus argumentorum densitate, quasiq; declamatoria quadã suadendi, ac dissuadendi facultate, parentem Euripidem magis refert. Quanquam utri sit inscribenda, neq; meum est pronuntiare, neq; magni referre puto. Nobis tamen uisum est de pristina illa nostra religione non nihil remittere, ne non hac etiam in parte congrueremus argumento. Proinde

Iphigeniam paulo tum fusius, tum copiosius tradu ximus, at ita rursum, ut ab interpretis fide neutiq̃ recederemus. hoc uno in utraq; sumus ausi dissentire, quod in Choris immodicam illam carminum uarietatem, ac licentiam, aliquantulũ temperauimus, sperantes futurum, ut hac in re docti nobis ueniam darent, nimirum in tantis uersantibus angustiis. quandoquidem neq; Flaccus Lyricorũ, neq; Seneca Tragicorum poetarum tantam in metris, aut pedum libertatem, aut generum diuersitatem sit æmulatus, cum uterq; sequeretur Græcos duntaxat, non etiam interpretaretur. Quod si mihi per grauiora studia liceret, alias aliquot uertere Tragœdias, non modo me non pœniteret huius audaciæ, quin etiam non uererer chororum et stilum & argumenta commutare, mallemq; uel locum quempiam tractare communem, uel in amœnam aliquam παρέκβασιν exspatiari, quam in canoris (ut uocat Horatius) nugis operã sumere. nusquã enim mihi magis ineptisse uidetur antiquitas, quam in huiusmodi Choris, ubi dum nimium affectat noue loqui, uitiauit eloquentiã, dumq; uerborum miracula uenatur, in rerum iudicio cessauit. Vale. meum decus.

PERSONAE FABVLAE.

Agamemnon imperator.
Senex seruus eius.
Chorus ex mulieribus chalcidensibus.

Menelaus

IPHIGENIA.

Menelaus frater Agamemnonis.
Clytemnestra uxor Agamemnonis.
Iphigenia filia Clytemnestræ, et Agamemnonis.
Achilles dictus sponsus.
Nuntius.

EVRIPIDIS IPHIGENIA IN AVLIDE, E GRAECO IN LATINVM TRADVCTA ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

PRAELOQVITVR AGAMEMNON.

Orsum senior prodi tectis.
Se. Prodeo. Sed quid molire noui
Rex Agamemnon?
Ag. Mox cognoris.
Se. Ocyus appropero mea nanq; est
Multum impigra, uigilq; senecta
Sic, ut et ipsis constet, & adsit,
Vigor, atq; acies sua luminibus.
Ag. Ergo quod hoc age traiicit astrum?
Se. Sirius ardens, qui Pleiadibus
Septengeminis uicinus, adhuc
Medio rapidus fertur cœlo.
Ag. Hinc nulla strepit uox, non auium
Sed nec Pelagi taciti uenti

Tranquillum sternunt Euripum.
Se. At tu quid ita tecta relinquis,
Rex agamemnon?
Aulida adhuc habet hac alta quies,
Nec muris cessere excubiæ.
Introeamus.
Aga Tu mihi sorte
Felice senex esse uideris.
" Nam felicem censeo sane
" Ego mortalem, quisquis tutum
" Ignotus, et inglorius æuum
" Transmisit, qui uero ætatem
" Egerunt in honoribus, horum
" Sortem haud duco perinde beatam.
Se. Atqui in istis decus est uitæ.
Ag " Sed decus istud, lubrica res est.
" Etenim uotis dulce quidem ipsus
" Est honos ast ubi contigit idem,
" Tum discruciat. modo relligio
Diuûm, non sat rite peracta
Labefactam subuertit uitam,
Modo rursum hominum mentes uariæ,
Ac difficiles prorsus acerbant.
Se. Haud ista uiro in principe laudo.
Non te seuit ad omnia læta
Agamemnon Atreus.
" Gaudere, atq; dolere necesse est.
" Mortalis enim es. Sin tu nolis,
" Tamen eueniet. sic diis placitum.
At tu apposito lumine tædæ
Scribis

Scribis epistolium,
Hoc quod manibus nunc quoq; gestas.
Rursum deles, quicquid scriptum est.
Atq; obsignas, deinde resignas,
Piceamq; solo illidis, liquidas
Fundens lachrumas.
Et sic anceps tecum uarias,
Vt ti nil desit,
Quo minus insanire puteris.
Quid habes? Quid habes?
Quae noua res, quae res noua quaeso
Te rex agitat?
Quicquid age est, imperti nobis.
Fido, atq; probo dixeris homini.
Nam tibi quondam dotis partem,
Cum uxore tua me Tyndareus,
Misit dignum sponsae comitem.
Aga. Ledae obtigerunt Thestiadi tres filiae,
Phoebe, Clytemnestreq;, quam mihi duxi ego,
Heleneq;. at huius nuptias multi proci
Petiere, iuuenes Graeciae opulentissimi.
Verum hinc minae truces coortae, & mutua
Caedes uirûm imminere uisa non leuis,
Quisquis fuisset non potitus uirgine,
Ita ut haesitaret mente Tyndareus pater
Vtrum'ne daret an non daret, nimirum agens
Sibi res ut ista cederet prosperrime.
Atq; interim illud uenit in mentem uiro,
Vti coirent iureiurando proci,
Atq; inter ipsos iungerent dextras, adhaec

Adolenda diuûm ponerent aris sacra,
Ac semetipsi astringerent, diris ad id
Caput obligantes imprecationibus,
Vt quisquis esset ea potitus coniuge,
Huic adessent uindicaturi simul,
Si quisquam eam per uim raperet ex ædibus,
Depellerent'q; possidentem a coniuge,
Bello'q; adorti, ciuitatem exscinderent,
Armis perinde pelasgicam, atq; barbaram.
Vbi fœdere autem sunt adacti, ac deniq;
Astutus ex animi sui sententia
Persuasit illis arte, et ingenio Senex,
Gnatæ faciat ius, uti procis ex omnibus,
Deligeret unum quenlibet sibi uirum,
Quocunq; grata ferret aura Cypridis.
Menelaon illa deligit, et o si foret
Nunquam potitus. dein profectus Ilio
Lacedæmona ille, qui arbiter quidem trium
Fuerat dearum, uulgo ut homines dictitant,
Insignis, ac nitens amictu florido,
Auro'q; fulgens, barbarum uidelicet
Luxum, atq; cultum gentis ostentans suæ,
Amans amantem fugit abreptam uehens
Helenen, & Idæ abduxit ad bubilia.
Menelaus itaq; solus e grais, graui
Ira furens, uetusta soceri fœdera
Testatus, esse ius, et æquum prædicat,
Vti ferant iniuria læsis opem.
Hic ergo Danaûm turba, Marte percita
Capessit arma, arctos'q; in Aulidis sinus

Conuênit huc, et ratibus, et scutis simul
Instructa equisq́;, curribusq́; plurimis.
Hinc me ducem legêre Menelai uicæ,
Quia frater essem. Sed utinam loco mei
Alii hoc honoris contigisset cuipiam.
At nunc coactis undequaq; copiis,
Hac ociosi desidemus Aulide,
Quod nauigandi copiam uenti negent.
Chalcasq́; uates mussitans tacitus diu
Respondit, Iphigeniam, ego cui pater,
Diuæ immolandam huiusce præsidi loci.
Ita nauigandi copiam Graiis fore,
Simulq́; Troiæ diruenda moenia,
Hanc si immolassent, sin minus, tum non fore.
At ego hæc ut audio, iubeo uoce publica
Dimittat omnem Talthybius exercitum,
Vt qui illud animo facinus haud unquam meo
Laturus essem, gnatam uti perimerem meam.
Totas ibi arteis frater intentans mihi, ac
Expertus omneis persuadendi uias,
Tandem impulit me, atrox ut auderem nefas,
Egóq; litteris ad uxorem datis
Quo filiam huc transmittat impero, uelut
Nupturam Achilli, & dignitatem exaggerans
Viri, negansq́; hunc uelle iunctis copiis
Cum classe Achiuûm soluere in Phrygas simul,
Nisi sponsa nostra detur in Phthiam domo.
Commentus hanc persuasionem ad coniugem
Meam, puellæ obtexo falsas nuptias.
At hæc ut habeant, soli Achiuûm nouimus

Menelaus·ego·Chalcas·Vlysses·Cæterum
Quæ tum parum bene statueram, nunc has bene
Recanto, corrigoq; per tabellulas,
Quas me sub umbra uideras noctis senex
Reuincientem, et colligantem denuo.
Sed eia ad Argos hanc epistolam ferens
Concede. Quicquid intus occultant rei
Cera silentibus exaratum litteris,
Sermone id omne prorsus exponam tibi.
Es enim fidelis coniugi, ac domui meæ.
Has iterum tibi mitto tabellas
Ledæ germen.
Se. Fare. enarra, quo uoce tuis
Scriptis consentanea dicam.
Aga Ne gnatam horsum transmitte tuam
Ad sinuosam Euboiæ rupem
Aulin tacitam.
Siquidem tædas uirginis aliud
Nunc in tempus producemus.
Se. At sponsa frustratus Achilles,
Non'ne minaces animos tollet
In te, atq; tuam simul uxorem?
Hinc etiam instat graue discrimen.
Cedo, quid censes?
Aga Nomen non rem præbet Achilles,
Neq; cognouit de coniugio,
Quodq; dolo nos agimus, nescit.
Neq; q finxi gnatam thalamo
Ipsi iuncturum esse iugali.
Se. Dira parabas rex Agamemnon,

Ita ne prolem nomine ficto
Sponsæ, fueras Danais produ-
cturus, ut esset uictima diuæ?
Aga. Hei misero mihi mente errabam.
Eheu tristem trahor in luctum.
Sed iam celeri procurre pede,
Neq; te quicquam tardet euntem
Serior ætas. SE. Rex accelero.
Aga. Ne'ue ad fonteis arbore multa
Nunc desideas lentus opacos,
Neu te blandus subigat somnus.
Se. Quum uerba bona o rex eloquitor.
Aga. Vndiq; sectam scrutare uiam,
Circumactis obseruans oculis,
Nequa fallat te mea coniunx,
Curru præteruecta uolucri,
Gnatam rhedis huc deportans
Danaûm ad classem.
Se. Fiet. AGA. Iam te proripe septis.
Nam si uecta occurrerit illa,
Aduersa domum frena reflectes,
Ad Cyclopia mœnia tendens.
Se. At, qui fiet, ut hæc referenti
Dicta fidem mihi sint habituræ,
Tum tua filia, tum tua coniunx?
Aga. Symbolon hoc, quod in hisce tabellis
Portas, serua.
Fuge, Iam lux albescit, & aurora
Ignea surgit,
Ac phœbeæ flamma quadrigæ.

Hanc operam mihi sume iuuando.
" Nemo ex omni parte beatus,
" Nunquam siquidem natus quisquam est,
" Cui nil fuerit, quod cruciaret.
Ch. Modo profecta Chalcide patria,
Quæ semper arcto tunditur æquore,
Vbi marino interflua gurgiti
Arethusa, puro uitrea flumine,
Rigat arua, ueni littus ad Aulidis
Euripicos emensa fluctus,
Agmina graiugenûm ut uiderem,
Classemq; Pelasgûm
Semideûm, quandoquidem
Ad phrygiæ pergama Troiæ
Iam mille Graiûm nauibus additi
Nostri mariti, clarum Agamemnonem, et
Flauicomum Menelaum
Comitantur, unà ut Tyndaridem petant,
Quam pastor Eurotæ ad uirentes
Plurima arundine ripas
Idæus rapuit Paris,
Præmia quæ Venus
Donarat illi tunc, ubi leuium
Ad fontium uiuas scatêbras,
Cum Iunone Iouis coniuge maximi,
Et cum belligera Pallade principis
De laude formæ Cypria mollium
Mater blanda cupidinum
Certaret. Atqui per Triuiæ nemus,
Lucumq; crebris perpetuo sacris

Halantem uenio. mi tenera interim
Dum sic conspicior uiris,
Repens obortus
Suffundit ora purpureus pudor,
Multiiugos clypeos auenti
Cernere, & armigerorum
Ferrea castra Pelasgûm.
Bellaces item equos cernere, & acrium
Agmina densa uirûm.
Ac conspexi equidem duos
Tentoriis in iisdem
Aiaces, patris hunc germen Oilei,
Hunc Telamone satum,
Iuge decus Salaminiis.
Nec non Protesilaum
His pariter assidentem,
Collusitanteis tessararum
Iactibus omniiugis.
Conspexi Palamedem,
Quem neptunia proles
Produxit, neq; non uiribus, ac manu
Insignem, Diomedem,
Oblectantem animos iactibus aenei
Disci. Nec procul hoc Merionem, inclytum
Gradiui sobolem patris,
Miraculum mortalibus,
Et Laertiaden, profectum
Montuosa ab insula.
Nec non Niréa, quo nemo Pelasgicas
Inter pulchrior agmina.

T um cursu, et uolucri pedum
V entis cum rapidis fuga
D ecertare potentem
A chillem, dea quem progenuit Thetis,
C hiron finxit, et educauit,
V idi littoreis in harenis
A rmis onustum currere.
C ertabat autem cum citis quadrigis,
C ursu uolans pedestri.
E t anteuertens deproperat statae
L audem tollere palmae.
E umêlus acris inter
I sta Pheretiades
Q uadrigae moderator
E xclamat. huic profecto
V idi equas pulcherrimas,
F renisq; pictas aureis,
S timulo incitante cursum,
V astum celerare per aequor,
P artim arcuato suppositas iugo,
A lbis terga notis diuariantibus,
P artim hinc & hinc aequalibus additas
E xtra iugum catenis,
O bliquos glomerare flexus,
R ufis conspicuas pilis.
P orro cruribus imis,
Q ua talum premit ungula,
D iuerso uarias colore,
I uxta has in armis Aeacides gradu
F ertur citato, saepe uolubili

Canto propincus, feruidóq;
Proximus axi.
Posthæc ad numerosæ
Classis peruenio trabes,
Spectaculum ingens, nec recitabile,
Quo mihi blanda uoluptas
Fœmineos oculos
Gratissima tuendi
Illecebra satiaret.
Cornuq; dextrum Myrmidonum manus,
Quæ Phthii ducis
Militat auspicius,
Quinquaginta agitans citrinas,
Pernices, rapidasq; tenebat,
Porro in eminentium
Puppium fastigiis
Sculptiles auro, deæ
Aequoris, Nereides
Stabant, nempe Achileiæ
Signa cohortis,
Atq; his ordine proxima,
Paribus recincta remis
Classis stabat Achiuûm,
Quos Mecistiades agebat,
Capaneóq; satus,
Bellator Sthelenus. dehinc
Proles inclyta Thesei
Quinquies denas agens
Dite ex Atthide naues,
Per seriem positas

In statione tenet.
Harum in puppibus eminebat
Pallas diua, uolucribus
Nixa quadrigis,
Signum bene ominatum,
Visu'q; faustum nauitis.
Bœotiorum bellicum
Rursus apparatum
Quinquies decem rateis
Vidi fluctisecas, citas'q;,
Adprobe decoratas
Signis, quippe minacibus
Cadmus in rostris erat,
Fuluum tenens draconem.
At cohorti nauticæ
Terrigena præerat
Imperator Leitus,
Phocys cui patria tellus.
Pone illos, totidem nauibus e Locris
Aduectis sequitur gnatus Oilei
Throniaca urbe profectus.
Cæterum cyclopiis
Satus Atreo Mycenis
Centum rateis agebat
Denso refertas milite.
Huic aderat pariter
Ductor Adrastus;
Nempe amicus amico,
Vti, quæ domo relictæ
Barbaras Phrygum

Fuerat secuta nuptias,
Vindicaret Tyndarin.
Ad hæc Pylo profecti
Nestoris Gerenii
Vidi rateis. in puppibus arduis
Insignii stabat uice, taurino
Alpheus ore fictus,
Qui pylios celer
Dissecat agros.
Bissenis aderant nauibus insuper
Aenianorum cohors.
His præfectus Iuneus.
Hos item sequuntur
Euryto duce
Optimates Elidis,
Quos uniuersa plebes
Dicit Epeos.
Agmen'q; agebant albireme
Phylliaci manipli.
His ductor præerat Meges
Quem miserant Echinæ
Insulæ appellentibus
Periculosæ nauitis.
Ast Aiax Salaminiæ
Vrbis alumnus,
Cornu iunxit utrunq;
Dextrum, atq; leuum, comminus admouens
Bissenas rateis
Præcipites, agileis'q;, &
Vltimus agmina clausit.

Sic ut inaudii.
Nam classicam cæteruam
His ipsa uidi oculis.
Aduersus hancæ barbaras
Quicunq; dux phalanges
Committet, is saluus domum
Nunquam est rediturus opinor.
Illic itaq; naualium
Audii, uidi'q;
Agminum cohortes.
Eadem domi recordor
Meos apud penates
Audisse de pelasgûm
Conuocatis copiis
Se. Menelae iam audes grauia'q; ac immania,
Audere quæ te neutiquam licet, aut decet.
Me. Abi. nimis profecto heris fidelis es.
Se. Mihi exprobrasti probrum honestum scilicet.
Me. Iam uapulabis eiulans, ac flens mihi
Quæ te nefas patrare, si patraueris.
Se. Te soluere tablas non decet, quas ego fero.
Me. Neq; ferre Achiuis te decet cunctis malum.
Se. Contendis hæc frustra. has sed amittas mihi.
Me. Haud quaquam omittam. SE. Sed nec ego remisero.
Me. Sceptro tuum tibi mox cruentabo caput.
Se. » At pulchrum heri uel mortem obire gratia.
Me. O mitte multa seruus homo uerba hic facis?
Se. Agamemnon here. uim patimur. hic epistolam
Tuam manu uiolentus extorsit mea,
Aequi nec ulla huic ratio constat, nec boni.
Hem

Ag. Hem quid tumulti in foribus, aut conuitii?
Se. M eum potius, atq; huius est rem dicere.
Ag C æterum Menelae, cum istoc causa quæ tibi icidit
L itis, & contentionis? cur'q; ui trahis meum?
Me A spice in nos recta, ut hoc capiã loquẽdi exordiũ.
Ag. N um uerebor lumina in te tollere Atreo satus?
Me. Hasce num tabulas uides, scripti ministras pessimi?
Ag. V ideo, q̃ primum sed istas manibus amittas tuis.
Me N õ prius, quã quicquid intus, aperiã cũcto agmini.
Ag. I táne scis, quæ neutiquam te fas erat cognoscere?
I dq; refractis (opinor) epistolæ signaculis?
Me A periens uidelicet, quo te malorum deniq;
P udeat, ac pigescat horum, quæ patrasti clanculũ.
Ag V erum eas ubi nactus? O dii mentis impudentiam.
Me N empe dum cautus tuam seruo, maneo'q; filiam,
N unquid Argis adueniret ad Pelasgûm copias.
Ag. C æterum qui conuenit, tu res ut obserues meas?
O bsecro an nõ est uiri istud impudentis, & iprobi?
Me S ic enim tulit uoluntas. Seruus haud sum ego tibi.
Ag. I sta non indigna, & intoleranda quæso per deos?
I táne per te non licebit, nec sinar, negocia
P ropriæ domus meopte temperare arbitrio?
Me V aria sentis, nũc quidẽ illud, alia dudũ, aliud stati.
Ag » Dicta phaleras. est malũ autẽ docta lingua pestilẽs.
Me » V aria mens iniqua res est, atq; amicis abdita.
I amq; te uerbis reuincam. tu per iracundiam
V era ne negato. non ego te admodum laudauero.
S cin' creari ubi studebas, dux Achiuûm ad Ilium,
F ronte sic, specieq; nolens, sed animo sane uolens,
Quã tũ eras submissus, omnem prẽsitando dexterã,

Ac fores habens patenteis cuilibet popularium,
Et salutans ordine omneis, quisquis esset obuius,
Siquis etiam noluisset, hunc honorem quæritans,
Emere, comitate morum a multitudine ciuium?
» Ast ut imperio es potitus, non es iisdem moribus,
» Nec uicissim ut ante, amicus iis manes, qui se tibi
» Præstitere dudum amicos. Sed aditu superbus, ac
» Fastuosus, abditusq; delites in ædibus.
» At suos mutare mores haud decet Probum uirum,
» Posteaquã splendidis donatus est honoribus.
» Maxime sed tunc amicis esse firmum conuenit,
» Quando mexime iuuare iam potest felicior.
Hæc tibi primũ oprobraui, primũ ubi experior malũ
Deinde in Aulin ut appulisti, oĩsq; graiũ exercitus,
Nullus es, sed abnegante prosperum cursum mari,
Illico fortuna quam dii miserant, te perditum
Mente prostrauit. Pelasgi at inter hæc dimittier
Flagitant classem, negantes esse consiliũ sibi,
Vt diutius laborem frustra in Aulide trahant.
Fama porro quàm fuisset fœda, & infelix tibi,
Quanta item perplexitas, animiq; consternatio,
Mille cum præfectus esses imperator nauibus,
Ni phrygum campos replesses bellicoso milite?
Neq; consulis quid ageres, quam'ue reperires uiã,
Ne tibi regno abdicato, famæ & occideret decus.
Hinc ubi inter sacra uates filiam edixit tuam
Immolandã Artemidi Chalcas, atq; ita Danais fore
Cursum ad Ilium secundũ, mente gauisus, lubens
Te immolaturum puellam pollicebaris deæ,
Ac uolens, non ui coactus (hoc caueto dixeris)

C oniugi iubes, ut horsum filiam mittat tuam.
N omine hoc, quo tā quā Achilli spōsa nuberet uiro.
N unc repēte uersus, alias mittis immemor schedas,
F iliæ nec iam futurus dirus occisor tuæ.
A ge, sed hic est ipsus æther testis, atq; conscius,
I ste qui te pollicentem uidit, atq; exaudiit.
» A ccidit nimirum idem istuc plurimis mortalibus,
» I n capessendis negocijs, qui quidem enixe, quoad
» A ssequantur, elaborant, deinde fœde deserunt.
I dq; partim incogitanti ciuium uecordia,
P artim item merito atq; iure, quando non idonei
Nempe reperiuntur ipsi, rem tueri publicam.
E go potissimum inauspicatæ Græciæ uicem gemo,
Quæ patrare insigne qddā, & gloriosū ī barbaros
P erditos conata dudum, iam tua caussa, ac tuæ
G natæ, eis risum mouebit scilicet fœdissimum.
» N eminem loci crearim præsidem, aut belli ducem,
» S eu rei, seu dignitatis, officia ue gratia.
» M ente duntaxat sagaci oportet esse præditum hunc,
» B ellicam qui rem administret ciuitatis nomine.
» Q uippe princeps ille, quisquis præeminet prudētia.
Ch. » R es dira uerbis inuicem altercarier,
» D ictisq; fratres dimicare mutuis,
» S iquando lis inciderit, aut contentio.
Ag. B ene tibi Menelae cōtra iam uolo maledicere,
I dq; paucis, ne cui parum pudenter, ac nimis
I nuerecunde putemur agere, sed modestius
» T ibi loquemur, quippe fratri. nam uir īprobus qdē
» I s mihi uidetur esse, qui uereri non solet.
C edo mihi, quid acerba spiras, sic cruento lumine.

Quis nocet tibi? quid ue factū eſt? anne raptæ cōiugis
Recipere præclara ſane concupis cubilia?
Nō tibi hoc præſtare noſtrum eſt. nam tuorū tu tibi
Ipſus autor es malorum. deinde commiſſi obſecro
Ipſe quod nunquā patrarim, inoxius pœnas luā?
Anne honor te noſter urit? at uenuſtam coiugem
Miſſo honeſto, æquo, bonoq; uis tenere amplexibus.
Nam uiri mali, improbiq; ſunt uoluptates malæ.
Ego quod antehac iſta nō perpenderim conſultius,
Sanus haud ſum, an uerius tu? quippe qui connubio
Cum ſies malo leuatus, denuo repetas miſer,
Poſteaquā diis ſecundis, res bene obtigerit tibi.
Sed proci olim Tyndarea deierarunt fœdera
Improbi, nequā, & ſuperbis imminentes nuptiis.
Aſt ego ipſam ſpem uidelicet arbitror magis deam,
Illud effeciſſe, quam te, uim ue conſilii tui.
Quos agens bellum auſpicare. nam reor fore, ut ſcias
Mente uecordi inita praue, uiq; adacta fœdera.
Cæterum meos ego non liberos mactauero.
Ac tuo quidem arbitratu, commodoq; ſcilicet,
Coniugis uindicta fiet præter æquum, peſſimæ?
Me dies, noctesq; mœſtis lachrumis confecerint,
Impia interim patrantem, & æquitati diſſona,
In meos, quos ipſe ſeui, ſuſtuliq; liberos?
Hæc breui tibi dicta ſunto plana & expedita, ſin
Sapere recte tu recuſes, mea bene ſtatuam tamen.

Ch. Diuerſa dictis iſta ſuperioribus
Relata ſunt, at illud admonent probe,
Vim propriis eſſe abſtinendam a liberis.

Me. Proh habeo amicum neminem infelix. Ag. habes

Qui sunt amici, niuelis euertere.

Me. Vbi te arguis mihi patre communi satum?

Ag. At sapere tecum cupio, non furere simul.

Me. »D olere amicos tamen oportet mutuum.

Ag. Tum accersi, cum iuuare uis, non lædere.

Me. Censes in his non adiuuandam Græciam?

Ag. At ista tecum quopiam insanit deo.

Me. Sceptris tumescis, fratre deserto tuo.

Ego porro ad alias uerto me arteis quaspiam

Aliosq; amicos.

Nuntius. Dux achiui exercitus

Agamemnon, adsum filiæ aduector tuæ,

Pridem Iphigeniam, quam uocasti in ædibus.

Comes ipsa uenit uirginis mater, tua

Coniunx Clytemnestre tuum una filium

Ducens Orestem, quo uoluptatem tibi

Conspectus horum pariat, ut qui iandiu

Procul a tuis agas foris penatibus.

Sed quia uiam longam peregerint, apud

Lymphas nitenteis fontis Euryti manent.

Simul a uiæ labore respirant graui

Ipsæ iugales, quas quidem demisimus

In pascuæ uirentis herbidum sinum,

Vti reficiant fessa pablo corpora.

Ob hæc ego tui præmonendi gratia

Huc præcucurri. Quippe Graium exercitus

Resciuit, alis fama peruolans citis,

Iam dissipauit filiæ aduentum tuæ,

Totusq; cursu cœtus ad spectaculum

Effunditur, quo filiam aspiciat tuam

" Vt inter omneis nempe mortaleis solent
" Et inclyti esse semper, & spectabiles,
" Quibus bonis fortuna flatibus fauet.
Aiuntq; nunquæ nuptiæ? uel quid rei
Paratur? an desiderio gnatæ suæ
Tactus Agamemnon, aduocauit uirginem?
Aliosq; rursum hæc audiisses dicere,
Artemidi nunc initiant puellulam
Regnum obtinenti littoralis Aulidis.
Verum quis illam ducet uxorem cedo?
Sed interim hæc omittimus. quod insuper
Restat, coronam primus e calatho cape.
Vincito sertis tempora, & tu rex item
Menelae præbe te lubentem nuptiis.
Et in ædibus numerosa resonet tibia,
Solumq; læto perstrepat plausu pedum.
Nam faustus iste uirgini illuxit dies.
Ag. Probe. Sed intro te recipito, cætera
Fato uiam monstrante, succedent bene.
Eheu miser quid dicam? (ut abs te exordiar)
Necessitatis heu quod incidimus iugum?
Fortuna proh præuertit, imponens mihi,
Suaq; nostra uicit astum astutia.
" At generis ipsa obscuritas, ut quiddam habet
" Et commodum profecto, & exoptabile.
" Nam liberum illis lachrumas profundere,
" Queriq; misera. Stirpe, at illustri satis,
" Sunt hæc negata. Sed arbitrum uitæ leuem
" Populum obtinemus, atq; multitudini
" Seruimus. Etenim me uetat quidem pudor

G enas rigare lachrumis rursum pudet
M iserum carere lachrumis, in maximas
C ladeis redactum. At hæc sinamus. Quid meæ
R espondeam de rebus hisce coniugi?
Q ua fronte contra hanc obtuebor? aut quibus
M odis recipiam? Quippe quæ me perdidit,
A d ista, quæ nunc me premunt miserum mala,
I niussa ueniens attamen probabili
C ausa huc profecta est, filiæ comes suæ,
Q uo nuptias celebret & quibus nihil
A ntiquius, iucundius'q; ea collocet,
Q ua nos quidem in re deprehendet impios.
R ursum misellæ uirginis (quid uirginis,
Q uæ mox opinor sponsa nubet inferis?)
V t est misertum. Supplicabit hæc mihi
A d hunc reor modum. O pater me occidere
P aras? at istiusmodi connubia
V eniant tibi q;, & siquis est carus tibi.
P ræsens Orestes hæc mihi opplorabit haud
S cita, at scienter quippe adhuc infantulus.
A h, ut peremit me potitus nuptiis
H elenes lacænæ troico Priamo satus,
H orum malorum qui mihi est autor, Paris.
Ch. M e quoq; misertum est quatenus decet hospitam
M alis tyrannorum ingemiscere fœminam.
Me. G ermane dextram da mihi ut tangam tuam.
Ag. D o. te penes uictoria. ast ego miser.
Me. P er Pelopa iuro, qui mei pater patris
T ui'q; dictus, per'q; genitorem Atreum,
Q uod loquar aperte mentis ex sententia,

N ihil'q; fucans, immo quicquid sentiam.
M ihi te uidenti oculos rigantem lachrumis,
F raterna pectus perculit miseratio.
V icissim & ipsus ora tinxi lachrumis.
V eterem'q; prorsus exui sententiam,
H aud iam quidem infestus tibi aduersarius,
S ed facio tecum, stans tuis a partibus.
H ortor'q; te, ne filiam perimas tuam.
N cu præferas meum tuo negocium.
N eq; enim sit æquum, tristibus suspiriis
T e macerari, me suauiter agere.
T uos mori, supera meos aura frui.
Q uid enim mihi uolo? nunquid eminentia
R ursum queam nanciscier connubia,
C onnubiorum si trahar cupidine?
F ratrém ne perdens (me quod haudquaquã decet)
H elenam præoptem, id est boni loco malum?
I ncogitans, ac iuuenis antehac fui,
S ed propius, atq; fixius considerans
R em, uideo, quale erat perimere liberos.
A d hæc, puellæ me subit miseratio,
D um reputo nimirum esse cognatam mihi.
Q uæ misera nostri gratia connubii
E rat immolanda. at quid negocii, aut rei
C um tyndarea uirgini est Helena tuæ?
D imissus abeat Aulide hinc exercitus,
T u frater oculos parce tingere lachrumis,
S imul'q; nos ad lachrumas impellere.
I am te tua de filia, si quid mouent
R esponsa, me nil mouerint. tibi meas

Transcribo parteis. Sed ꝙ in contraria
Mutatus abeo, nunc acerbam deserens
Orationem, iure facio, si patre
Prognatum eodem caritate prosequens,
Transgressus in diuersam eo sententiam.
" Quando illud est non improbi munus uiri,
" Vbiq; factu quod sit optimum, sequi.
Ch. Generosa dixti, ac digna Tantalo, Iouis
Genere, & parenteis neutiquam indecoras tuos,
Ag. Collaudo te Menelae, ꝙ præter meam
Opinionem, sic (uti te dignum erat)
Orationem uerteris recte tuam.
Me. Nonnullus olim ex cupiditate, fratribus
" Oritur tumultus, & e domorum opulentia.
" Germanitatem at istiusmodi quidem
" Fratrum inter ipsos, execror amarissimam.
Ag. Nihilo minus nos illigat necessitas,
Gnatam cruenta cæde ut immolem meam.
Me. Qui? te quis adiget gnatam ut interimas tuam?
Ag. Graiûm uniuersim conglobatæ copiæ.
Me. Non, si remittas rursum ad Argos uirginem.
Ag. Fefellero hic, illic sed haud fefellero.
Me. Quid hoc? Timere non decet turbam nimis.
Ag. Chalcas Achiuis proferet uaticinia.
Me. Non, si ante pereat, id'q; fiet commode.
Ag. " Genus omne uatum gloriæ est auidum malum.
Me. At nil habet, nec inutile, ut nec utile.
Ag. Non metuis illud, quod mihi in mentem uenit?
Me. Qui suspicer, quod cogitas, ni dixeris?
Ag. Cuncta hæc scelestum Sisyphi nouit genus.

Me. Nihil est, Vlysses quod tibi, aut mihi noceat.
Ag. Vafer is quidem usq; in concionibus fuit.
Me. Ambitio nempe hunc pestilens tenet malum.
Ag. Hunc proinde iam nunc inter arguos puta
Astare medios, atq; ibi eloqui palám,
Quæcunq; Chalcas dixit afflatus deo.
Et ut Artemidi me uictimam receperim
Gnatam daturum, deinde promissum deæ
Mendax negarim. ita concitatis copiis
Vbi meq;, teq; iam peremerint, dare
Tum uirginem suadebit Arguos neci.
Quod si cita Argos me recepero fuga,
Aderunt, & ipsis me simul cum mœnibus
Cyclopiis euerterint, nec non solum
Vastauerint. ad hũc modum infortunia
Se nostra habent. heu miser, & infelix, ut his
Nunc per deos perplexus inuoluor malis.
Vnum hoc mihi Menelae serua, copias
Adiens Achiuûm, nequid istius rei
Resciscat uxor ante, quam gnatam meam
Mactatam ad orcum, & inferos demisero,
Quo lachrumis, quantum potest, paucissimis
Miser siem; at uos hospitæ fœminæ
Silentio negocium cælabitis.
Ch. » Felices quibus obtigit
» Sors nec summa, nec infima,
» Sed sane modica, et quibus
» Castos annuit aurea
» Nancisci thalamos Venus,
» Tranquillaq; perenniter

" C onsuetudine perfrui,
" Quorum pectora mutuis
" F lagrant incita flammulis.
P ostquam iam geminis trahens
S picla torquet ab arcubus,
T incta spicula Gratiis,
C oma splendidus aurea,
C upido deus aliger,
Quorum hæc dulce, & amabile
A euum prospera conferunt,
V itæ hæc perniciem ferunt,
A c turbam, hunc equidem meis
F ormosissima deprecor,
A uersorq́; thoris Venus,
S it modesta mihi precor
F ormæ gratia. sint mihi
A mores liciti, ac pii.
C ontingant mediocria
B landæ munera Cypridis.
P orro ingentia deprecor.
" H umanis uariantia
" S unt discrimina mentibus,
" S unt discrimina moribus,
" A t qui rectus, & integer,
" I s semper similis sui.
" Quin probis rationibus
" E duci teneros adhuc,
" M omentum obtinet haud leue ad
" V irtutem. Siquidem inserit
P rimum illud uenerabilis

P ectori sapientia,
F œdum uti fugiat nefas.
D ein fert hanc quoq; gratiam,
M ente ut cernere callida
Q uid facto sit opus, queat.
Q uæ res conciliat suis
I gnarum senii decus,
G loriamq́;, perenniter
Q uæ nomen parit inclytum.
R es est maxima quæpiam,
V irtutis studium sequi.
Q uæ præstanda domi probis
P riuatim mulieribus
S ancta coniugi fide.
A t palam decorans uiros
I nter densa frequentium
F oro millia ciuium
R ei commoda publicæ
V sq; in maius adauxerit.
I llinc Paries profectus,
V bi alitus inter Idæ
A rmenta læta pastor,
V bi barbaras cicutis
P hrygiis canens solebas
S onare cantilenas,
O lympicoq́; ritu
C alamos liquente cæra
A dglutinare plureis,
B oumq́; grex obesus
P ascens uirente passim

O bambulabat aruo,
T ua cum chorus dearum
A rbitria flagitabat.
E a causa te profectum
I n Græciam uocauit.
H æc hospitem recepit
T ectis superba eburnis.
O culis ubi petulcis
C ontra intuens decoram
H elenen, amoris œstro
V ehemente perculisti,
P erculsus interim ipse
P ari uicissim amore.
H oc fonte nata lis est,
Quæ copias Pelasgûm
C um classe tanta ad urbem
I mpellit Iliensem.
Ch. I o. Io.
M agni magnis florent opibus.
R ege creatam genitore, meam
C ernite Iphigeniam reginam,
A tq; Clytemnestren Tyndarei
S anguine cretam.
V t magnis e stirpibus ortæ,
V tq; ad summum sunt euectæ
D ecus, ac fortunæ splendorem.
" P orro diuûm numina, partim
" O pibus possunt plus humanis,
" P artim quos sors urget iniqua,
" H os felicibus ornant rebus.

C onsistamus grex Chalcidicæ
I ndigena, ac uernaculus urbis,
Q uo reginam procul a turba
E xcipiamus, comiter illi
P orrectis manibus, placidaq;
M ente, ac hilari uultu, uti certo
I n plana soli pede descendat.
N equid paueat generosa ducis
G nata Agamemnonis, huc mihi primum
N unc adueniens nequid turbæ,
A ttoniti ue pauoris, temere
A rguorum ex urbe profectis
M oueamus hospitæ hospitis.
Cly. A uguria nos quidem ista consulimus boni,
C erte quod ad te pertinet, felicia,
T uæq; capimus fausta uocis omina.
N onnulla porro spes habet animum meum,
Q uod auspicatas pronuba huc ad nuptias
A duenerim, at uos quas ego hor sum filiæ
C omites ab Argis duco dotaleis meæ,
C urribus feliciter descendite, &
R ite, ac decenter in atrium procedite.
D ein tu quadrigas gnata cautim iam mihi
L inquas equestreis, membra sensim, ac molliter
E t tenera simul, & imbecillia promouens
V os hanc in ulnas excipite iuuenculæ,
P rocul ac citis discedite a uectabulis.
M ihi fulcientem porrigat aliquis manum,
C urrus uolucres quo relinquam commode.
A t uos equinis stetis aduersæ iugis,

T errificat nanq; est res, oculus equi ferox.
A tq; hunc Puellum Agamemnonis prolem, manu
C orripite Orestem, nempe adhuc infantulum.
M i gnate dormis uehiculi iactamine
S opitus. expergiscere ad sororias
A uibus secundis, atq; lætis nuptias.
S iquidem ipse cum sis nobili natus loco,
M ox sortieris optimi, ac summi uiri
A ffinitatem, principem Nereide
P arente natum, par deis ipsis genus.
E x ordine huc age ad pedes propere meos
I uxta parentem gnata tete colloca.
A c proxime Iphigenia consistens mihi,
H uic hospitarum fœminarum me choro
O stende, quam sim te beata filia.
C aro salutem mox face ut dicas patri.
Iph. I ta mater, occurrens in amplexus (tua
Q uod pace dicam, ne mihi succenseas)
P ectus paterno pectori adprimam meum.
Cly. A gamemnon o Rex, ego cui uel maximam
M ortalium uni debeo reuerentiam,
A dsum, tuis en obsecuta iussibus.
Iph. S ed & ipsa cupio longa iam post tempora
A dmota genitor pectus amplecti tuum.
E tenim tuis sitio frui conspectibus
I d pace, si modo mihi liceat, tua.
Ag. A ge gnata fruere, quando iampridem omnibus
E liberis, quos uxor edidit mihi,
T e una parentis nullus est amantior.
Iph. T e mi pater lætaq;, lubensq; conspicor,

P ost longa secli spatia non ui sum mihi.
Ag. I tidem pater te gnata, quodq; ais modo,
E x æquo utrisq; competit nobis simul.
Iph. S alue ꝙ autem huc iusseris me accersier,
A mo te, & abs te est optime factum pater.
Ag. A tqui hoc quod es modo elocuta filia
E quidem haud reperio, qui uel aiam, uel negem.
Iph. H ei mihi quid hoc est? quod lubens cum uideris,
P lacido haud tamen nos intuere lumine?
Ag » R egnum gerentem ac bellici agminis ducem,
» P ermultæ curis distinent negocia.
Iph. A t nunc mihi te des, & in me unam tuum
A nimum a molestis auoces negocis.
Ag. A t nunc quidem in te, haud aliubi, mea filia
S um totus, omni dedicatus pectore.
Iph. E rgo superalium remitte nubilum,
M eaq; frontem exporge gratia pater.
Ag. I am lætor ecce, lætor usq; filia,
D onec tuis datur frui conspectibus.
Iph. Quid igitur istuc, quid sibi uult obsecro,
Quod tristibus genæ madescunt lachrumis?
Ag. E tenim hic dies præsens absentiam mihi,
T ibiq; pariet gnata quamlongissimam.
Iph. I stuc quidem quod dicis haud intellego. haud
I ntellego o parens mihi carissime.
Ag. A t tu quidem quanto loquere cordatius,
T anto grauius exulceras animum mihi.
Iph. I nsulsa potius, atq; stulta dixero,
S i tibi futura hoc sim uoluptati modo.
Ag. P apæ. silere non fero ipse, nec queo,

Collaudo

Collaudo uero te, proboq; filia.
Iph. Mane o parens tuis domi cum liberis.
Ag. Equidem uolo, atqui quod uolo, quia non licet,
Istuc profecto pectus excruciat meum.
Iph. Infausta pereant tela, & arma martia,
Et inauspicata, ac dira Menelai mala.
Ag. Alios sed huius ante perdiderint mala,
Quibus ipse dudum perditus teneor miser.
Iph. Vt abfuisti temporis multum pater,
In intima diu moratus Aulide.
Ag. Quin nunc item me quiddam adhuc uetat rei,
Ratibus per æquor copias traducere.
Iph. Gentem obsecro istam, quam Phrygum uocant pater,
Vbi nam locorum sedem habere prædicant?
Ag. Illic, ubi utinam proditum Priamo Parin
Nullo obtigisset sedem habere tempore.
Iph. Procul relicta me aueheris hinc parens?
Ag. Quin ipsa eodem gnata quo pater, uenis.
Iph. Oh.
Vtinam mihi, tibiq; commodum siet,
Cursus ut & me duceres comitem tui.
Ag. Istuc quid optas? nauigabis tu quoq;,
Vtiam parentis gnata memineris tui.
Iph. Vtrum ne dulci nauigauero comes
Matri, an me ego istam sola conficio uiam?
Ag. Sola profecto, sola, semota procul,
Dulciq; matre, pariter & caro patre.
Iph. Alias in ædeis me uidelicet pater,
Domumq; peregrinam locare destinas?
Ag. Mitte hæc. nefas enim ista scire uirgines.

Iph. Propera mihi redire sospes ab Ilio
Rebus probe illic ordinatis, mi pater.
Ag. Verum hoc mihi prius necessitas loco est
Nonnullam ad aras immolare uictimam.
Iph. Istoc proin spectare de negocio
Quid fas, piumq́; cum sacris decet pater.
Ag. Spectabis ipsa. Nam futurum est, uti sacris
Adstes & adsis tu lauacris proxima.
Iph. Ducemus aras num choros circum pater?
Ag. Feliciorem te, atq; memet autumo,
Nihil ꝙ horum intellegas. Sed intro age
In tecta gressum conferas, ac uirginum
Comitumq́; temet offeras conspectibus.
At triste porrige osculum, ac dextram mihi,
Longum a paternis abfutura uultibus.
O pectus. o genæ. o pares auro comæ.
Quantum heu dolorum Troia nobis attulit
Pondus, Heleneq́;. Sed loqui iam desino,
Nam me quidem æstus corripit rapidus, genis
Repens obortus, simul ut ora basio
Tua contigi. Sed hinc abi in penetralia.
At illud abs te postulo, Ledæ genus,
Uti nequid hæc res pectus offendat tuum,
Si mi nimius exulcerat mentem dolor,
Mox gnatam Achilli collocaturo meam.
Nam splendidæ quidem, & expetendæ nuptiæ,
» Tamen Parenteis nonnihil mordet pios,
» Ubi in familiam liberos dulcis pater
» Tradit alienam, quos labore plurimo
» Curisq́; summis educauerit diu.

Cly. Equidem haud ita sum stulta, mentis'q; indiga,
Quin hisce rebus sponte me potius mea,
Insuper & istam pariturum existima,
Ita ut nihil monitore te fuerit opus,
Cum rite mihi sit elocanda filia.
Sed mos & ipsum tempus ista postulat,
Acres utræq; nos secus facere uetant.
Huius itaq;, cui destinasti filiam
Nomen quidem ipsa teneo, cæterum genus
Quod, & unde ducat, id cupio iam discere.
Ag. Asopus Aeginam creauit filiam.
Cly. Mortalium hæc, aut cui deorum nupserat?
Ag. Ioui, at Aeacon ille generat Oenones patrem.
Cly. Sed Aeaci quæ suscipit proles domum?
Ag. Peleus. at ille Nerei gnatam tulit.
Cly. Deon' uolente? an raptam, & inuitis deis?
Ag. Despondet autor Iuppiter. locat pater.
Cly. Vbi ducit illam? an in marinis fluctibus?
Ag. Vbi celsa Chiron tecta Pelei colit.
Cly. Centauricon ubi mansitare aiunt genus?
Ag. Ibi diis peracta Pelei connubia.
Cly. Sed utrum Achillem nutriit Thetis, an pater?
Ag. » Chiron. uti ne rudibus annis improbos
» Mores malorum disceret mortalium.
Cly. Hem.
» Sapiens quidem educator, at sapientior
» Fuit ille, quisquis educandum tradidit.
Ag. Atq; is futurus filiæ uir est tuæ.
Cly. Haud malus. at urbem Græciæ cedo quam colit?
Ag. Iuxta Apidani fluenta Phthiæ in finibus.

Cly. Illuc tuam, meam'q; ducet filiam?
Ag. Curae marito haec sunt futura uirginis.
Cly. Bene sit utriq; at quo precor ducet die?
Ag. Simulatq; lunae dexter orbis uenerit.
Cly. Sed quas oportet ante gnatae nuptias
Ferire. Diuae iam immolasti uictimas?
Ag. Mactabo nam nunc agitur hoc negocii.
Cly. Ac deinde celebraturus es connubia?
Ag. Vbi soluero diis, quas necesse est, uictimas.
Cly. At nos ubi epulum foeminis purabimus?
Ag. Hic iusta Achiuae classis aeratas Rateis.
Cly. Probe & ita necesse est, attamen communicat.
Ag. Scin ergo quid ages uxor? ac pare mihi.
Cly. Rei quid hoc? parere nam soleo tibi.
Ag. Nam nos quidem illic, sponsus ubi sese tenet,
Cly. Cur absq; matre? uices ne obibitis meas?
Ag. Gnatam elocabimus inter Arguos tuam.
Cly. Nos interim manere quo iubes loco?
Ag. Argos profecta uirginum curam gere.
Cly. Gnatam'ne linquens? ergo quis tollet facem?
Ag. Ipse exhibebo debitam sponso facem.
Cly. Haud moris hoc, nec ista tu censes probe.
Ag. Te in militum uersarier turba haud decet.
Cly. Matrem decet meos locare liberos.
Ag. decet & puellas nostra quas habet domus,
Haud sinere solas.
Cly Hae quidem tutissimis
Custodiuntur adprobe conclauibus.
Ag. Pareto. Cly Non per numen Arguae deae.
Quin tu foris quae sunt agas negocia,

Curas ego tractauero domesticas.
Et quid puellis competat nubentibus,
Id est mearum pensitare partium.
Ag. Hei mihi laboris sumpsi ego hoc inaniter,
Ac spe male frustratus excidi mea,
Dum conor ablegare quopiam miser
Vxorem ab oculis. astu at ecce callido
Vtor, & in hos qui sunt mihi carissimi
Intento technas, nil inexpertum doli
Linquens, & undecunq; uincor attamen
Iam uate cum Chalcante sciscitatum eo
Oraculum placitum quidem deo, at mihi
Inauspicatum calamitatem Græciæ.
" Porro uiri illud esse prudentis puto,
" Frugi ut probamq; coniugem in penatibus
" Nutricet, aut ne prorsus ullam nutriat.
Ch. Ilicet sacrum Simoentis amnem
Vitreo qui gurgite uorticosus,
Impetu fertur phrygios per agros,
Iam petet collecta cohors Achiuum
Nauibus cum ueliferis, & armis,
Ilium infelix aditura Troiæ
Conditum flaui lyra, & arte Phœbi
Oppidum. Cassandram ubi fama narrat
Aureos crines agitare uatem,
Laureæ semper uiridantis, alma
Diffluentem fronde comam ambiente.
Numinis cum iam omniscio incitata
Non sui compos agitatur œstro.
Cæterum densa Phrygii corona

P ergama cingent.
T unc ubi Mauors ferus, atq; ahenis
H orridus scutis, properante pinu
F eruidi emensus uada cæca ponti,
R emige appellet Simoentis oras,
C astoris raptam ut repetat sororem,
Atq; Pollucis, geminorum in astris
S iderum, uiq; a Priamo receptam
F ortibus telis, clypeisq; Graiûm,
R ursus in terram referat Pelasgam.
M œnium at cum pinniferas coronas
C inxerit teligera phalange,
C inxerit turreis ualidas, & urbem ob-
sederit bello phrygiam cruento
F unditus uictor populans, & inde
E nse crudeli capita amputarit
C iuium ceruice resecta dirus,
T um nurus Troiæ, tenerasq; sponsas
Q uin & annosam Priami beati
R egis uxorem, lachrumis acerbis
A ffatim implebit, miseroq; planctu.
I nterim proles Helene tonantis
F lebilis ibit,
D eserens dulcis thalamos mariti.
N e precor, ne uel mihi, uel meorum
L iberis unquam ueniat nepotum
I sta spes. qualis reor obtinebit
D iuites Lydas, miserasq; Troum
C oniuges fusis simul assidenteis,
A c suis pensis querulæ inter ipsas

T alia dicent.
Quis putas me mox miseram capillis
P ertrahens, certa mihi lege comptis,
P atriæ euersæ simulatq; captam
S enserit flentem ferus hostis arcem
P olluet, uictæq; decus pudoris
D ulce decerpet uiolans, tuaq;
Gratia nimirum Helene, cygno por-
rectili ceruice superbienti
N ata, Seu uera est ea fama quondam
A litis Ledam uenerem tulisse,
I pso in hanc uerso Ioue, siue uatum
F abulis fictis potius camœnæ
D issiparunt hæc hominum per ora.
Ach. V bi hic achiui ductor est exercitus?
Q uisnam e ministris ibit illi nuntius
A desse Achillem Peleo satum patre
P ro foribus, ipsum conuenire qui uelit?
E tenim diu iam sorte nequaquam pari
F rustra opperimur feruida Euripi uada.
A liiq; nostrum liberi connubiis
R elicta inani, ac solitaria domo,
H oc ociosi desidemus littore,
A lii iugati uxoribus, sed liberis
N on dum creatis. Vsq; adeo impotens amor,
A rdorq; nouus, haud absq; diuûm numine
H abet huius expeditionis Græciam.
I taq; quod ad me pertinet negocii,
I d memetipsum expostulare conuenit
P orro alius itidem, si cui uidebitur

P ro se loquetur ipse. Nanq; Pharsalo
P atria relicta, ad hoc parente Peleo,
T enuia pigri flamina Euripi moror,
Myrmidonas hic uel ociosos detinens,
Qui me quidem urgent semper hisce uocibus,
Quid hic Achilles commoramur? aut quoad
Priameia adhuc ad Pergama traiectio
S ine fine lentis prorogabitur moris?
F ace, siquid es facturus, aut retro domum,
V nde huc profectae, copias reducito,
H aud longa Atridarum manens cunctamina.
Cly. O gnate Thetidis, intus audito tuo
S ermone, celeri prodii foras gradu.
Ach. S ancte o pudor, quae nam ista tandem foemina,
Quam conspicor forma decente praeditam?
Cly. N on est nouum, nos ante non uisas tibi, haud
A gnoscier, uerum modestia tua
D elector, ac pudore reuerenti mei.
Ach. Quae tandem es? aut quid Achiuũ in agmen foemia
V irosq; adisti armis amictos martiis?
Cly. E go gnata Ledae sum, Clytemnestre mihi
N omen, Agamemnon dux maritus est meus.
Ach. D ixti probe, & compendio, quod oportuit.
M ihi at indecorum est colloqui cum foeminis.
Cly. H eus quo fugis? quin dexterae dextram applica,
L aetum futuri initium connubii.
Ach. Quid ais? Ego n' tibi dexterã? Atqui Agamemnonẽ
V ereamur, horum siquid attigero manu,
Quae neutiquam mihi iusue, fas ue, tangere.
Cly. F as maxime, quando meam tu filiam

Duces, marinæ germen o nereidis.
Ach. Quas nuptias cedo prædicas? equidem mihi
Nihil est, quod his respondeam, nisi forsitan
Tu rem quod istam perperam intellexeris,
Nobis proinde fabulam adportas nouam.
Cly » Cunctis id insitum est, uti reuerentia
» Capiantur, ac pudore. Siquando nouis
» Visis amicis audiant de nuptiis.
Ach. Ego profecto mulier haud unquam tuæ
Connubia procus expetiui filiæ,
Nec ullus unquam mihi super connubiis
Allatus est ex gente Atridûm nuntius.
Cly. Quid esse tandem possit hoc negocii?
Orationem tu uicissim nunc meam
Mirare. dicta nempe miror ego tua.
Ach. Coniicito, coniectare quid sibi hæc uelint
Commune nobis. Quippe utrique forsitan
Vera loquimur, nec fraude mentimur mala.
Cly. Annon nouum mihi contumeliæ genus
Fit, quæ quidem (ut uidetur) nuptias
Concilio falsas. me profecto horum pudet.
Ach. Fors meque, teque quispiam lusit dolo.
Verum ista mittas, nec feras acerbius.
Cly. Valeto, rectis non enim posthac queo
Te oculis tueri, quando sum mendax tibi
Reperta, meque indigna nimirum tuli.
Ach. Totidem tibi uerbis ego respondeo.
Sed ut maritum, quem peto, quæram tuum,
In ista iam nunc tecta conferam pedem.
Se. Hospes Aeaci nepos maneto, nanque appello te

Editum dea parente, teq́; Ledæ filiam.
Ach. Hem quis hic qui nos aperto iam uocauit ostio?
Ore quã tumultuoso, uultu at attonito uocat.
Se. Seruus, hinc haud insolesco, sors enĩ haud sinit mea.
Ach. Cæterum illud adde, cuius? neutiquã certe meus.
Separatæ enim meæ res a bonis Agamemnonis.
Se. Seruus istarum, ante quas me stare cernis, ædium.
Nãq; ĩ hãc domũ huius olĩ Tyndareus dedit pater.
Ach. En resistimus, ergo fare, siquid eloqui uelis.
Cur gradum bene institutum iusseris me sistere.
Se. Num fores ad hasce soli uos duo consistitis?
Cly. Immo solis, quo loquare, regis ab ædibus
Prodeas foras, & ad nos ipsus huc confer gradũ;
Se. O potens fortuna rerum, meaq́; prouidentia,
Obsecro seruate, saluos quos ego esse peruelim.
Ach. Differetur (sicuti uidetur) hæc narratio.
Præq́; se profecto quiddã magnum & arduũ gerit.
Cly. De fide silentii tu nequid hæsites senex,
Ne ue conterêris loqui, mihi siquid eloqui uelis.
Se. Scis profecto quisquis essem quantulusq́;, in te tamẽ
Beneuolum fuisse semper, ac tuos in liberos.
Cly. Scio · uidelicet meorum iandiu penatium
Esse te ueterem ministrũ, ac familiæ columen meæ.
Se. Scis opinor & illud, olim ut dotis in partem tuæ
Me receperit Agamemnon dux Achiui exercitus.
Cly. Argos es mecum profectus, additus sponsæ comes,
Ac meus semper fuisti, & partibus studens meis.
Se. Sic habet res. Cæterum tibi sum quidẽ uolens bene
Hera, tuo uerum marito non perinde sum fauens.
Cly. Ergo nunc aperito tandem, quæ parabas dicere.

Se. Nempe filiam tuam, qui seuit, ac genuit pater,
Ipse mactare cruentus manibus apparat suis.
Cly. Qui potest, orationem abominor senex tuam.
Non enim mihi uideris sapere sanum scilicet.
Se. Apparat cruentus inquam desecare ferreo
Ense ceruicem puellæ candidam miserrimæ.
Cly. Hei mihi miseræ, an maritus obsecro insanit meus?
Se. Sanus is quidē, nisi in te cōiugem, nec non suam
Filiam. profecto parte hac ille nil sanum sapit.
Cly. Gratia qua cedo? quis illum genius instigat malus?
Se. Numinum responsa cogunt, sic enim Chalcas ait
Augur, ut Danaū phalanges classe sulcent æquora.
Cly. Quo profectura est pelasgûm classis? infelix ego.
Illa at infelix magis, quam dirus occidet pater.
Se. Dardani ad sedes, sacræq; celsa Troiæ pergama,
Victor ut Menelaus Helenam marte recipiat suam.
Cly. Scilicet sic destinarant fata iniqua numinum,
Vt rediret Helena nobis gnatæ in exitium meæ.
Se. Rem tenes hera prorsus omnem. nanq; Dianæ pater
Mox tuam sacras ad aras, immolabit filiam.
Cly. Quid sibi uult ergo, ꝙ prætexuere nuptias?
Quæ quidem me res meis huc euocauit ædibus.
Se. Quo uolens, lubēsq; gnatam adduceres horsum tuā.
Quippe eā datura Achilli nuptū Achiuûm pricipi.
Cly. Proh dolor miserāda gnata, quo perires, huc domo,
Atq; in exitium es profecta, tuq;, egoq; parens tua.
Se. Miseraq; et lachrumanda fertis utræq;, cū sitis duæ
Cæterum dira atq; acerba ductor Agamemnō tulit
Cly. Heu dolor miseranda perii, nec mihi iam lumina
Perferunt diutius, neq; temperant a lachrumis.

Se. Siquidem graue esse possit, aut molestum, fundere
Lachrumas, quæ sit suis orbanda liberis parens.
Cly. Tu sed ista senior, unde scire temet prædicas?
Nunquid audisti, tibi renuntiante quopiam?
Se. Missus ieram, tabellas adferens tibi alteras
Præter illam, quam prius receperas epistolam.
Cly. Vtrum ut interdiceres, an denuo nobis idem
Nuntiares, immolandam uti filiam deducerem?
Se. Immo uti denuntiarem, uirginem ne adduceres.
Nam tuus fors tum maritus cœperat resipiscere.
Cly. Deinde qui factum ē, ut ad me quas ferēdas ceperas,
Non eas pertuleris idem, manibus imponens meis?
Se. Vetuit id Menelaus, has qui manibus eripuit meis,
Vnus horum qui malorum caussa, & autor extitit.
Cly. Nate Peleo parente, germen O nereidis,
Marte præpotens Achilles. hæccine audis obsecro?
Achi. Audio mulier, uidelicet esse te miserrimam.
Cæterum læsum haud leui me contumelia puto,
Cly. Filiam dare cruento destinant leto meam,
Ad dolum tuarum abusi nuptiarum nomine.
Ach. Quin & ipse tuo marito indignor, ac succenseo,
Nec negocium mihi hoc uulgaribus dolet modis.
Cly. Me quidē haudquaquā pudebit genibus aduolui tuis
Quippe mortalem parente proditi in lucem dea.
Cur enim nunc iactitē me, ac dignitatis sim memor
» Cuius ergò quæso matrem deceat eniti magis,
» Atq; pro gnatæ salute? proinde age o dea sate
Opitulare, tum meis precor malis, tum uirgini,
Quæ fuit tua dicta coniunx, hoc inaniter quidem
Fateor, attamen hanc ego sertis reuinctam frondeis

A rbitrata tibi futuram coniugem adduxi domo.
C æterum ad cædẽ, necem'q; uirginem nunc adueho.
H uius at' facti probrum in te recidet, atq; infamia,
F erre opem qui sis grauatus licet enim non duxeris
D ulcis es miseræ tamen dictus maritus uirginis.
P er'q; mentum per'q; dextram, per'q; genitricẽ deá,
Q uando me solum profecto nomen extinxit tuum,
H oc oportet te tuerier, alia non superest mihi
A ra quo refugere possim, genua præterquã ad tua,
Q uippe cui non adsit ullus hic amicus, unde mi
A d ferendæ opis aut salutis ulla spes arrideat.
I d genus cuiusmodi audis, facta sũt agamemnonis,
P lena'q; crudelitatis, perditæ'q; audaciæ.
A dde ad hæc, ꝙ (uti uides) ad nauticas, & efferas
M ulier adueni phalanges, turbam et effrenem uirũ
A d patranda scelera prompta præditos audacia,
N ec nisi siquando ita ipsis collubuerit, utiles.
P roinde tu si non grauabere dexterã mi obtẽdere,
V i'q; nos tua tueri scilicet saluæ sumus,
S in' secus, tum spes salutis nulla nobis reliqua sit.
Ch. » R es efficax peperisse, uim'q; maximam
» A moris adfert omnibus communiter,
» V ti pro suis summe adlaborent liberis.
Ach. I ngens mihi animus tollitur magis, ac magis.
C ondidicit autem tum malis ægrescere,
T um prosperis gaudere modicæ casibus.
Ch. » H uiusmodi quidem ratio mortalibus
» Recte instituta est, ut bene, ac feliciter
» R ectrice uitam transigant sapientia.
Ach. » Est interim autem dulce non sapere admodum,

R ursum interim homini sapere conducit magis.
At ego educatus pridem in integerrimi
Domo uiri Chironis, ac iustissimi,
Simplicibus uti consueui moribus.
Proin Atridis, si probi fuerint duces,
Parebimus, sin improbi, haud parebimus.
Sed tum loco hoc, tum Troiae ad urbis moenia,
Ego liberum usq; mentis ingenium meae
Prae me ferens Martem, quod ad me pertinet.
Forti manu ac uirtute condecorauero.
Ad te quidem, quae misera fers, et atrocia,
Et ab iis, amici qui tibi sunt intimi,
Quantum quidem praestare possit uiribus
Iuuenis, & aeuo adhuc uirens impubere
Hoc quicquid est doloris, in me transferens,
Meo his procellis eximam periculo,
Tutoq; statuam, nec patri unquam filia
Tua perimetur, dicta quae fuerit mea.
Nec enim uiro permiserim segnis tuo,
Vt me dolis misceat & inuoluat suis.
Nam nomen etsi spicla non uibret meum,
Ferrum'ue, tamen id filiam occidet tuam.
At sceleris autor uir quidem fuerit tuus,
Verum nec ipse uacauero piaculo,
Si uirgo per me perierit, nec non meas
Per nuptias noua nec ferenda sustinens,
Violata miris simul et indignis modis.
E quidem pelasgûm uir fuero deterrimus,
Nullius inquam sim rei, pretii ue ego,
Menelaus autem habeatur in numero uirûm,

N eq; Peleo progenitus autumer patre,
S ed pessimo, ignauissimoq; dæmone,
S i coniugi unquã nomen ad cædem tuæ
I nseruiat meum. liquenti gurgite
V olubilem tibi deiero per Nerea
T hetidis parentem, quæ mihi fuit parens,
H aud filiam Rex tanget Agamemnon tuam,
N ec uel manu summa, nec uti uel uestibus
D igitum puellæ liceat admolirier.
A ut hercle Sipylus culta sedes barbaris.
V rbs; ea futura est, unde duxerint genus
Clari, gerendoq; inclyti bello duces.
A t Phthia rursus, unde stirpem duxi ego,
O bscura nullum nominis feret decus.
E t acerba Chalcas auferet libamina
" A ugur. quis autem est augur? Is uidelicet
" Q ui uera pauca, falsa dicit plurima.
" S i fors ita ceciderit, atqui si minus
" I ta ceciderit, tum profecto disperit.
A ut proinde nostros uirginum millia decem
P etant thoros, dixi, & rata est sententia.
Quin ipsus etiam ductor Agamemnon graui
N os afficit profecto contumelia,
N am ius & æquum fuerat, ut nomen meum
R ogaret a me postulans, ad uirginem
I rretiendam, nam Clytemnestra mihi
N uptum dedisset filiam potissimum,
A tq; hanc Pelasgûm bellicosis copiis.
F orsan dedissem, si quidem transmissio
P endebat ex hac diruendum ad Ilium.

N eq; enim grauarer publicis exercitus
C onsulere sane commodis · quicum mea
C oniunxerim arma · Cæterum me nunc duces
N ihili æstimant, reiq́; momento leuis
V el adiuuare, uel nocere forsitan
F errum hoc, mucroq́; nouerit, quem stringere
D udum in Phrygas mihi destinatum barbaros,
M aculaŕo cæde, & sanguine inquinauero,
G natam modo mihi si quis eripiat tuam.
S ed ociosa iubeo sis, siquidem tibi
E go deus extiti, obtigiq́; maximus.
N on dum quidem hunc tibi præstiti, fateor, deum,
I n posterum sum præstiturus attamen.
Ch, E t te locuta es digna Pelei genus,
E t æquoris Potente, ueneranda dea.
Cly. Q uibus obsecro te prædicauero modis,
V t ne nimis quid dixerim, nec item minus.
V ti nec fauorem, & gratiam amittam loquens.
» V iri enim probi laudes ubi audiunt suas,
» Q uodam solent odisse laudantem modo,
» S i fors quis ipsos laudet immoderatius.
T um me profecto dispudet de propriis,
P eculiaribusq́; calamitatibus,
L achrumabilem sermone miserando queri,
C um tu meis sis prorsus alienus malis.
» H aud indecorum est attamen, si uir probus
» F ortisq́; quanquam sit alienus, adiuuet
» H os, quos acerba sors, & aspera premit.
A ge itaq; nostri te misereat, si quidem
M iseranda patimur. Primum ego generum mihi

Rata te futurum spes inaneis ceperam.
Dein haud scio sat, an meæ mors filiæ
Tibi triste forsan omen aliquod adferat
In posterum, siquando duces coniugem,
Quod ominis uitare te consultius.
Verum probe elocutus adhuc initia,
Idem probe perfeceris negocium.
Mea nanq; gnata, si uoles, seruabitur.
Num genua uis hanc supplicem amplecti tua?
Sunt hæc quidem parum decora uirgini.
Si tu tamen ita censeas, uidelicet
Mox huc pudoris liberalem uenerit
Suffusa uultum uirginali purpura.
An potius illa absente, id abs te quod peto
Achilles exoraro, & impetrauero?
Ach» Maneat domi. pudicam enim decet pudor.
Cly» Verum tamen pudere oportet eatenus,
» Qua res ferat, præsens'q; postulet status.
Ach Neq; tu sub oculos filiam produxeris
Meos tuam mulier, neq; per inscitiam
Famæ probrum accersamus, ac uitæ notam.
» Siquidem coacti turba densa exercitus
» Domesticarum, ac propriarum negligens
» Rerum, malignis gaudet obtrectatibus,
» Amans maledicas dissipare fabulas.
At nullo ego hercule posuerim in discrimine, ac
Tantundem apud me prorsus hic effeceris,
Seu supplices, humiles'q; ueneritis mihi,
Seu neutiquam mihi supplicaris. nam meo
Fixum stat animo uiribus contendere,

Nisúq; summo, uos ut eximam malis.
Adeo sit unum hoc me tibi satis, semel
Dixisse, neq; enim uanus aut mendax ego
Mihi crede fuerim. Siquid autem mentiar,
Dederóq; uerba, Seu dolis elusero,
Emoriar. immo haud moriar, hanc si uirginem
Seruaro. Cly. Dii faueant precor ferenti opem
Vsq; iis, acerbis qui laborant casibus.
Ach. Audito nunc, uti res mihi hæc habeat bene.
Cly. Cur hoc aisti? te quidem audiam uolens.
Ach Rursum patri persuadeamus uirginis,
Consilia quo iam saniora sumpserit.
Cly. Ignauus est, ac timidus ille quispiam,
Nimiáq; pauitat copias formidine.
Ach »Ratione at expugnata ratio uincitur.
Cly. Spes ista sane frigida, ac leuis, tamen
Eloquere, tandem facere me quid oporteat.
Ach Primum quidem illi supplicabis, liberos
Ne perimat. idq; si recuset, tum tibi
Fuerit necesse nos adire denuo.
Nam si, quod optas, sponte id annuit sua,
Tum me quidem illum conuenire nihil opus,
Quando ipsa per se res salutem conferet.
Ad hoc uidebor erga amicum rectius
Egisse, neq; me copiæ culpauerint,
Ratione si rem potius, ac prudentia,
Quam ui, manúq;, uiribusq; gessero.
Tum porro amicis, rebus ex sententia
Ipsis uolentibus ut puta, ac lubentibus,
Probe peractis, uel operam citra meam,

Tibiq; fors hæc transigentur commode.

Cly. Vt es probe locutus itaq; sic, uti
Censes, agendum est. Cæterum ista si parum
Successerint mihi mentis ex sententia,
Vbi nam licebit postea te uisere?
Quonam loci uenire me miseram iubes?
Vbi liceat istam repperisse dexteram,
Quæ sola nostris præstat auxilium malis?

Ach Ipsi has tibi excubias agemus, teq; ubi
Res cunq; postulabit, obseruabimus,
Ne turbulentas per pelasgûm copias
Te cursitantem conspicetur quispiam
Pauido ore, & attonitam, neq; hoc tu dedecus,
Labemq; eam domui paternæ asperseris.
Indignus etenim Tyndareus pater tuus
Est, qui male audiat, ut pote Græcanica
In gente magnus, atq; cum primis potens.

Cly. Ita res habet. tu dux eris negocii,
Me tibi uicissim gerere morem conuenit.
Quod si dei sunt, quando tu uir es pius,
Digna assequêris. Cæterum si numina
Sunt nulla diuûm, quid necesse est nitier?

Cho. Festus ut ille hymenæus erat,
Loto ubi cum lybica pariter,
Cumq; suauiloquente cheli
Non sine multiforis calamis,
Grata choris streperet cithara.
Turba ubi candida pegasidum
Mollibus irreligata comis
Vertice Peliaco

Coniugiale bonis epulum
Diis cælebrantibus, ad numerum
Membra moueret, et aureolis
Pelleret arua iugi soleis.
Dum liquidis, et amabilibus
Dulcicanæ modulis,
Pelei ad inclyta connubia
Iret, & undiuagam Thetidem
Voce cieret, et Aeaciden
Per iuga florida, rumor ubi est
Nubigenas habitare uiros,
Aeaciden per opaca canens
Peliaci nemoris
At phrygius puer interea
Deliciæ Iouis ætherii,
Pocula miscet, et aureolis
Nectareos latices
Temperat, ac tribuit Cyathis,
Deinde per æquora candiduli,
Leueq; per spatium sabuli
Aequoreo sata turba sene,
Nexa sororibus e decies
Quinq; agitatq;, rotatq; choros,
Orbibus innumeris,
Molliculo pede replicitis,
Connubium leuibus
Concelebrans choreis.
Venit & undiq; nubigenûm
Numine percita turba uirûm,
Tela ferens abiegna manu.

Possemq;

Frondea uertice serta gerens,
Cum superis simul ut Bromii
Munera sumeret, atq; epulas.
Ibi Thessala turba puellæ
Sublata in sydera uoce, O
Nereia filia clamans,
Lux inclyta cœligenarum,
Certissimus Augur Apollo, et
Cui mystica sacra sororum,
Bene cognita Castaliarum,
Chiron pius, armipotentis
Nomen reserauit Achillis,
Fore uaticinatus, ut ille
Cum myrmidonum clypeatis
Priameia regna cateruis,
Deuotaq; pergama adortus,
Flammis populantibus urat,
Vulcania, fulminis instar,
Quatiens trepidabilis arma,
Thetidis pia dona parentis
Siquidem hoc decus illa pelasgis
Feliciter edidit aluo.
Nereidos ergo sororum
Primæ, ac ditione potentis
Spatiosa, hilares agitabant
Connubia splendida diui,
Peleiq; mariti hymenæum
Id temporis ore ciebant.
Porro tibi tempora flauis,
Crispisq; decora capillis

Mauortia turba Pelasgûm
Cinget uiridante corona.
Deinde haud secus atq; iuuencam
Teneramq; rudemq; profectam
Modo rupibus e speciosis
Spectantis in æquora montis,
Diro iugulauerit ense,
Ac lactea colla cruore hu-
mano (miserabile) tinget,
Feriens, nec arundine agresti,
Musco'ue uirentibus antris
Pastorum alitam, sed amicæ
Curaq;, domoq; parentis
Excultam, uti nupta Pelasgus
Peteres feliciter ædes
» Vbi nunc probitas'ue, pudor'ue
» Facies'q; ipsius honesti
» Valeat, simul atq; nefastum
» Scelus, impietas'q; tyrannida
» Atram obtinet undiq; porro
» Neglecta iacet, premitur'q;
» Post terga reiecta scelestis
» Mortalibus inclyta uirtus,
» Cum'q; undiq; legibus æquis
» Mores dominantur iniqui.
Hominum generi ergo periclum
Communiter imminet omni
Ne qua ingruat ira deorum.
Cly. Equidem e meis huc prodii penatibus
Foras, maritum sicubi aspiciam meum.

Qui iandiu'q; et lentus hinc abest, domo
Penitus relicta. Gnata at interim mea
In lachrumis uersatur infelix, leueis
Fundens in auras omne lamenti genus,
Simulac necem resciuit illa, quam pater
Statuit, parat'q;. Sed ecce cerno comminus
Sese citatis admouentem gressibus
De quo modo loquebar, huc Agamemnonem
Rubore cui mox ora tinxerit pudor,
Quando ipsus adeo ferus, & immanis pater
In proprios nefaria patrat liberos.

Ag. Ledæa proles, commodum egressam foras
Offendo te, quo uirgine absente procul
Tibi dicta quædam proferam, quæ neutiquam
Fuerit decorum audire nupturas uiro.

Cly Quid est negocii, in quo tibi ista temporis
Oblata commodauit opportunitas?

Ag Accerse gnatam, quo patri ueniat comes.
Adsunt enim parata rite piamina.
Adsunt profundendis item lustralibus
Pura manu ignibus, ac iuuencæ, quas deæ
Dianæ oportet cædere ante nuptias,
Atri cruoris feruida exundamina.

Cly Verbótenus quidem locutus es probe,
Tua facta porro nominare si uelim,
Equidem haud reperiam, quomodo eloquar probe.
Verum age foras, procede gnata. Nam pater
Quicquid parat nosti ordine, ac fratrem sinu
Gestans Orestem pariter adporta tuum.
En illa adest hucusq; morigerans tibi.

At ipsa quæ restant, & huius nomine
Simul et meopte, mox tibi respondero.
Ag. Quid gnata lachrumas? fronte cur hilari parum
Terram intueris ora defigens solo?
Vultumq; mœstum pallio obtento tegis?
Iphy Heu
Quodnam mearum calamitatum exordium
Possim capere? Cunctis enim mortalibus
Datum est, uti tum prima, tum nouissima,
Tum media, quouis differant negocio.
Ag. Rei quid hoc est? quid ue sibi uult, ꝙ mihi
Omnes eodem sitis affectæ modo,
Et mente consternatæ, & ore turbido?
Cly. Quæ sciscitabor, aperte, & ingenue mihi
Coniunx roganti quæso uti respondeas.
Ag. Nihil necessum est, hoc ut a me postules
Quin ipsus ultro cupio iam rogarier.
Cly. Gnatam necare paras, tuamq; & item meam?
Ag. Hem.
Misera elocuta es, quæq; neutiquam decet
Te suspicari, suspicaris improba.
Cly. Verum illud interim mihi respondeas.
Ag » At tu profecto siquidem rogaueris
» Quæ te decet rogare, quæ decet audies.
Cly. Equidem haud alia percontor. atqui tu mihi
Itidem caue sis alia ne respondeas.
Ag. O fors potens o fata proh genius meus.
Cly. Et meus, et huius insuper, quando trium
Idem est et unus genius infelicium.
Ag. Qua tandem es in re læsa? Cly. at istuc scilicet

Tu me

Tu me rogas? uerum astus hic astu uacat,
Atq; ista calliditas profecto incallida est.
Ag. Perii palàm sunt facta, quæ cælaueram.
Cly. Scio cuncta didici cuncta, sane & audii,
Quæ tu scæleste in me patrare destinas.
Quanquam sat ipso confitere silentio,
Suspiriisq;, plura ne tu dicere
" Conere frustra, Aga. En obticesco, quando me
" Mendacii conuictum, et impudentiam
Ipsi necessum est calamitati adiungere.
Cly. Audito nunc iam, quippe aperte proloquar,
Neq; flexuosa ænigmatum diutius
Vtemur ambage, neq; dictis nubilis.
Primum (tibi istuc primo ut obiiciam loco)
Me non uolentem, uiq; raptam coniugem
Duxti, necato Tantalo, cui nupseram
Prius, ac puello sortis ex usu tuæ
Itidem perempto, quem quidem per uim meo
Immitis ad necem reuulseras sinu.
At Ioue creatus uterq; germanus meus
Equis et armis inclyti sæuum tibi
Bellum mouebant. Cæterum senior parens
Tyndareus hoc te exemit e discrimine.
Iam supplicem, ac uersum ad preces. ita deniq;
Meis per hunc potitus es connubiis.
Dein ubi reconciliata sum tibi et addita,
In te simul, cura simul domesticæ,
Vt fœminam inculpatam ego usq; gesserim,
Istuc et ipse conscius testabere.
Pariter'q; casta, domum'q; commodis tuam

A ugens, ita ut siue introires, gaudio
F ruerere tecum, siue prodires foras,
S ortis beatæ dicerent omnes uirum.
" A tqui hic profecto captus est rarissimus,
" V t id genus quis sortiatur coniugem.
" Contra improbamq; et frugis uxorem malæ
" Nihil est negoci, ubilibet nanciscier.
P orro puellis editis nixu tribus,
H unc insuper peperi tibi puellulum,
Q uo tu quidem me pignorum e numero, necans
V nam pater, miserabili orbabis modo.
A t quispiam si te roget, qua gratia
I stam necabis? cedo quid huic respondeas?
A n me tuo loqui necessum est nomine?
H elenen uti Menelaus asserat suam.
A t nos honestum est, ac decorum scilicet
N ece liberorum fœminæ pretium malæ
D ependere? Iis, quæ possidemus optima,
L ongeq; nobis omnium carissima,
R edimemus, hæc inuisa quæ sunt maxime?
A ge siquidem hinc profectus in bellum ieris,
I biq; fueris abfuturus longius
D omi relicta me, quid animi tum mihi
F ore autumas, sedem omnem ubi conspexero
V acantem, & hanc desiderantem filiam?
T um uacua cuncta uirginum conclauia?
E goq; sola sedero perennibus
C onfecta lachrumis, hancq; lugens uirginem,
A d huncce fors sine fine lamentans modum?
H eu gnata qui te seuit, extinxit pater

I psus necans, haud aliud, haud alia manu,
E iusmodi linquens familiæ premium,
A tq; in suos exempla talia statuens.
N am deinde caussa quælibet sufficerit,
O ccasione tantum opus fuerit leui,
V t & ipsa, quiq; mihi supersunt liberi
T e rursus accipiamus istunc ad modum,
Q uo te accipi par est et æquum scilicet.
S ed per deos caucto, neu me adegeris,
V t talis in te fuero, qualem neutiquam
D ecet esse, ne ue rursus id commiseris,
V t ipse talem temet exhibeas mihi,
Q ualem probum esse neutiquam decet uirum.
V erum esto sane, sacrificabis filiam.
S ed interim illic uota quæ facturus es?
Q uid tibi petes? nunquid boni? cum filiam
M actes pater? Reditum ne? nimirum malum,
M iserumq;, quippe domo profectus turpiter.
S ed me tibi boni precari quippiam
P ar fuerit, ac uotis lacessere numina.
A t non et ipsos iudicarimus deos
S tultos item esse, ut annuant eiusmodi,
V t parricidis nos uoluerimus bene, &
Q ui propria facinus patrarint dextera.
A n uero, ad Argos iam reuersus, liberos
T uos placabis? supplex haudquaquam tibi
I stuc licebit, Quis uel aspectu obsecro
P ost e tuis dignabitur te liberis,
C um tu sciens necaris horum quempiam?
N um deniq; hæc sunt pensitata, ac mutuis

Rationibus tractata? An hoc tantum sat est
Sceptris ferundis praeminere, ac bellicum
Ducem uocari? cum tuum fuerit magis
In Danaidum frequente multitudine
Haec, aequa quae sunt, atq; iusta, dicere.
Vultis Pelasgi nauigare ad Ilium?
Igitur uicissim sorte ducta, quaerite,
Cuius necari gnatam oporteat, hoc enim
Ex aequo ad omneis pertinebat. Caeterum
Haud par erat, te solum, & unum ex omnibus
Tuam Pelasgis immolandam filiam
Praebere, siue fratris illud erat magis
Menelai, ut Hermionen neci daret, suae
Causa parentis. Quippe ad illum proprie
Res attinebat. Nunc ego autem quae tuis
Sancte fidem seruauerim connubiis,
Gnata innocens orbabor. At contra soror
Quae casta pacti iura deseruit thori,
Felix aget, reducemq; Spartae ad moenia
Ducet puellam. Siquid horum perperam
Dixi, refelle, sin probe, ac recte mihi haec
Sunt dicta, ne tuam profecto filiam,
Meamq; pariter impius dederis neci.
Ita rectius, consultiusq; feceris.
Ch. Pareto nam profecto liberos decet
Agamemnon incolumeis tueri quenlibet.
Nec ullus haec mortalium refellerit.
Iph. O rphea genitor si mihi facundia
Foret, ut liceret saxa cantu flectere,
Comitesq; post me uoce petras ducere,

Possemq; delinire dictis pectora,
Meamq; trahere, quos uelim, in sententiam,
Nimirum ego istis experirer uti.
Nunc, quæ mihi una ars ac facultas suppetit,
Præstabo lachrumas, quando solum id possumus,
Tuisq; genibus corpus aduoluo meum
Supplex, quod hæc tibi uentre progenuit suo.
Ne me puellam, æuiq; maturam parum
Extinxeris. nam dulce cunctis cœlicam
Aspicere lucem. Cæterum quæ tartaro
Tellus tegit, ne me uidere adegeris.
Ego prima te patrem uocaui, tuq; item
Primam inter omneis me uocasti filiam.
Ego prima quondam genibus insidens tuis,
Atq; ea meo blande premens corpusculo,
Gratas uoluptates frequenter inuicem, et
Dedi, & recepi, ac paria mentis gaudia.
Tuaq; hæc, uti recordor, erat oratio.
An est futurum gnata, ut olim te uiri
In ædibus nuptam beati, ac diuitis,
Et sospitem uideamus, et sic uti tuo
Dignum est parente, commodis, ac liberis
In melius usq; pullulantem? Ad hæc ego
Hanc tum uicissim orationem rettuli,
Hærens tuo, pendensq; de mento, quod hac
Mea prehensum rursus attingo manu.
Quid? Anne ego te uidero senem pater?
An ego uicissim læta te excipiam, meos
Intra penateis, ac tibi inuicem parens,
Laboriosa nutriendi munera

A liquando referam, mutuum te nutriens?
S ermonum ego horum sum memor, uerum tibi in
O bliuionem abiere, meq́; occidere
P aras· at hoc ne feceris per Pelopa, per
C ineres parentis obsecratus Atrei,
M atrem per hanc, quæ me labore plurimo
P arturiit olim, ac denuo nunc parturit,
P aribusq́; rursum tenditur doloribus·
R ei quid est cum Paridis, atq; Helenæ mihi
C onnubiis? aut unde in exitium is meum
V enit Parens? Oculos age horsum in me tuos
D eflecte, & intuitum, simulq́; basium
L argire, ut istuc pignus, ac monimen tui
M ihi ferre saltem fas siet· Si fors meis
F lecti recuses obstinatus uocibus·
G ermane tu quidem pusillus, & impotens
T uis amicis es patronus, attamen
A pud parentem supplicem lachrumis age,
" T ua ne soror detur neci· Nonnullus est
" S ensus malorum infantulis quoq; inditus·
E n supplicat tibi hic silentio pater·
A ge flectere, ac miserescæ respectu mei,
M oueatq́; tete orbanda luce filia·
E n flagitant per mentum id abs te supplices,
D uo tibi cari, atq; amore proximi,
P uer alter, at subolescit annis altera·
O rationem in pauca conferam meam, ac
S ummam rei uerbo profabor unico·
" A spectus huius lucis est mortalibus
" D ulcissimus, uerum profunda manium

" Haud ullus est, qui concupiscat cernere,
" Neq; mente sana est, quisquis exoptat mori.
" Male uiuere autem satius, ac mori bene.
Ch. Infausta, per te, per'q; nuptias tuas
Helene, heu dolor, miseranda prorsus incidit
Clades atridis, atq; Atridûm liberis.
Ag. Equidem scius sum, quatenus miserescere
Conuenit, & idem quatenus non conuenit,
Noui, meos'q; caritate liberos
Prosequor, amo'q;, aliâs profecto insaniam.
Verum patrare hæc uxor arduum mihi,
Et non patrare durum, et arduum est item.
Sed ad hoc agendum me trahit necessitas.
Quantus uidetis adsit hic exercitus,
Quæ nauticorum armata turba militum,
Quot bellicosi Græciæ magni duces,
Quibus negata ad Pergama traiectio,
Ni te immolauero (augur uti Chalcas ait)
Noui nec aliter Ilii uidelicet
Populata dabitur marte tecta exscindere.
Porro tenet diuinus ardor quispiam
Omneis Achiuûm copias, ut quam potest
Ocyssime, soluant rudentes littore, &
Ad barbarorum classe nauigent solum,
Vetent'q;, ne posthac quis ausit coniuges
Raptu procaci abducere græcanicas.
Argis at hi meas necabunt filias,
Tum uos item & me, si quidem fraudauero
Oracla Diuæ postulantis uirginem.
Neq; gnata frater subigit inuitum meus

A dhæc, nec huius me trahit sententia,
S ed ipsa potius adigit horsum Græcia,
P er quam necesse est, seu uelim, seu non uelim,
T e te immolare. Parte at istac uincimur
N ecessitate, nec licet resistere.
I mmo illa quantum in te'q;, me'q; filia
S tatuenda libera, neq; ferendum illud uiris
G ræcis, uti per uim rapaces improbam
L egitima temerent barbari connubia.
Cly. H ei mihi gnata, proh dolor hospitæ
H eu me miseram, tui
C ædes exanimat. pater
O rco tradens te, fugit impius.
Iph. H ei mihi mater, mater, siquidem
H æc lugubris cantio nobis
S ic fortunæ uisum, utrisq;
C ompetit, haud phœbeæ posthac
M unere lucis, neq; uitali hac
V escimur aura?
P roh proh tectæ niuibus rupes,
A tq; idæi Phrygiæ montes,
I n quos olim Priamus tenerum
P ater infantem exposuit, matre
P rocul amotum, uti morte periret,
P aridem, quem quondam urbis Phrygiæ
I dæum plebes idæum
D ixit, dixit,
V tinam nunquam hoc euenisset,
I nter Paridem montana boum
E nutritum armenta bubulcum,

Pellucentes

P ellucentes colere ad lymphas,
V bi nymphis gratissima sedes,
L iquidi fontes, prata ubi uernant
P assim, & picti floribus agri,
M uricæ tinctæ ubi lucente rosæ,
P urpureiq; micant hyacinthi,
C arpendi ungue trium diuarum.
Q uoq; accessit pridem Pallas,
G audensq; iocosa fraude Venus,
N eq; non Iuno, neq; non uolucer
I ouis interpres Maiæ proles.
A lite Cypris amore superba,
H asta pallas, Iuno marito
I oue, qui sceptris diuûm potitur,
I nuisum ad certamen formæ,
A tq; arbitrium triste profectæ,
Q uod mihi acerbam peperit mortem,
Q uanquam ea rursum Danais pariet
A eternam famamq;, decusq;,
D ilecta o mihi turba puellæ.
Ch. D elegit aris præferiri uictimam
D iana te, bello auspicando ad Ilium.
Iph. H ei mater mea, proh genitrix
Q ui me progenuit Pater,
I dem me male destitutam
P erdit, proh ego tristibus
F atis nata, uidens acerbam,
I nfaustamq; Helenen, necor,
D iri conficior Parentis
D ira cæde. utinam mihi
P ortum classis in aulidensem

Nunquam puppibus ærea, il-
lidens rostra solo appulisset.
Ventis o utinam secundis
Recta cursus ad Ilium
Vexisset celeres carinas.
Transuersis neq; flatibus
In terramq; ferentibus
Euripi exagitasset undas
Iuppiter, auras aliis alias
Placans, quo sua carbasa læti
Placitis uideant distenta notis,
His immittere tristia suetus,
Hos ui cohibens, aliis donans
Soluere cursumq; tenere suum,
Alios cogens proferre moras.
An non satis profecto
Calamitosum erat genus,
Calamitosum erat parum
Per se genus mortalium?
At quorsum erat necesse,
Sibi pestilens ut ipsi
Accerserent fatum uiri?
Ch. Eheu Pelasgis mala uiris ingentia,
Luctus item ingentes parit sata Tyndaro.
Certe misertumest me tui, cui talia
Mala obtigerunt, prorsus indignæ cui
Tantum malorum sors iniqua impingeret.
Iph. Mater heu uirûm cateruam adesse uideo comminus.
Cly. Nempe & ipsum cõspicis parẽte progenitum dea
Gnata, cuius huc ab Argis es profecta nomine.
Iph. Mihi fores aperite famulæ, corpus ut cælem meum.

Cly. C æterum quo gnata refugis?
Iph. N empe me prohibet pudor
O btueri quisquis hic, quẽ Graii Achillem noiant.
Cly. A t quid? hunc reuerere tandem.
Iph. Q uod parum uidelicet
I sta nobis auspicato cesserint connubia.
Cly. N oli in his, quæ nunc geruntur gnata te negociis
A gere delicatam, at hic maneto nobis. res enim hæc
N on pudorem postulat, nec exigit reuerentiam,
S i modo obtinere quouis (quod agitur) liceat modo.
Ch. M ulier heu male fausta Ledæ gnata.
Cly. V era prædicas.
Ch. I nter Argiuos tumultus grauis, & igens perstrepit.
Cly. Q uis tumultus, indicat mihi?
Ch, F ilia super tua.
Cly. O men haud lætum elocuta.
Ch. Q uod hanc necari oporteat.
Cly. N emo contradicat istis?
Ach. I pse ego uidelicet
I n periclum ueneram.
Cly. Q uod hospes in periculum?
Ach. N empe ne lapidarer.
Cly. A n ob id, ꝙ meæ tu filiæ
T enderes seruare uitam?
Ach. A t istud ipsum scilicet.
Cly. S ed quis audeat tuum corpus manu contingere?
Ach. V niuersa turba Graiûm.
Cly. C æterum nunquid tibi
F ida myrmidonum manus suo aderat auxilio duci?
Ach. I mmo primi hi præbuere semet aduersarios,
A tq; primi restitere.

Cly. Occidimus eheu filia.
Ach. Meq; dicebant amore uincier Connubii,
Proin parum consulere graiûm copiarũ commodis,
Quippe priuatis adactum, ac seruientẽ affectibus.
Cly. Verum ad hæc quid rettulisti?
Ach. Nempe quæ coniunx mihi
Fuerit antehac futura, non decere occidier.
Cly. Idq; recte es elocutus.
Ach. Quamq; iam fama mihi
Genitor ipse dedicasset.
Cly. Quin & Argis insuper
Euocatam litteris huc aduenire iusserit.
Ach. Cæterum clamore uictus abeo multitudinis.
Cly. Nam malum istuc impotens.
Ach. Tibi opitulabimur tamen.
Cly. Cumq; multis dimicabis unus?
Ach. Hos ne conspicis
Adferenteis arma?
Cly. Dii precor tibi adsint prosper.
Ach. Ii quidem sunt adfuturi.
Cly. Proinde gnata iam haud cadet?
Ach. Non profecto, me uolente.
Cly. Sed adfuturus quispiam,
Qui manum iniiciat puellæ?
Ach. Iam aderit innumerabilis
Militum caterua porro dux Vlysses agminis.
Cly. Sisyphi num nam propago?
Ach. At ipsus ille scilicet.
Cly. Num suapte autoritate istæc agit? an ad munus hoc
Militum iussu uocatus?
Ach. Ipse sumpsit sibi uolens.

Cly. M unus assumpsit scelestum, cæde cupiens pollui.
Ach. V erum ego hunc prohibebo.
Cly. N um nam ducet inuitam manu,
V iq; raptam?
Ach. S cilicet flauentibus tractam comis.
Cly. Mihi quid inter hæc agendum?
Ach. T u renitens filiam
V iribus retinebis.
Cly. Hanc quidem quod ad rem pertinet,
G nata non mactabitur.
Ach. Res huc uidelicet loci
V eniet.
Iph. A t dictis meis iam mater aurem commoda
Q uippe iam dudum absq; caussa nec merētē te tuū
V ideo succensā ī maritū, at illa q̄ fieri haud queant
N eutiq̄ procliue nobis sustinere, ac uincere.
I gitur huic prompto, ac parato nos iuuare, gratia
E st habenda, & approbanda pectoris propensio.
C æterum tuum illud est uidere, ne quid copias
T u quoq; irrites, & hac ratione nihilo plus tamen
E xplicemus Hic sibi ingens interim accersat malū.
Q uin magis, quod cogitanti uenit in mētē modo,
Mater accipe. Nam mori mihi certa stat sententia.
V erum idipsum fortiterq;, cumq; laude peruelim
F acere porro animo relegans maleuolentiam meo.
N unc age hoc mecum parēs communiter considera.
N ostra quam sit recta ratio, quam tibi iam proferā.
G ræciæ primū illa tellus, quæ quidē est amplissima
R espicit me tota, & ex me mille cursus nauium
P endet, ex me gentis una excidia pendent Iliæ,
E st situm in me, si quid olim fors nocere barbari

A pparabunt uim ferentes fœminis nostratibus,
N e sinantur nobiles, ditesq; raptu abducere
C oniuges e Græcia. simulatq; pœnas penderit
T roia Graiis debitas Helenes abactæ nomine,
Quam quidẽ priameius ille rapuit abductã Paris.
H æc profecto cuncta redimã morte (si cadam) mea,
T um decusq;, et celebre nomen hic mihi parabitur,
Quippe quæ meopte capite liberarim Græciam.
N ec uidelicet meæ me conuenit dispendio
A dmodum uitæ moueri. quando me communiter
O mnibus peperisti Achiuis, non tibi uni proprie.
D einde tot uirorum in armis constituta millia,
T otq; millia classe tanta horsum profecta, nomine
P atriæ læsæ haud ferenda, præter æquum, iniuria,
P rõpta sunt patrare sese dignũ in hosteis quippiã,
D enuq; & pro uindicanda mortem obire Græcia.
V nius mea uita porro obsistet istis omnibus,
Quo minus fiant. ĩ hac re quæso utrum sit æquius?
N unquid est aduersus ista quod queamus dicere?
V erum age hinc ad illa iã ueniamus. hũc neutiq̃
C onuenit, cunctis Achiuis unius mulierculæ
G ratia, contendere armis, lucéq; priuarier.
» P ræstat unicus uir, estq; lucis huius munere
» D ignior, quam multa sane fœminarum millia.
D eniq; hoc Artemidi si fors ui sum ita, ut meũ caput
P ostulet sibi uindicare, quæso te num nam deæ
I psa mortalis manum fefellero, aut suffugero?
I d quidem sperare stultum. Dedo corpus hoc meum
Græciæ. proin immolate. marte Troiam exscindite.
H æc enim monimenta uiuent tẽpus in longũ mei,
H iq; gnati, nuptiæq;, meiq; nominis decus.

D eniq; æquum est nos Achiuos, imperare barbaris
M ater, haud contra Pelasgis imperare barbaros.
» Quippe nata est seruituti barbarorum natio,
» C æterum Graiûm genus natura statuit liberum.
Ch. A t te quidem quod attinet Iuuencula,
I stoc beata es tam uirili pectore, at
E x parte sortis, ac deæ felix parum.
Ach. A gamemnonis generosa proles, cœlitum
A liquis profecto me beatum fecerit,
S i te mihi liceat potiri coniuge.
A c te simul felicem opinor Græciam,
E t te tua felicem opinor Græcia.
T ua nam proba est, & gente digna oratio.
V t quæ recusans cum deis luctarier,
I d quod tuis scis esse maius uiribus,
P erpenderis, facto quid usus, & simul
P ræsens quid ista postulet necessitas.
A t me tui magis, ac magis connubii
R apit cupido, mentis indolem tuæ
D um specto, nam generosa es, atq; strenua.
A t tute tecum quid uelis considera.
S iquidem ipse de te bene mereri peruelim,
D omumq; ducere coniugem, ac pectus meum
M ale angat, ipsa testis est mihi Thetis,
N isi te neci subduxero, ac seruauero,
D anais resistens ui, manumq; conserens.
» H æc confer ingens mors, & atrox est malum.
Iph. L oquor hæc profecto mentis ex sententia,
N ec ullius permota respectu uiri.
B ella ciet autor, atq; cædes Tyndaris
V iris cruentas, corporis specie sui.

Verum hospes, obsecro neu mea tu gratia
Cæsus cadas, nè ue trucides quempiam,
Quin me sinas seruare Græciam precor,
Modo id situm in me, & quolibet liceat modo.
Ach. O mira rari pectoris præsentia.
Nequeam profecto aduersus ista dicere
Diutius, quando hæc tuo sententia
Animo sedet siquidem mihi uidetur &
Generosa, & excellente digna stemmate.
Quid enim uerebor, uera quæ sunt proloqui?
At fors futurum est mentem ut istam pœnitens
Mutes, proinde uti scias, quæ dixerim
Præstare promptum me, arma ad aras comminus
Parata statuam, quo siet si forte opus
Non te sinam, immo ui uetem necarier.
Nostrisq; fors utère tum sermonibus,
Simulac tuis conspexeris ceruicibus
Ferrum imminere proinde nequaquam sinam
Tua perire uirgo te socordia.
Quin hisce potius templa, & aras numinis
Armis adibo, tuamq; ibi præsentiam
Opperiar aduentum puella manens tuum.
Iph. Quid obtices o mater? ac silentio
Manantibus genæ rigantur lachrumis?
Cly. Hei misera, causa sat mihi est idonea.
Cur debeam dolere, & excruciarier.
Iph. Animum adde nobis potius & frangi ueta,
Ne pectoris minuito mi constantiam,
Atq; his mihi in rebus parens morem gere.
Cly. Dic quando nullo filia in negocio
Nos te precantem iusta, defraudabimus.

Iph. Ne tu capillis igitur euulsis comam
Laniaris, aut pullos amictus sumpseris.
Cly. Istuc quid ais? o gnata cum pereas mihi?
Iph. Minime profecto, salua sum per me tibi
Famæ perennis ueniet inclytum decus.
Cly. Cuiusmodi hoc est, quod mones? an obsecro
Non conuenit lugere mortem me tuam?
Iph. Minime sepulchrum quando nec statuent mihi.
Cly. Quid? an sepulchri non sat ost occumbere?
Iph. Etenim ipsa diuæ maximo natæ Ioue
Mihi futura templa monimenti loco.
Cly. Age gnata in istis nunc uoluntati tuæ
Morem geram, quando ipsa dixisti probe.
Iph. Vt pote beata, ac bene merens de Græcia.
Cly. Sed quid tuis renuntio sororibus?
Iph. Ne quando pullis membra uelent uestibus.
Cly. Virginibus autem quod lubenter audiant,
Quid me tuo iubes referre nomine?
Iph. Feliciter iubeas ualere Et hunc mihi
Alas Orestem, ut exolescat in uirum.
Cly. Complectere, hoc uisura postremum die.
Iph. Germane cordi unus meo carissime,
Vtcunq; tu pro uiribus certe tuis
Tuæ sorori es opitulatus sedulo.
Cly. Est aliud, Argis quod uelis curarier,
In quo queam tibi facere gratum filia?
Iph. Meum parentem, coniugem genitrix tuum
Ob ista quæ so facta nequid oderis.
Cly. Isti tua multum laborum gratia
Exhauriendum, atrociaq; certamina
Subeunda.

Iph. Verum inuitus hic me perdidit,
Consulere quærens dignitati Græciæ.
Cly. Atqui uolens si faciat istuc, aut dolo,
Et indecore faciat, & parum Atreo
Dignum parente.
Iph. Me quis hinc deduxerit
Mihi prius, quam tracta lanietur coma?
Cly. Ego te sequar.
Iph. Faxis caue, neq; conuenit.
Cly. Tuis adhærens uestibus.
Iph. Mihi o parens
Obtempera mane. decorum enim id magis
Mihiq;, tibiq;. Cæterum me quispiam
Ex his ministris patris, in pratum deæ
Artemidis hinc deducat, ubi mactabimur.
Cly. Discedis eheu gnata.
Iph. Scilicet, neq;
Reditura rursus abeo. Cly. matre uidelicet
Num nam relicta?
Iph. Nempe sic, uti uides,
Indigne, & immerenter.
Cly. Ah mane obsecro.
Ne gnata ne me deseras.
Iph. Haud te sinam
Stillantibus uexare lachrumis genas.
At uos puellæ Artemidi filiæ Iouis
Pæana canite, de nece, atq; obitu mei
Bene ominantes. Tum Pelasgis omnibus
Precationes, faustaq; sonent omina.
Ac primus aliquis auspicetur tollere
E corbe frondes. Deinde puris ardeat

S acer ignis in prochytis. Pater porro meus
R ite fragranteis teneat aras dextera.
E tenim salutem pariter, & uictoriam
P aritura cunctæ uenio genti Græciæ.
Iph. D ucitote me, Ilii
D iruendis mœnibus,
P hrygibusq; perdomandis
D estinatam uictimam
S erta texta porgite,
C omisq; uinciendis
F erte frondeis, ac piis
I rrigationibus,
F ontibusq; sacris
D euocate in ædem,
D euocate in aram,
H eram Artemin potentem.
A rtemin beatam.
V ti meopte sanguine,
C apitisq; cæde nostri,
(Q uando hoc ita est necesse)
F ata placem numinum.
Ch. O ueneranda,
V eneranda parens,
Q uomodo tibi debitas
I mpertiemus lachrumas?
N am nefas, neq; conuenit
M iscere sacra fletu.
Iph. O sodalium
T urba dulcis uirginum,
A rtemin communibus
C elebrate cantilenis,

Quæ croco rubentia
C arpenta ducit urbi
A duersa Chalcidensi.
V bi bellicæ feruent trabes
N ominis caussa mei,
N empe hic reductis portuum
A ulidis secessibus.
I ò parens tellus,
O Pelasgica,
M ycænæq; nostri altrices.
Ch. V rbem uocasti Persei
C yclopio labore,
M anibus'q; fabricatam.
Iph. Profecto lumen ingens
E didistis Græciæ.
H aud quidem abnuo mori.
Ch. T ua nanq; tete gloria
N ullo relinquet tempore.
Iph. I ò Iò
P hœbea fax diurnæ
V ectrix amica lucis,
O dulce lumen ætheris,
A lterum mox, alterum
E xigemus æuum,
O rbem alterum incolemus.
O blanda lux, iam mihi uale.
Ch. H eus Heus
S pectate euntem uirginem,
T roiana per quam pergama
D euicta subruentur.
E n comante uertice

S erta gestat frondea
I niecta militum manu.
M ox uiraginis deæ
A ræ dicatum cespitem
S acra scatente lympha,
M anantibusq; riuis,
P urpurante aspergine
C ruoris irrigabit.
C andido de corpore
C eruice cum resecta
P rocumbet, ac feriet solum.
P atria te manent sacra,
T e manent pelasgûm
V niuersæ copiæ,
C lasse quæ desiderant
P hrygios adire muros,
Q uod quidem ut feliciter,
F austeq; cedat illis,
A gite prognatam Ioue
I nuocemus Artemin.
S emper colenda diua,
H umana cui placent sacra,
D a militi Pelasgo
A ppellere Phrygum in solum,
P erfidæq; Troiæ
S edes adire sacras.
D a uictorem Agamemnonem
V ictrice cum caterua,
P ulcherrimum triumphum
I n Græciam referre,
L æta uincientem

I nclytæ tibi tempora
V ictoriæ corona.
L aude parta nominis
Q uod usq; uiuat, & quod
N ullis senescat unquã,
I ntercidat'ue seculis.
Nuntius P rodito tectis Patre Tyndareo sata
Q uo dicta cognoscas Clytemnestra mea.
Cly A udita me me uox tua exciuit foras,
T repidamq; misere, diro & attonitam metu,
N um tu mihi aliam calamitatem quampiam
A dfers ad hanc, quæ nunc adest?
Nun. D e filia
T ua, stupenda nuntiabo iam tibi, &
P ortentuosa.
Cly. Próinde ne contère, sed
E xpone rem, quantum potes, celerrime.
Nun. Q uin o mihi regina dilectissima,
R em prorsus omnem luculenter audies.
E x ordine autem cuncta narrabo, nisi
S iquid memoriæ lapsus, errantem mihi
I nter loquendum linguam item turbauerit.
V t igitur in lucum deæ peruenimus
A rtemidis, atq; in florulenta prata, ubi
A derant Achiuûm conglobatæ copiæ,
T uam cateruis prosequentes filiam,
G lomerata coiit illico Argiuûm phalanx.
S imulatq; porro ductor Agamemnon uidet
M ox immolandam in lucum euntem uirginem,
G emitum profundo ducit altum pectore,
R etroq; flexo uultu, amaras lachrumas

Profudit oculis, ora uelis obtegens.
At illa patri proxime assistens suo,
Hæc elocuta est. O parens adsum tibi,
Et hocce corpus pro salute patriæ,
Proq; uniuersa Græcia trado uolens.
Vt immolandum hinc ad dicatas numinis
Ducatis aras, quando diuûm oracula
Ita canunt. Prorsum quod ad me pertinet
Et rem geratis bellicam feliciter,
Lætæq; uobis præmium uictoriæ
Cedat, proinde illud precor, ne clanculum
Mihi Pelasgûm quispiam admoueat manum.
Nihil reluctans colla porrigam, ac uolens.
Atq; hæc quidem est effata. Cæterum stupor
Omneis capit, robur tuenteis uirginis,
Et uirginalis animi celsitudinem.
Talthybius autem cuius hæ partes erant,
Media Pelasgorum inter astans agmina,
Bene ut ominentur copiis, denuntiat,
Linguisq; faueant. deinde fatidicus celer
Chalcas in auro intermicantem sportulam
Nudans, & e loculis acutum proferens
Imponit ensem, ac uirginis flauum caput
Sertis reuincit frondeis. Tum peleo
Editus Achilles, sportulam gestans sacram,
Sacrasq; peluets celere cursu, numinis
Obibat aras, simul & hæc precatus est.
Artemi ferarum magna domitrix, ac Iouis
Veneranda proles, quæ nitentem luminis
Blandi facem alto noctium silentio
Vectare solita es, placida sume uictimam hanc,

Quam tibi damus, simul Pelasgûm exercitus,
Simul & Agamemnon imperator agminum,
Intaminatum sanguinem, qui uirginis
Pulcherrimæ manabit e ceruicibus.
Ac dextra classi prosperum cursum annue,
Liceat'q; nobis Marte capere pergama.
Stant inter hæc fratres Atridæ, omnis'q; item
Exercitus, solo tenentes lumina.
Atq; ibi sacerdos, ense correpto manu
Rite est precatus, deinde dispicit locum,
Qua commode iugulum feriret uirginis.
Mentem mihi haud exiguus occupat dolor,
Stabam'q; mœstus ora defigens solo,
Oculos'q; pronos. Cæterum subbito noua,
Visu'q; mira res ibi accidit, sonum
Plagæ per auras nemo non sensit palàm,
Porro puella, nescio quonam loci
Euanuit subducta. Tum uocem stupens
Tollit sacerdos. turba Graii exercitus
Acclamat uniuersa, dum quoddam uidet
Mirabile ostentum a deorum quopiam
Conspectibus spem præter obiectum suis.
Quod credier nequibat. ac ne tum quidem
Oculis ubi coràm pateret testibus.
Siquidem iacebat cerua palpitans humi,
Visenda uasti mole mira corporis,
Specie decente insignis, ac spectabilis,
Cuius cruore imbuta numinis affatim
Vndabat ara. Proinde Chalcas interim
Quantum putas gauisus, hæc effatus est.
Huius pelasgûm principes exercitus

Communis

Communis, hanc coram uidetis hostiam,
Altaribus quam diua supposuit suis,
Ceruam uolucrem? En hancce uirginis uicæ
Amplectitur libentius, nequid suas
Commaculet aras nobilis uirgunculæ
Cæde cruenta, & hocce consulit uolens
Boni, accipitq; ac prosperos per æquora
Vndosa cursus annuit nobis, uti
Priameia liceat classe adire pergama,
Quapropter omnes classe uecti milites
Animum bonum, fiduciamq; sumite,
Ac petite naueis. hoc enim nobis die
Curuis relictis portuum secessibus
Aulidis, aranda Aegæa ratibus æquora.
Vt penitus autem uictima est uulcanius
Exusta flammis, tum precatus prospera est
Sacrificus, ut reditus secundus ab Ilio
Victricibus domum daretur copiis
At me tibi transmisit Agamemnon, uti
Hæc nuntiarem, ac certiorem redderem,
Ipsi deûm quid accidisset numine.
Et ut pararit sibi per omnem Græciam
Famæ decus, quod nulla prorsus secula
Oblitterabunt ast ego uidelicet
Quod ipse præsens his & oculis uiderim,
Id narro, proles ad deûm consortia
Tua subuolauit Proinde quod reliquum est, age,
Istam remittas mentis ægritudinem, ac
Tuo marito desinas irascier.
Inopina diuûm fata, quosq; diligunt,
Seruant. hic unus filiam mulier tuam

Et mortuam conspexit, et uiuam, dies.

Ch Vt ista uolupe est, tibi ferentem nuntium
Audire, porro cœlitum in consortio
Transigere uitam pignus affirmat tuum.

Cly. Quis te deorum gnata rapuit?
Qui te compellabo rite?
Quid dicam, aut quid suspicer? anne hoc
Mihi frustra blandirier his uerbis,
Tristi ut luctu tui desistam?

Ch Atqui huc Agamemnon uenit ductor,
Vnde hæc ipsa possis audire.

Ag. Vxor, beati filiæ caussa sumus
Forsan futuri. quippe certum est, cœlitum
Illam in deûm manere contubernio.
At tibi puello hoc pariter abducto, domus
Repetenda. siquidem ut nauigare copiæ
Properent. uides. Valeto. colloquar diu
Troia reuersus, & interim tibi sit bene.

Ch Felix Atrida terram adi phrygiam,
Felix redito.
Mihi pulcherrima abs Troia spolia huc reportans.

FINIS.

Erasmi Roterodami de laudibus Britanniæ, Regisq;
Henrici Septimi, ac regiorum liberorum, carmine
hexametro, et Iambico trimetro acatalectico.

BRITANNIA LOQVITVR.

S I iactare licet magnorum munera diuûm,
Sibiq; ueris fas placere dotibus,
Cur mihi non uidear fortunatissima tellus.

Digna

» Digna est malis, bona quæ parum nouit sua,
V ltima lanigeris animosa est India lucis.
S uis superbus est Arabs odoribus.
T huriferis gaudet Panchaia diues harenis.
I bera flumen terra iactat aureum.
A egypto faciunt animos septem ostia Nili.
L audata Rheni uina tollunt accolas.
L æta nec uberibus sibi displicet Aphrica glebis.
H æc portubus superbit illa mercibus.
A t mihi nec fontes, nec ditia flumina desunt,
S ulci ue pingues, prata nec ridentia.
F œta uiris. fœcunda feris. fœcunda metallis.
N e glorier, q̃ ambiens largas opes,
P orrigit Oceanus, neu q̃ nec amicius ulla
C œlum, nec aura dulcius spirat plaga.
S erus in occiduas mihi Phœbus conditur undas,
S ororq; noctes blanda ducit lucidas.
P ossem ego laudati contemnere uellera Bœti.
V bi uillus albis mollior bidentibus?
E t tua non nequeam miracula temnere Memphi.
V erum illa maior, iustiorq; gloria,
Q uod Latiis, q̃ sum celebrata Britannia Graiis,
O rbem uetustas, q̃ uocauit alterum.
N on tamen hæc iacto. nam sunt antiqua sed inde
A ttollo cristas, ac triumpho serio,
Q uod mihi rex pulchri pars est pulcherrima regni,
R ex unicum huius seculi miraculum.
I nstructus pariter Martisq;, & Palladis armis,
B elli peritus, pacis est amantior.
I ndulgens aliis, sibi nil permittit, habenas
S uis relaxans ciuibus, stringit sibi.

Hoc regnum ille putat, patriæ carissimus esse
Blandus bonis, solis timendus impiis,
Non Deciis sua Roma· suo non Attica Codro
Pluris fuit, factis redempta mutuis.
Numinis ac cœli tanta est reuerentia, quanta
Nec erat Metello, nec marito Aegeriæ.
Non mellita magis Pylio facundia regi,
Nec Cæsari mens maior, aut sublimior.
Nec Mœcenati uel dextra benignior unquam,
Vel sanguinis tam magna parsimonia.
Creditus Aeneas Veneris de semine cretus.
Dictus parente Scipio satus Ioue.
Quid si priscæ meum uidissent secula Regem,
Hoc ore tam decente, tali pectore?
Non ne Iouem humanis ipsum succurrere rebus,
Nostro latentem credidissent corpore?
Atq; hic semper erit magni mihi numinis instar,
Meus hic Apollo seculi pater aurei.
Hoc oriente meis gens ferrea cessit ab oris,
Fraudes reuersa Astrea distulit malas.
Non secus ac toto uanescunt sidera cœlo.
Simul ore Titan emicauit igneo.
Claudere iam Ianum fas est, iam ducere longas
Custode rerum tam potente ferias.
Me miseram cur huic æternos Iuppiter annos
Non addidisti, cuncta cum donaueris?
Nolunt nostra suis æquari numina regnis.
At si qua magnos uota tangunt cœlites,
Serus sidereas certe reseratur in arces,
Fatale sera stamen amputet Atropos.
Finiit Alcides speciosos morte labores,

Debetur

Debetur altum regibus cœlum bonis.
Hunc repetant superi, sed tum, cum Nestoris æuum,
Vbi senectam uicerit Titoniam
Et uiuet tamen usq; mihi, dum regia proles
Referet parentis nomen, os, & indolem.
Quæ mihi purpureis iam quina adolescit in aulis,
Regum futuri tres patres, matres duæ.
Non aliter pictis Pesti uernantis in hortis,
Almo nitentes rore pubescunt rosæ,
Formosæ Veneri flos acceptissimus, et quo
Nec spirat alter, aut renidet blandius,
Nec cui nexilibus sit gratia tanta coronis,
Ambire solus regiam dignis comam.
Hic ubi cultoris lasciua industria docti,
Miscere gaudet punicantes candidis,
Plurimaq; in spina rutilat rosa, & albicat, una
Vt lacteum si muria iungas ebur.
Omnibus idem odor est. ros omnes educat idem.
Eadem iuuenta. forma par. idem frutex.
Atq; eadem tellus succo nutricat eodem,
Fouentur auris iisdem, eodem sydere.
Sunt duo, quæ uariant, cognataq; germina pulchros,
Aetas, colorq; diuidunt discrimine.
Hæc modo nata, latet prope cortice tota uirenti,
Tenuiq; rima tenera lucet purpura.
Hæc niuei tantum fastigia protulit oris,
Sensim at dehiscens turgidos rumpit sinus.
Exerit hæc totum discissa ueste mucronem,
Clausas minata iam comas euoluere.
Illaq; lacteolos non dum exinuauit amictus,
Vix credit auris tam rudes adhuc opes,

Candida sed tenui suffunditur ora rubore,
Seu fratris hic est, siue sideris color.
Maxima ter seno foliorum gaudet honore,
Tyrio micantes explicans ostro comas.
Non sic lana rubet bis concha imbuta marina,
Non sic eois Phœbus emergens aquis.
Nec solum arridet pulchro uenientibus ore,
Luteola sed iam pollicetur semina.
Hic meus Arcturus, qui nominis omine felix,
Virtute reddet, quem refert uocabulo.
Aspice quod specimen generosæ frontis in illo est,
Vt lucet oculis uiuidus mentis uigor.
Præcoqua nec tardam expectat sapientia pubem,
Præuertit annos indoles ardens suos.
Talis Iesides, illiq́; simillima proles,
Hic cum timendas dissecat puer feras,
Hæc quando ancipitem potuit dissoluere litem,
Malamq́; fraudem fraude docta prodere.
Proxima consequitur nymphe, quæ nomina ducit
Ab unione, Persici fœtu maris.
Omine delector, blando candore lapillus
Placet pudore Margarita lacteo.
Hic teres est, nec inæquali leuore rotundus,
In Margaritæ moribus scabrum nihil.
Est noua cum liquido gemmæ cognatio cœlo.
Claret sereno sole, pallet nubilo.
At mea uirgo piis est addictissima diuis,
Cœlumq́; mauult, quam uagum pelagus sequi.
Hanc qui cum sociis uidisset ludere nymphis,
Habiliq́; fratrem, tela torquentem manu,
Aureus hic Phœbus, soror hæc argentea Phœbi est,

Per

Per ipsa iuret alma phœbi lumina.
I am puer Henricus, genitoris nomine lætus,
Monstrante fonteis uate Laurigero sacros,
P alladias teneris meditatur ab unguibus arteis,
Quam multus illi lucet in uultu pater.
T alis in Ascanio renitebat imago parentis,
Sic pulchram Achilles ore reddebat Tethyn.
N escio quid Maria præclari spondet ab ipso
Nunquam occidentis sideris cognomine.
S ed cunas Edmonde tuas quo carmine dicam?
Adeste plectris huc Sorores aureis.
E t puero fidibus placidos accersite somnos,
Ac fescenninis insonate uersibus.
M uneribus blandis cunabula spargite nymphæ,
Aggerite, quicquid est odori graminis.
A mbrosiam. Casiã. Caltam'q;. Thymum'q;. Crocum'q;,
Et Syra Amôma, nec insuauem Amaracum.
T um florum mille species, ac mille colores,
Sed plurima omneis inter ardeat rosa.
H anc turbam, hanc niueam pulchris muscæte corollis,
Gaudet paternis parua proles floribus.
V os precor o puero date uellera candida Parcæ,
Eat'q; fausto molle stamen pollice.

FINIS.

Erasmi Roterodami ad Gulielmum Copum Basiliensem De senectutis incommodis, Heroico carmine, et Iambico dimetro catalectico.

N ica nobilium medicorum gloria Cope,
Seu quis requirat artem,
S iue fidẽ spectet, seu curã, in quolibet horũ,

V el iniquus ipse nostro
P raecipuos tribuit Gulielmo, liuor honores.
C edit, fugitq; morbi
I ngenio genus omne tuo. teterrima porro
S enecta, morbus ingens,
N ullis arceri ue potest, pelli ue medelis,
Q uin derepente oborta
C orporis epotet succos, animiq; uigorem
H ebetet, simul trecentis
H inc atq; hinc stipata malis, quibus omnia carptim
V ellitq;, deteritq;
C ommoda, quae secum subolescens uexerit aetas,
F ormam statum colorem.
P artem animi memorē cum pectore lumina, somnos,
V ireis, alacritatem.
A utorem uitae igniculum decerpit, & huius
N utricum liquorem,
V italeis adimit flatus. cum sanguine corpus.
R isus. iocos. lepóres.
D eniq; totum hominem paulatim surripit ipsi,
N eq; de priore tandem,
P raeterquam nomen, titulumq; relinquit inanem.
C uiusmodi tuemur
P assim marmoreis insculpta uocabula bustis.
V trum haec senecta quaeso,
A n mors lenta magis dicenda est? inuida fata, et
I mpendio maligna,
V t quae deteriora labantis stamina uitae,
P ernicitate tanta
A ccelerare uelint, rapidisq; allabier alis.
A t floridam iuuentam

V squeadeo male præcipiti decurrere filo,
V t illius priusquam
C ognita sat bona sint, iam nos fugitiua relinquant.
E t citius, atq; nosmet
P lane uiuere senserimus, iam uiuere fracti
R epente desinamus.
A t cerui uolucres, et cornix garrula, uiuunt
T ot seculis, uigentq;.
V ni porro homini post septima protinus, idq;
V ix dum peracta lustra,
C orporeum robur cariosa senecta fatigat.
N eq; id satis, sed ante
Q uam decimum lustrum uolitans absoluerit ætas,
T entare non ueretur
I mmortalem hominis, ductamq; ex æthere partem.
E t hanc lacessit audax,
N ec timet ingenii sacros incessere neruos,
S ua si fides probato
C onstat Aristoteli. sed quorsum opus obsecro tanto
A utore, quando certam
I psa fidem, heu nimium facit experientia certam.
Q uam nuper hunc Erasmum
V idisti media uiridem florere iuuenta?
N unc is repente uersus,
I ncipit urgentis senii sentiscere damna,
E t alius esse tendit,
D issimilisq; sui. nec adhuc phœbeius orbis
Q uadragies reuexit
N atalem lucem, quæ bruma ineunte calendas
Q uinta anteit nouembreis.
N unc mihi iam raris sparguntur tempora canis,

E t albicare mentum
I ncipiens, iam præteritis uernantibus annis,
V itæ monet cadentis
A duentare hyemem, gelidamq; instare senectam.
E heu fugacis, ohe
P ars ueluti melior, sic & properantior æui
O seculi caduci
F los nimium breuis, & nulla reparabilis arte,
T eneræ o uiror iuuentæ,
O dulces anni, o felicia tempora uitæ,
V t clanculum excidistis,
V t sensum fallente fuga, lapsuq; uolucri,
F urtim auolastis, ohe
H aud simili properant undosa relinquere cursu
V irideis fluenta ripas.
I mpete nec simili fugiunt caua nubila, sicuis
Q uoties aguntur Euris.
S ic sic effugiunt tacitæ uaga somnia noctis,
S imul auolante somno,
Q uæ desiderium, curas & præter inaneis
S ui nihil relinquunt.
S ic rosa, quæ tenero modo murice tincta rubebat,
T enui senescit haustro.
A tq; ita (me miserum) nucibus dum ludo puellus,
D um litteras ephebus
A rdeo, dum scrutor pugnasq;, uiasq; sophorum,
D um rhetorum colores,
B landaq; mellifluæ deamo figmenta poesis,
D um necto syllogismos,
P ingere dum meditor tenueis sine corpore formas,
D um sedulus per omne

Autorum uoluor genus impiger, undiq; carpo
Apis in modum Matinæ
Prædias solidum cupiens absoluere cyclum
Sine fine gestiens,
Singula correptus dum circumuector amore,
Dum nil placet relinqui,
Dum'q; profana sacris, dum iungere græca latinis,
Studeo'q;, molior'q;,
Dum cognoscendi studio, terra'q;, mari'q;
Volitare, dum niuosas
Cordi est, et iuuat, & libet ereptare per alpes,
Dulces parare amicos,
Dum studeo, atq; uiris iuuat innotescere doctis,
Furtim inter ista pigrum
Obrepsit senium, & subito segnescere uires
Miror'q;, sentio'q;.
Vix'q; mihi spatium iam defluxisse ualentis
Persuadeo iuuentæ.
Cur adeo circunspecte, parce'q; lapillis,
Cur purpuris, et ostro
Mortales utuntur, et ætas aurea, tanto
Pretiosior lapillis,
Et quouis auro, quouis pretiosior ostro
Prodigitur, in'q; nugis
Conteritur miseris, nullo uecorditer usu,
Sinitur'q; abire frustra?
Adde ꝙ illa queant sarciri perdita, Crassos
Speres tibi licebit,
Et Lydos speres Crœsos, iam Codrus, & Irus.
Sed quod semel seuera
Pensilibus fusis Clotho deuoluerit æuum,

I d nec uenena Circes,
N ec magicum Maia nati gestamina, sceptrum
N eq; dira thessalorum
M edeæ succis reuocare precamina possint.
N on si uel ipse diuûm
N ectare te saturet pater, ambrosioq; liquore.
N anq; his ali iuuentam
A rceri senium scripsit nugator Homerus.
N on si tibi efficaci
R ore riget corpus Tithoni Lutea coniunx.
N on si ter, octiesq;
P haon per chias Venerem transuexeris undas.
N on si tibi ipse Chiron
O mneis admoueat, quas tellus proserit, herbas.
N ec annulus, nec ulla
P harmaca cum neruis annos remorantur eunteis.
A tqui ferunt magorum
M onstrifico sisti torrentia flumina cantu,
I isdem ferunt relabi
P ræcipites amnes uerso in contraria cursu,
E t Cynthiæ uolucres.
E t rapidas phœbi sisti figiq; quadrigas.
S ed ut hæc stupenda possint
C armina, non speres tamen improbus, ut tibi quondam
A ut iam peracta uitæ
S ecla iterum referant, aut prætereuntia sistant.
S ol mergitur, uicissimq;
E xoritur nouus, & nitido redit ore serenus.
E xtincta luna, rursum
N ascitur, inq; uices nunc decrescente minuta
S ensim senescit orbe.

Nunc uegeta arridet tenero iuueniliter ore.
Redit ad suam iuuentam
Bruma ubi consenuit, Zephyris redeuntibus annus,
Et post gelu, niuesq;
Ver nitidum, floresq; reuersa reducit hirundo.
At nostra postea quam
Feruida præteriit seclis labentibus æstas,
Vbi tristis occupauit
Corpus hyems, capitisq; horrentia tempora postquam
Niue canuere densa,
Nulla recursuri spes, aut successio ueris,
Verum malis supremum
Imponit mors una, malorum maxima, finem
More phrygum inter ista
Incipimus sero sapere, & dispendia uitæ
Incogitanter actæ
Ploramus miseri, & consumptos turpiter annos.
Horremus, execramur,
Quæ quondam heu nimiũ placuere, et quæ uehementer
Mellita uisa dudum,
Tum tristi cruciant recolentia pectora felle.
Frustraq; maceramur,
Tam rarum sine fruge bonum fluxisse, quod omni
Bene collocare cura,
Par erat, & nullam temere disperdere partem.
At nunc mihi oscitanti
Qualibus heu nugis, quanta est data portio uitæ.
Satis hactenus musellę
Cessatum, satis est dormitum, pellere somnos
Nunc tempus est Erasme,
Nunc expergisci, & tota resipiscere mente.

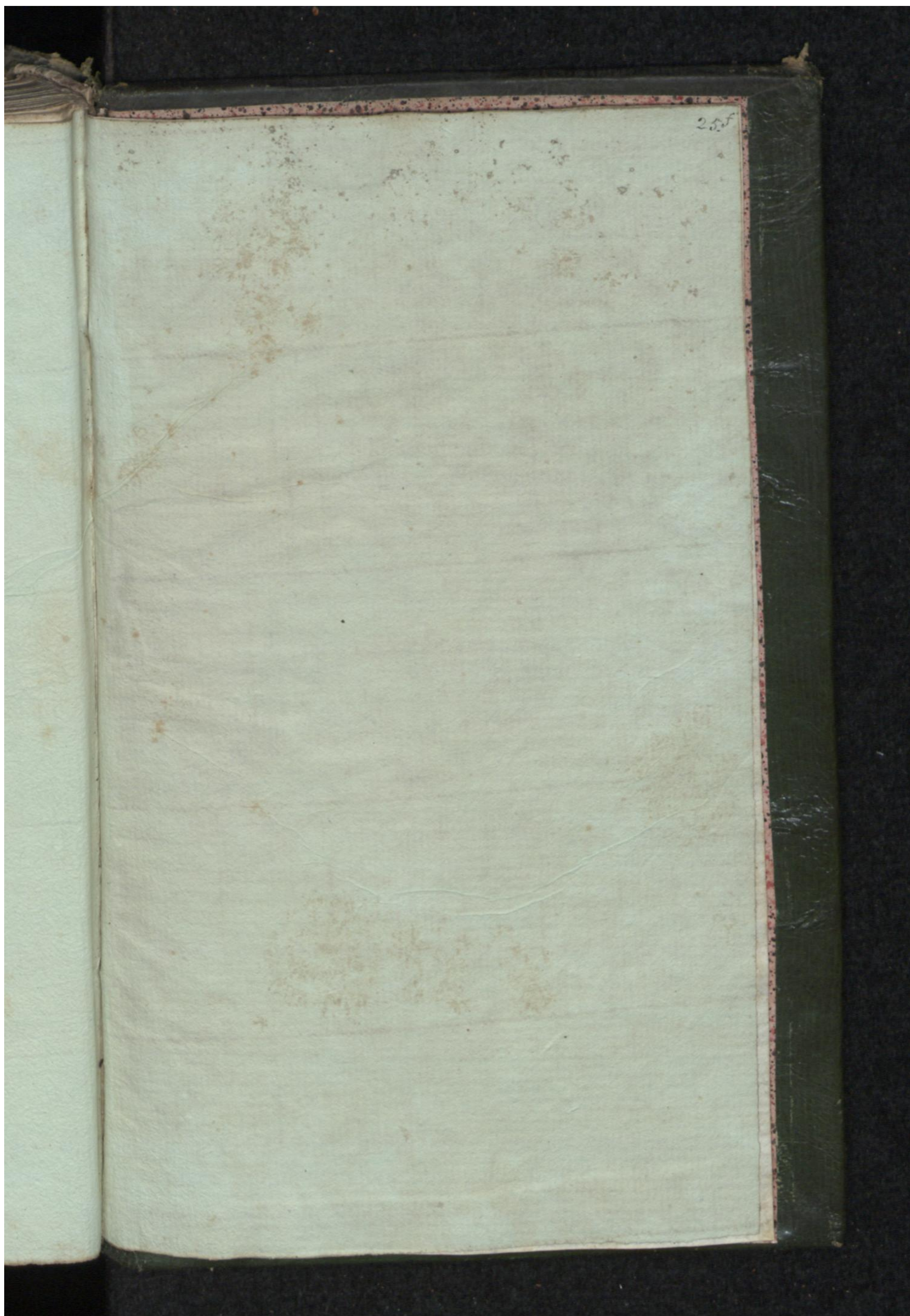
V elis dehinc, equis'q;
E t pedibus, manibus'q; & totis deniq; neruis
N itendum, ut anteacti
T emporis, ut studio iactura uolubilis æui
V igilante sarciatur,
D um licet, ac dum tristis adhuc in limine primo
C onsistimus senectæ.
D um noua canicies, & adhuc numerabilis, & dum
P ilus notata raris
T empora duntaxat spatium effluxisse uirentis
I am clamitat iuuentæ,
N ec tam præsentem iam testificantur adesse,
quam nuntiant, citatum
F erre gradum, et sterilem procul aduentare senectam.
C uiusmodi uidetur
T um rerum facies, cum autumni frigore primo,
I am uernus ille pratis
D ecessit decor, ac languescunt lumina florum.
I am iam minus nitenteis
H erbas affirmes boreas'q;, gelu'q; nocentis
I am prætimere brumæ.
E rgo animus dum totus adhuc constat'q;, uiget'q;,
E t corporis pusillum
D etrimenta nocent, age iam meliora sequamur.
Q uicquid mihi deinceps
F ata æui superesse uolent, id protinus omne
C hristo dicetur uni.
Q uo cui uel solidam decuit sacrarier, ut cui
B is, ter'q; debeatur,
P rincipio gratis donata, hinc reddita gratis,
T oties'q; uindicata,

H uic saltem pars deterior, breuiorq; dicetur.
P osthac ualete nugæ,
F ucatæq; uoluptates, risusq;, iociq;,
L usus, & illecebræ,
S splendida nobilium decreta ualete sophorum,
V alete syllogismi.
B landæ pegasides, animosq; trahentia Pithûs
P igmenta, flosculiq;.
P ectore iam soli toto, penitusq; dicato
C ertum est uacare Christo.
H ic mihi solus erit studium, dulcesq; camœnæ,
H onos. decus. uoluptas.
O mnia solus erit, neq; quicquam ea cura (quod aiunt)
M ouebit Hippocliden.
T errea si moles, compagoq; corporis huius,
M arcescet obsolescens,
M ens modo pura mihi, scelerumq; ignara, per illum
N iteatq;, floreatq;,
D onec summa dies pariter cum corpore mentem
A d pristinum nouata
C onuictum reuocabit, et hinc iam uere perenni
P ars utraq; fruetur.
H æc facito, ut rata sint, uitæ exor abilis autor,
V itæq; uindicator,
Q uo sine nil possunt unquam mortalia uota, &
V ires labant caducæ.

FINIS.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI
MENSE DECEMBRI.
M. D VII.

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
FIRENZE

25.f

